

JM

POLSKA GOSPODARCZA TYGODNIK

1 9 3 4

**POLSKIE
KOPALNIE SKARBOWE**

NA GÓRNYM ŚLĄSKU

**SPÓŁKA DZIERŻAWNA
SOCIÉTÉ FERRIÈRE DES MINES
FISCALES DE L'ÉTAT POLONAIS
EN HAUTE-SILÉSIE.**

KRÓLEWSKA HUTA G. ŚL.

RYNEK, L. 915

TELEFONY: KRÓLHUTA 636-640 I KATOWICE 972

SPRZEDAŻ

WĘGLA, KOKSU, BRYKIETÓW I SIARCZAMONU

Z KOPALNÍ KRÓL' BIELSZOWICE, KNUROW

ADR. TELEGR. SKARBOFERME KRÓL. HUTA.

ZJEDNOCZONE FABRYKI ZWIĄZKÓW AZOTOWYCH

W MOŚCICACH I W CHORZOWIE

Dostarczają:

Produkty chemiczne: AMONJAK SKROPLONY, AZOTYN SODOWY, KARBID, KWAS AZOTOWY techniczny 36°Bé, 40°Bé, 48°Bé, KWAS AZOTOWY chemicznie czysty 40°Bé, SALETRE AMONOWĄ, SALETRE SODOWĄ techn. i rafinowaną, SALETRE POTASOWĄ, SALMIAK, SIARCZAN AMONU, WĘGLAN AMONU, WODE AMONJAKALNĄ chemicznie czystą, CHLOR CIEKŁY, CHLOROBENZOL (MONOCHLOROBENZOL), PARADWUCHLOROBENZOL, SODE KAUSTYCZNA, WAPNO CHLOROWE (bielące), AZOT, TLEN, WODÓR.

ora nawozy:

AZOTNIAK, SALETRE WAPNIOWĄ, SALETTRZAK, SUPERTOMASYNE, SIARCZAN AMONOWY (krystaliczny i mielony), NITROFOS, SALETRE SODOWĄ i WAPN AMON

za pośrednictwem wszystkich organizacji rolniczo-handlowych w kraju

Powszechny Zakład

Ubezpieczeń Wzajemnych

Institucja prawno-publiczna

założona w 1803 r., działająca na mocy rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 27 maja 1927 r. komunikuje, że oprócz przymusowych **ubezpieczeń budowli od ognia**, prowadzi następujące działy ubezpieczeń na zasadzie umów dobrowolnych:

- 1) **Ubezpieczenie od ognia wszelkiego rodzaju mienia** zarówno nieruchomego, jak i ruchomego, a w szczególności ziemiopłodów i inwentarzy gospodarskich rolnych, wszelkich ruchomości, budowli w trakcie budowy, budowli, stanowiących własność Państwa, jak również instytucji i przedsiębiorstw państwowych, budowli, urządzeń i towarów fabrycznych i t. p.
- 2) **Ubezpieczenie ziemiopłodów od gradobicia.**

Centrala Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych mieści się w Warszawie przy ul. Kopernika Nr. 36/40. Poza tem posiada on oddziały: w Białymstoku, Brześciu n/B., Katowicach, Kielcach, Krakowie, Lublinie, Lwowie, Łodzi, Łucku, Słonimie, Stanisławowie, Tarnopolu, Warszawie i Wilnie.

We wszystkich miastach powiatowych Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych posiada inspektorów i techników, którzy przyjmują wnioski ubezpieczeniowe.

Jako instytucja prawno-publiczna, mająca na celu nie osiągnięcie zysków, **a dobro najszerszych warstw ludności** — Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych zapewnia **najkorzystniejszą kalkulację kosztów oraz bezzwłoczną likwidację szkód.**

Towarzystwo Zakładów Chemicznych „STREM“, S. A.

ZARZĄD: WARSZAWA, UL. MAZOWIECKA 7

Telefony Nr. Nr.: 635-36, 584-30

Fabryki:

w Strzemieszycach, Łodzi, Tarchominie i Lwowie

Klej kostny i skórny w najwyższym gatunku, specjalny klej malarski do wszelkich robót malarskich, specjalny klej kartonazowy do wszelkich robót kartonazowych, żelatyna techniczna, żelatyna do fabrykacji kapsulek, gliceryna farmaceutyczna chemicznie czysta, gliceryna techniczna i dynamitowa, oleina, stearyna, mączki kostne nawozowe.

Dyplom Honorowy Ministerstwa Przemysłu i Handlu na Wystawie Sanitarno-Hyg. w Warszawie 1927 r., Wielki Złoty Medal na P. W. K. w Poznaniu 1929 r., Dyplom Honorowy Ministerstwa Przem. i Handlu, w Poznaniu 1929

Dla Przemysłowca i Eksportera

ogłoszenie w numerze specjalnym

Palestyny i Bliskiego Wschodu

poświęconym **Targom Lewantyńskim**, daje możliwość nawiązania nowych stosunków handlowych z Bliskim Wschodem

Ogłoszenia w językach:

polskim, angielskim, francuskim, hebrajskim i arabskim przyjmuje Administracja Palestyny i Bliskiego Wschodu, Warszawa, Fredry 10.

Poznań, Wilno, Lwów czy Gdynię.
Kraków, Gdańsk czy Katowice —
Dwugodzinny lot jedynie
Dzieli dzisiaj od stolicy

POLSKA GOSPODARCZA

TYGODNIK, WYDAWANY PRZY POPARCIU MINISTERSTWA PRZEMYSŁU I HANDLU
ORAZ MINISTERSTW: SKARBU, ROLNICTWA I REF. ROLN., KOMUNIKACJI, POCZT I TELEGRAFÓW

WYCHODZI W SOBOTY

TREŚĆ ZESZYTU

	STR.		STR.
BANK POLSKI W ROKU 1933 — DR. WŁ. WRÓBLEWSKI	263	KRAJOWE RYNKI TOWAROWE	280
ZAGADNIENIE ORGANIZACJI PRZEMYSŁU WĘGLOWEGO — C. P.	264	RYNEK AKCYJNY	281
ŻYCIE GOSPODARCZE:		CŁA ORAZ REKLAMENTACJA HANDLU ZEWNĘTRZNEGO	281
Rozwój zakładów ubezpieczeń — St. Koczyński		KOMUNIKACJA I TRANSPORT	282
SPRAWY GOSPODARCZE W IZBACH USTAWODAWCZYCH	268	Na marginesie reformy taryfy osobowej P. K. P. — A. Dobiecki	
GÓRNICSTWO I PRZEMYSŁ:		ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE	281
PRZEMYSŁ NAFTOWY	270	Ruch portowy w Gdańsku w 1933 r. — R.	
Kopalnictwo naftowe w 1933 r. — S.		KRONIKA BIEŻĄCA:	
PRZEMYSŁ WŁOKIENNICZY	274	PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ	286
PRZEMYSŁ KONFEKCYJNY	275	TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓŁKACH AKCYJNYCH	286
ROLNICTWO	276	SKARBOWOŚĆ I FINANSE:	
Zjazd Naczelników Wydziałów Rolnictwa i Reform Rolnych oraz Kierowników Oddziałów Rolnictwa Urzędów Wojewódzkich — Bohdan Jędrzejewski		PODATKI I OPŁATY	286
Premjowanie obór — M. M.		MONOPOLE	287
HANDEL		RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH	287
TRAKTATY I KONWENCJE	278	Z BANKU POLSKIEGO	288
Polsko-niemieckie porozumienie gospodarcze		Bilans działalności Banku Polskiego w roku 1933	
HANDEL ZAGRANICZNY	279	PRZEGLĄD ZAGRANICZNY:	
Premjowany wywóz zbóż i produktów przemiału w I półroczu roku gospodarczego 1933/34 — Wł. Zochocki		ROK POLITYKI GOSPODARCZEJ ROOSEVELTA — b. w.	290
		KRONIKA ZAGRANICZNA:	
		AUSTRJA	293
		NDJE BRITYJSKIE	294
		Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH	294

BANK POLSKI W ROKU 1933¹⁾

DLA BANKU rok ubiegły był daleko lepszy od poprzednich lat trzech. Był to od roku 1929 pierwszy rok spokoju, a począwszy od lipca pierwszy okres zdecydowanej poprawy w naszym położeniu walutowym. W roku 1929 horyzont finansowy świata zasłoniły ciężkie chmury, z których w trzech latach następnych wyladowywały się burze, docierające i do Polski. Rok 1933 miał swoją, może najcięższą, burzę — załamanie dolara na rozkaz Prezydenta Stanów Zjednoczonych — ale ta burza dzięki przedewszystkiem szczęśliwemu dla nas zbiegowi okoliczności Polskę ominęła. Uchwalona przez zesłoroczne Walne Zebranie zmiana statutu, polegająca na przejściu na pokrycie wyłącznie złotem, okazała się korzystną. Z krajów o mieszanym pokryciu kruszcowo-dewizowym pierwsi weszliśmy na tę drogę,

i może i ta zdolność szybkiej decyzji we właściwym kierunku nie była bez wpływu na widoczne wzmocnienie zaufania do polskiego pieniądza, nietylko wśród licznego grona polskich niedowiarków, ale i zagranicą. Nastąpiła trwająca już rok przeszło stabilizacja stosunku pokrycia, które wahało się w granicach za ledwie od 1 do 5 punktów, z dolną granicą, przekraczającą zawsze minimum statutowe przeszło o 10 punktów. Z końcem maja odpływ złota i dewiz ustał zupełnie. W rzeczywistości przyływ dewiz dawał znaczne nadwyżki, obracane jednak w bardzo znacznej mierze na repatrjacje naszych zagranicznych pożyczek dolarowych, w pewnej mierze także na zakup i tezauryzację złota, o połowę wprawdzie mniejszą aniżeli w roku 1932, ale zawsze jeszcze dość dużą, żeby zdrowy rozsądek wytrącić z równowagi. W ostatnich latach często za drożciliśmy Niemcom zyskowej repatrjacji ich pożyczek zagranicznych. Obecnie weszliśmy i my z rozmachem

¹⁾ Artykuł niniejszy jest jednobrzmiący z przemówieniem, wygłoszonym przez P. Prezesa Banku Polskiego, Dr. Wł. Wróblewskiego, na Walnym Zebraniu Banku w dn. 1 b. m.

na tę drogę, i suma np. znajdujących się w kraju obrotów 7% Pożyczki Stabilizacyjnej przekroczyła już $\frac{1}{3}$ całej emisji.

Nasza polityka kredytowa nie była ani przez chwilę w roku zeszłym polityką restrykcji—tak, jak nie jest nią i dzisiaj. Od najniższego stanu 512 milionów, osiągniętego w lutym, portfel wekslowy doszedł wkrótce do wahań, ale ze stałą tendencją wzrostu, do 688 milionów na koniec roku. W październiku Rada Banku obniżyła stopę dyskontową do 5%, aby zgodnie z polityką Rządu nadać żywsze tempo akcji obniżenia kosztów kredytu dla życia gospodarczego.

Najważniejszym momentem w życiu finansowym Polski ubiegłego roku, a jednym z najważniejszych w jej życiu gospodarczym, było porzucenie parytetu złota przez Stany Zjednoczone. Stworzyło to szczególną konieczność likwidacji drugiej waluty obiegu w Polsce. Koniec roku zbiegł się prawie z ukończeniem tego procesu likwidacyjnego. Złoty zajął wreszcie stanowisko jedynej polskiej waluty. Jeszcze w roku 1932 przewyciężyliśmy ostatecznie—dzięki żelaznej konsekwencji i zimnej krwi Rządu, któremu staraliśmy się w Banku w miarę naszych możliwości ułatwić ciężkie zadanie—najgorsze niebezpieczeństwo dla stałości naszej waluty. Od tego czasu decyzja w sprawach walutowych wyrwana została z pod wpływów takich lub innych nastrojów zewnętrznych czy wewnętrznych, dyktowanych strachem lub spekulacją, i przeszła już wyłącznie na czynniki, odpowiedzialne za dobro Państwa. Czynniki te powzięły i wyraźnie ogłosiły swoją decyzję: złoty zostanie nadal złotym w złocie. W Banku Polskim, którego statut zaczyna się od wyrazów „Celem utrzymania stałości pieniądza... zawiązuje się spółka akcyjna pod nazwą Bank Polski”, nie mogło być i nie było wątpliwości, że tylko taka decyzja była słuszna. Ale zapomnijmy na chwilę o statucie, o słuszności formalnej, i pomyślmy, czy zdrowy rozsądek pozwalał i pozwala na decyzję inną. Popatrzmy na trzy wielkie waluty świata. Wielka Brytania, odstąpiwszy od niemożliwego po wojnie przedwojennego złotego parytetu funta, przywróconego ze względów prestige'u, czyniła i czyni wszystko, aby funt de facto miał wartość stałą. Miał ją też istotnie, po pierwszych wstrząsach dopasowywania się stosunków do nowego stanu rzeczy, i utrzymywał ją przez rok przeszło. Jeżeli dzisiaj funt nie ma nowego parytetu złota, to nie z dobrej woli Anglii, ale z powodu amerykańskich przewrotów walutowych. Dolar porzucił w marcu parytet, ale po jedenastu miesiącach, w ciągu których jego nagłe i gwałtowne wahania by'y potrzebne Prezydentowi Rooseveltowi dla celów jego ogólnej polityki i dla demonstrowania swej siły, staje się znowu

walutą mniej więcej stałą z ograniczonymi zgóry wahaniami kursu i osiada na nowym parytecie, oryginalnym, dopuszczającym znaczną marżę, ale niewątpliwie złotym. Wreszcie frank. Francja, podobnie jak Polska, ma już inflację i dewaluację za sobą. Dlatego, mogąc utrzymać franka, ustalonego przez Raymonda Poincaré — a nikt nie wątpi, że jest w stanie go utrzymać — postanowiła o nowej dewaluacji nie myśleć. Pod jej przewodnictwem sześć państw z Polską między niemi utworzyło blok złoty 8 lipca zeszłego roku. Ten blok złoty oddał już ogromne usługi ratowaniu trzeźwości na świecie, i jestem pewny, że odda jeszcze dalsze. Dewaluacja korony czeskosłowackiej wywarła na niektórych umysłach w Polsce niczem nieusprawiedliwione wrażenie. Jedyną rzeczą, która w kroku czeskosłowackim daje się z pożytkiem zastosować na gruncie polskim, zrobiliśmy u siebie, nie czekając na Czechosłowację, przeszło rok temu. Jest to porzucenie podstawy kruszcowo-dewizowej i przejście na wyłączne pokrycie złotem. Wiemy dokładnie, co nam przyniosła stałość waluty. Realny szacunek zagranicą, który objawia się realnie z jednej strony wyższą kursów naszych pożyczek zagranicą, i to wyższą, która z szarego końca, gdzieś w przez długie lata się mieściła, wyprowadziła nas bardzo wysoko do pierwszych rządów rotowań giełdowych. Drugi realny wynik—to tranzakcje, zapewniające dopływ w świeżego kapitału inwestycyjnego z zagranicy. Trzeci—to naturalny w tych warunkach, ale nie mniej świetny sukces Pożyczki Narodowej. Ale może na ważniejszym zyskiem jest widoczne chyba dla wszystkich wzmocnienie procesu kapitalizacji wewnętrznej. Te zdobycze chwycią się albo przepa a'ją odrazu w razie porzucenia stałego pieniądza. Wątpię, czy Djogenes z lartarką znalazłby w Polsce człowieka, któryby mu jasno mógł wytłumaczyć, na czym to polegać ma zysk ze złotego manipulowanego czy uelastycznego. Inflacja i dewaluacja złotego z roku 1925 była dla Polski przykrą i ponurą lekcją. Dewaluacja dolara z roku 1933 stała się dla Polski korzystną niespodzianką. Nie wolno kusić Opatrzności wywoływaniem widma nowej dewaluacji, o której wstrzeźliwie możnaby tylko jedno powiedzieć, że byłaby skokiem w ciemność.

Bank Polski ze zdobytem w ciężkich latach doświadczeniem i niemałymi zasobami, dającymi duże możliwości, jest w Państwie potężnym narzędziem, gotowem każdej chwili do użycia, skoro po kryzysie, którego szczyt czy dno mamy już za sobą, staną przed nim nawet w wielkiej skali potrzeby zdrowo odradzającego się gospodarstwa polskiego.

Dr. Wł. Wróblewski

ZAGADNIENIE ORGANIZACJI PRZEMYSŁU WĘGLOWEGO

ROLA PRZEMYSŁU węglowego w krajowym obrocie gospodarczym jest ogromna. Staje się to zwłaszcza jasnym, gdy uprzytomnimy sobie, że kapitał akcyjny (zakładowy), zaangażowany w przemyśle węglowym, wynosi ponad zł 700 miljn., a wartość sprzedanego węgla nawet w kryzysowym roku ubiegłym wynosiła około zł 450 miljn. Wywóz węgla

(koks i brykietów) stanowił w roku ubiegłym 18% całego polskiego wywozu i opiewał na kwotę około zł 200 miljn., t. j. więcej, niż wynosiło czynne saldo całego bilansu handlowego w tym roku. W roku 1929 przemysł węglowy zatrudniał 125 000 robotników i blisko 7 000 urzędników, a nawet w roku ubiegłym liczby te wynosiły dla robotników — blisko 77 000,

a dla urzędników — blisko 5000. Przewozy kolejowe węgla w stosunku do przewozu innych towarów kolejami wynosiły ilościowo w roku 1931 ponad 50%, w roku 1932 ponad 51%, a w I połowie r. ub. blisko 50%. Oto są główne liczby, ilustrujące znaczenie przemysłu węglowego w ogólnej dynamice naszego życia gospodarczego.

Gdy się ponadto zważy, że przemysł węglowy wytwarza surowiec, będący podstawowym ogniwem dla całego przemysłu przetwórczego, a w szczególności żelaznego i elektryfikacyjnego; że stanowi główny środek opaływo ludności; że ma tak zasadnicze znaczenie dla naszej aktywności w międzynarodowym obrocie gospodarczym; że ma tak wielkie znaczenie w dziedzinie obrony narodowej; że poza tem sam przez się jest wielkim spożywcą drzewa, żelaza, maszyn, różnych urządzeń mechanicznych i energii elektrycznej — to musimy przyjść do wniosku, że przemysł ten odgrywa dominującą rolę w układzie stosunków całego życia gospodarczego.

Jeśli zaś do tego dodamy tę okoliczność, że kapitał, zaangażowany w przemysł węglowy, jest tylko w niecałych 20% kapitałem krajowym, a w pozostałej części należy do obywateli cudzoziemskich (głównie, bo blisko w 46%, do obywateli niemieckich), to łatwo sobie uprzytomnimy, jak skomplikowany jest układ stosunków organizacyjnych w tym przemyśle.

A stąd musimy przyjść do drugiego wniosku, że przemysłowi węglowemu należy się specjalna ze strony powołanych czynników piecza, aby był on możliwie chroniony od wszelkich wstrząsów, a także aby nie zeszedł na manowce gospodarki, szkodliwej dla interesu gospodarczego Państwa. Ta opieka tem bardziej musi być czujna, że przemysł węglowy jest za ledwie w pierwszej fazie konsolidacji i emancypacji na rynkach międzynarodowych.

Po tych wstępnych uwagach łatwo dochodzimy do konkluzji, że nie jest rzeczą obojętną — tak dla samego przemysłu węglowego, jak i dla państwowej gospodarczej racji stanu — sprawa organizacji tego przemysłu.

Ubiegłe trzy lata upłynęły przemysłowi węglowemu w ramach organizacyjnych Polskiej Konwencji Węglowej, której termin upływa z dniem ostatnim b. miesiąca. Staje się więc nader aktualnym zagadnienie dalszej organizacji przemysłu węglowego.

Polska Konwencja Węglowa miała swoje braki i zalety. Braki jej wyływały albo z wadliwego ułożenia stosunków między poszczególnymi przedsiębiorstwami węglowymi, będącymi uczestnikami organizacji, albo między całą organizacją a zmienionymi potrzebami rynku, zwłaszcza zaś w dziedzinie polityki cen. To też w ciągu ostatnich dwóch lat następowała od czasu do czasu rekonstrukcja poszczególnych postanowień konwencyjnych, głównie na drodze arbitrażów rządowych, które dążyły w kierunku przystosowania działalności Konwencji do aktualnych procesów gospodarczych i programu gospodarczej polityki rządowej. Na tej, mianowicie, drodze zostały wytworzone warunki, umożliwiające postęp organizacyjny poszczególnym przedsiębiorstwom węglowym, zwłaszcza w dziedzinie obniżenia kosztów produkcji i zbliżenia się w dziedzinie cen do poziomów cen w innych dziedzinach gospodarstwa krajowego. Istotnie, spadek kosztów wydobyw-

czych węgla w niektórych przedsiębiorstwach osiągnął ok. 40%, a spadek cen w gatunkach węgla opałowego osiągnął w r. b. w stosunku do ubiegłego blisko zł 15 na tonnie.

Reorganizowanie się Polskiej Konwencji Węglowej, a głównie przystosowywanie się przemysłu węglowego do zmieniających się ogólnych warunków gospodarczych, pozwoliło mu na utrzymanie zdobytej pozycji na rynkach eksportowych. Mimo bowiem wytrwałej i ostrej, jak wiemy, konkurencji węgla angielskiego — węgiel polski utrzymał swoje pozycje na rynkach skandynawsko-bałtyckich i jest dostatecznie mocny do dalszego tam trwania.

Lecz warunki gospodarcze dzisiejsze są zgoła niepodobne do tych, jakie istniały w momencie powstania Polskiej Konwencji Węglowej, to też odnowienie jej na dotychczasowych zasadach, nawet mając na uwadze ich poprawki, wynikłe z arbitrażów rządowych, należałoby uważać za błąd, który zemściłby się w pierwszej linii na samym przemyśle węglowym i prosperacji jego warsztatów, nie mówiąc już o szkodzie, jaka powstałaby stąd dla całego polskiego życia gospodarczego. Przemysł węglowy sam zresztą doskonale zdaje sobie z tego sprawę i dlatego prawie wszyscy uczestnicy Konwencji zgłosili z niej wystąpienie, gdyby miała ona być przedłużona bez zmian. Równocześnie zaś zrodziły się wśród uczestników Konwencji projekty reorganizacyjne, a nawet zdążające do zastąpienia jej innej formy organizacji. Z pośród zaś pewnych czynników, stojących poza przemysłem węglowym, odzywały się nawet głosy, że organizacja przemysłu węglowego jest zbędna i wręcz szkodliwa dla rozwoju konsumpcji węgla.

Gdy jednak zważymy dobrze, jaką rolę, jak zaznaczyliśmy na wstępie, odgrywa przemysł węglowy w ogólnym układzie naszego życia gospodarczego, i gdy zważymy zwłaszcza to, że utrzymanie się w eksporcie i wygranie walki międzynarodowej o rynki nie może się odbyć inaczej, jak w ramach pewnego programu organizacyjnego, to łatwo przyjdzie nam do wniosku, że stan bezorganizacyjny przemysłu węglowego nie odpowiedziałby tym zadaniom. Wolny rynek przyniosłby wprawdzie przejściowo i może szybko znaczne obniżenie cen węgla w obrocie wewnętrznym, lecz to zjawisko pociągnęłoby także niezwłocznie zamknięcie szeregu słabszych finansowo przedsiębiorstw węglowych, bardzo znaczne zmniejszenie się eksportu węgla, a w konsekwencji utratę pracy przez liczne rzesze dotąd zatrudnionych robotników. Prawdziwość tych przewidywań urealnia zwłaszcza w myśli to, że bo ate finansowo i dobrze zainwestowane przedsiębiorstwa węglowe mają bardzo daleko posuniętą mechanizację warsztatu produkcyjnego i mogą znacznie zwiększyć swą zdolność wydobywczą bez konieczności powiększania liczby swych robotników. Mając więc to wszystko na uwadze, jest pewne, że dążenie do reorganizacji przemysłu węglowego w dzisiejszych warunkach przez wolny rynek przyniosłoby gospodarstwu krajowemu więcej strat niż zysków.

Jakaż tedy winna być organizacja przemysłu węglowego? Dobrowolna czy przymusowa? Więcej czy mniej elastyczna? Obejmująca wszystkie większe kopalnie, czy tylko ich część? Obejmująca rynek wewnętrzny czy także i eksportowy? Od owie łż na te wszystkie pytania może nam dać uświadomienie

sobie celów, jakie leżą przed przemysłem węglowym, i zadań, jakie przemysł węglowy musi wykonać w interesie gospodarczej polityki państwowej.

Oto zasadnicze cele przemysłu węglowego:

1) podniesienie produkcji węgla, która w roku 1929 wynosiła 46 miljn. tonn i dała zatrudnienie 125 000 robotników, a w r. ub. spadła do kwoty zaledwie 27 miljn. tonn i 77 000 robotników;

2) trwałe i programowe rozszerzenie zbytu węgla, tak na rynku krajowym, jak i rynkach eksportowych; wreszcie

3) ostateczne podporządkowanie polityki przemysłu węglowego w jej całokształcie polskiej gospodarczej racji stanu.

Te zaś cele mogą być zrealizowane drogą rozwiązania następujących zadań:

1) drogą reorganizacji aparatu wydobywczego w ten sposób, aby na rozwój liczyć mogły przedewszystkiem kopalnie, produkujące węgiel najwyższych kwalifikacyj spżywczych dla celów przedewszystkiem eksportowych, i aby węgiel gorszych gatunków był należycie zużytkowany dla właściwych celów;

2) przez nastawienie metod wydobywczyc na stałą tendencję ku dalszej obniżce i wyrównaniu kosztów wydobywania węgla;

3) przez koncentrację aparatu handlowego — tak na rynku wewnętrznym, jak i eksportowym — i obniżenie kosztów handlowych przez zbliżenie producenta do konsumenta;

4) przez doprowadzenie do pomyślnego końca walki międzynarodowej o sprawiedliwy podział rynków eksportowych;

5) doprowadzenie przez dalszą obniżkę cen węgla i koksu w zbycie krajowym do tego poziomu, który zapewniłby przemysłowi węglowemu, naturalnie przy rentowności warsztatu, trwałą rozwój spożycia węgla, a przemysłowi przeróbczemu racjonalną i konkurencyjną, zwłaszcza w eksporcie, kalkulację.

Powyższe cele i zadania przemysłu węglowego są niezmiernie doniosłe i skomplikowane, to też ich realizacja może się udać tylko na drodze celowej organizacji przemysłu węglowego, elastycznej i dostosowanej do potrzeb gospodarczych dzisiejszego okresu. Trudno zaś przypuścić, ażeby poszczególne przedsiębiorstwa węglowe, mające z konieczności na oku przedewszystkiem swoje własne zadania prospe-

racyjne, mogły bez czynnika pośredniczącego zrezygnować z wybujałych nawet swoich żądań na rzecz interesu całości.

To też Rząd, biorąc to wszystko na uwagę, zaakceptował, jak dowiadujemy się, dążenie przemysłu węglowego do stworzenia dobrowolnej organizacji i zaofiarował się z mediatorstwem pod określonymi wszakże warunkami. Warunki zaś te, na ile jesteśmy poinformowani, dotyczą w pierwszej linii zrewidowania i w racjonalny sposób uregulowania udziałów poszczególnych kopalń tak w sprzedaży krajowej, jak i w sprzedaży eksportowej; stworzenia w większych ośrodkach konsumpcyjnych kraju wspólnych organizacji sprzedażnych uczestników Konwencji; uporządkowania dziedziny rabatów; stworzenia pewnego quantum sprzedaży węgla na rynku krajowym, jako premii za eksport węgla na rynki deficytowe; racjonalnego połączenia w organizacji tak sprzedaży krajowej, jak i zagranicznej, wreszcie zaś — wyeliminowania zbędnego pośrednictwa w sprzedaży węgla na eksport. Do tych głównych postulatów rządowych dochodzi jeszcze szereg mniejszej wagi, ale równie ważkich dla doprowadzenia procesu uzdrowieńczego w przemyśle węglowym do pozytywnego końca. W wypadku niezgodnienia przez przedsiębiorstwa w drodze dobrowolnych pertraktacji poszczególnych spraw Rząd zaofiarował swój arbitraż.

Zrealizowanie organizacji węglowej na nowych zasadach usprawni aparat Konwencji, wyrówna organizacyjne przesroty, otworzy drogę do dalszych ulepszeń i kompresyj kosztów zarówno w procesie wydobywczym, jak i handlowym węgla, a jednocześnie utrzyma szerokie pole dla zdrowej inicjatywy prywatnej i energii w walce o byt i rozwój przemysłu węglowego.

Gdyby wszakże wśród uczestników dotychczasowej Polskiej Konwencji Węglowej wzięły górę elementy odśrodkowe i do porozumienia na podstawie powyższych zasad nie doszło, to oczywiście, powstałaby nowa sytuacja, co do której, jak dowiadujemy się, Rząd zająłby ponownie stanowisko.

Miejmy wszakże nadzieję, że wezmą górę elementy twórcze.

C. P.

ŻYCIE GOSPODARCZE

ROZWÓJ ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ. — Rocznik Państwowego Urzędu Kontroli Ubezpieczeń daje ciekawe dane o rozwoju i stanie w niedawnym czasie ubezpieczeń w Polsce. Niestety, doprowadzone tylko do 1931 r. W roku tym działały w kraju 62 zakłady ubezpieczeń, z pośród których 8 było zagranicznych, a reszta — krajowe prywatne lub publiczne. Prowadziły one 18 działów ubezpieczeń, a mianowicie: 1) na życie, 2) od wypadków, 3) od odpowiedzialności prawnej, 4) od ognia, 5) od kradzieży, 6) przewozowe, 7) od gradobicia, 8) auto-casco, 9) chłomaże, 10) szvb, 11) maszyn, 12) aero-casco, 13) towarów i pakunków podróży, 14) zwierząt rzeźnych, 15) koni, 16) od szkód wodociągowych, 17) żywego inwentarza, 18) pośrednich. Najwięcej różnorodnych działów ubezpieczeń (po kilka lub kilkanaście) prowadzą krajowe spółki akcyjne i to-

warzystwa zagraniczne, potem zaś większe towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych; mniejsze towarzystwa wzajemnych ubezpieczeń prowadzą zaledwie po jednym dziale ubezpieczeń; podobnie pracują publiczne zakłady ubezpieczeń i osoby prawa publicznego, wykonywające działalność ubezpieczeniową. Dwa z nich prowadzą tylko ubezpieczenia na życie, a mianowicie: Pocztowa Kasa Oszczędności i Krajowe Ubezpieczenie na Życie, inne zaś — od ognia, od gradobicia i od wypadków.

Największe kapitały zakładowe posiadają spółki akcyjne (dochodzące do 2 — 3 miljn.); duży kapitał zakładowy posiada P. K. O.; większość mniejszych towarzystw wzajemnych ubezpieczeń i zakładów publicznych nie posiada żadnych kapitałów zakładowych (patrz tablica).

Rozwój zakładów ubezpieczeniowych w latach 1929 ÷ 1931.

Ilość zakładów	Kapitał akcyjny, zakładowy lub kaucje:			Liczba polis:			Sumy ubezpieczenia:			Zbiór składek			Sumy płatne i odszkodowania:					
	1929	1930	1931	1929	1930	1931	1929	1930	1931	1929	1930	1931	1929	1930	1931			
Spółki akcyjne	15	15	15	18 063	19 062	19 313	3 104 994	2 751 928	2 503 230	16 029 187	18 668 099	14 012 749	80 903	77 540	68 526	52 939	41 609	35 300
Tow. ubezpiecz. wzajemne (większe)	12	11	10	961	671	671	335 688	360 796	345 362	9 338 323	8 125 811	46 905	41 978	33 002	34 634	19 915	18 305	
Tow. ubezpiecz. wzajemne (mniejsze)	18	22	21	2	2	50	12 199	12 305	10 542	116 400	121 846	1 417	469	450	505	443	407	
Zagraniczne zakłady	7	8	8	1 472	2 015	4 765	101 610	112 452	101 064	4 021 269	4 652 348	8 064 475	34 785	36 807	35 402	11 791	10 659	11 857
Publiczne zakłady	7	7	7	1 842	1 327	1 327	4 351 935	4 307 511	4 321 030	30 355 049	31 598 048	31 562 885	109 054	109 979	99 169	80 326	78 319	64 871
Osoby prawa publ.	1	1	1	2 000	1 924	1 815												
Razem:	60	69	62	24 340	25 002	27 941	7 906 066	7 544 992	7 281 228	59 175 292	64 178 664	61 884 220	272 064	266 774	236 551	180 195	150 945	130 739

Do 1930 r. ubezpieczenia w Polsce rozwijają się — zwiększa się liczba zakładów i sumy ubezpieczeniowe, dopiero po 1931 r. zaczyna się ich spadek. Kryzys objawia się w zmniejszeniu się liczby polis, w ślad za czym zmniejszają się i wpływy ze składek. Towarzystwa zaczynają w związku z tem ścisłej kontrolować szkody i wypłacane za nie kwoty. Szczególnie intensywnie działają w tym kierunku prywatne krajowe zakłady ubezpieczeń, przyczem niektóre doprowadzają odszkodowania za straty prawie do 50% takichże sum z 1929 r., chociaż sumy ubezpieczenia i składek skurczyły się w o wiele mniejszym stopniu.

Zagraniczne zakłady ubezpieczeń, w walce o pierwszeństwo — zwłaszcza w dziale ubezpieczeń życiowych — osiągnęły to, że spadek liczby polis był niewielki, a suma ubezpieczenia nawet bardzo poważnie wzrosła, dzięki czemu nie spadły wpływy ze składek, wykazując nawet tendencję do wzrostu. Zakłady te (a częściowo i krajowe spółki akcyjne) podniosły swoje gwarancje (kapitały akcyjne, kaucje) prawie trzykrotnie. Publiczne zakłady ubezpieczeń natomiast obniżają przeważnie swe kapitały zakładowe, np. P. K. O. o 10%, inne nawet o 30%.

Rozwój funduszy, zabezpieczających odpowiedzialność wszystkich zakładów ubezpieczeń za straty, przedstawia następujące zestawienie (w tys. zł):

	Kapitały i fundusze własne zakładów:			Kapit. zakładowy	Fundusz ubezpieczeń	Fundusze i rezerwy technicz.
	akcyjny	wzgl. kaucje	inne			
1926	10 589	17 838	14 050	536	18 425	8 927
1927	12 539	27 376	13 518	1 610	16 701	10 789
1928	16 313	37 255	14 847	2 644	24 599	13 381
1929	22 335	44 338	20 347	4 803	78 047	35 021
1930	23 878	47 050	27 454	4 222	103 887	40 897
1931	24 078	50 345	38 882	3 813	123 679	47 302

Przeszło 30% tych funduszy jest ulokowane w papierach procentowych i w instytucjach kredytowych, ok. 1% trzymają zakłady jako rezerwę w kasie. Pozostałe kapitały są ulokowane na hipotekach, w pożyczkach pod zastaw polis lub w instytucjach samorządowych oraz w nieruchomościach. Fundusze na lokatach pierwszego rodzaju od paru lat się zmniejszają, rośnie tylko portfel krajowych papierów wartościowych. Fundusze zaś ulokowane w nieruchomościach lub na hipotekach, rosną. W okresie kryzysu wzrastają również sumy należności zakładów.

Nie wszystkie działy ubezpieczeń rozwijają się jednakowo. Niektóre z nich, jak ubezpieczenie życiowe i ogniowe, doszły do znacznych rozmiarów, gdy inne załdwie wchodzi w użycie. Dla zilustrowania wzajemnego ustosunkowania się tych różnych rodzajów ubezpieczeń służy poniższe zestawienie składek, opłaconych w 1930 r., jako najlepszym roku dla ubezpieczeń (w tys. zł):

Na życie	Ogniowe	Od gradobicia	Inne
52 158	163 438	11 854	39 324

Wpływy ze składek idą, oczywiście, częściowo tylko na pokrycie wypłacanych odszkodowań. Reszta częściowo kapitalizuje się, jako rezerwa nieprzewidzianych szkód i wypłat, częściowo idzie na pokrycie kosztów administracji. Stosunek procentowy wypłacanych szkód do składek przedstawia poniższe zestawienie:

	Ogółem	Zakłady krajowe	Zakłady zagraniczne
1926	48·7	50·0	29·0
1927	56·5	58·8	34·2
1928	54·7	57·9	31·8
1929	66·2	71·0	33·4
1930	56·6	61·0	29·0
1931	55·3	59·1	33·5

Zakłady zagraniczne zabierają stosunkowo więcej z wpływów ze składek niż zakłady krajowe polskie. W ten sposób dla obcych obywateli kapitalizuje się u nas przeszło zł 20 mln. rocznie. Są to przeważnie zakłady ubezpieczeń na życie. Dały one znacznie niższe taryfy składek i porobiły inne ustępstwa. Dzięki tym udogodnieniom udało im się odciągnąć klientelę zakładów krajowych w ubezpieczeniach na życie, o czym świadczy następujące zestawienie udziału zakładów zagranicznych w ogólnych wpływach składek ubezpieczeń na życie:

1926	1927	1928	1929	1930	1931
37·8	39·9	43·3	47·1	48·3	45·5

W innych działach ubezpieczeń konkurencja zagranicznych zakładów jest mała. W ogólnym więc zbiorze składek zakłady zagraniczne uczestniczą tylko w następujących procentach:

1926	1927	1928	1929	1930	1931
6'1	9'4	12'2	12'7	13'8	1'50

Organizacja kapitału krajowego w kierunku dalszego rozwoju ubezpieczeń — łącznie z odpowiednią polityką ubezpieczeniową (obniżka składek, szybkie wypłaty i t. p.) — powinna usunąć przewagę zakładów zagranicznych. Wiele z naszych zakładów jest zbyt słabych, aby mogły prowadzić samodzielnie większe ubezpieczenia. Bronią się one przed nieprzewidywanymi niespodziankami, reasekurując się w większych towarzystwach, szczególnie zagranicznych. Daje to i samym zakładom i całemu krajowi znaczne straty, skoro składki idą zagranicę. Jak się kształtuje reasekuracja zakładów krajowych — możemy sądzić z niżej podanych liczb:

	Stosunek %-owy od- szkodowań, wypł. przez reasek., do odszkodow., pł. przez zakł. krajowe	Stosunek % owy składek, przyj. do reasekur., do składek własnych zakł. i skl. dla reasekur.	Stosunek %-owy składek, przyj. do reasekur., do skład. własnych zakł. zagraniczn. i skl. dla reasekur.
1926	41'0	66'2	77'5
1927	43'5	61'6	54'3
1928	41'0	59'8	56'7
1929	38'0	64'6	64'7
1930	32'5	65'3	65'5
1931	30'5	66'8	59'6

St. Kopczyński

SPRAWY GOSPODARCZE W IZBACH USTAWODAWCZYCH

RZĄDOWE PROJEKTY USTAW GOSPODARCZYCH.

Rząd wniósł projekt ustawy o wynagrodzeniu za grunty wywłaszczone na rzecz gminy na cele użytku publicznego. Wniesienie tego projektu ustawy okazało się koniecznym ze względu na to, iż w wielu miastach województw wschodnich ulice i place publiczne stanowią własność prywatną, co naraża gminy na straty i uniemożliwia poczynienie inwestycji, których wymaga interes publiczny. Ten nienormalny stan jest skutkiem powstawania miast i miasteczek na gruntach prywatnych, rozparcelowanych przez właścicieli z pozostawieniem dla siebie ulic i placów. Sprawa użytkowania lub nabycia tych ulic i placów na własność gmin napotyka na trudności wobec wygórowanych żądań właścicieli. Projekt ustawy przewiduje wywłaszczenie na rzecz gmin gruntów, przeznaczonych na ulice i drogi gminne oraz place publiczne, targowiska, skwery, parki i t. d., za cenę $\frac{1}{10}$ ich wartości szacunkowej. Jeśli chodzi o ulice i drogi — to przepisy projektu ustawy nie stosują się do tych części gruntów, które położone są poza pasem szerokości 20 m, biegnącym przez środek drogi, w odniesieniu zaś do placów, skwerów i t. p. — postanowienia projektu ustawy nie stosują się do tych części gruntów, które położone są poza pasem szerokości 20 m, mierzonym od granic przyległych terenów. W odniesieniu do placów — obowiązuje warunek, aby nie znajdowały się na nich inne budynki, niż stanowiące własność gminy.

Wniesiony został przez Rząd projekt ustawy o izbach lekarskich. Dotychczas obowiązywała ustawa z dn. 2/XII 1921 r. o zakresie działania i ustroju izb lekarskich, która w praktyce wykazywała szereg braków — tak, że należało ją zastąpić nową ustawą. Wniesiony projekt nowej ustawy obowiązywać będzie na obszarze całego Państwa. Wnosi on szereg przepisów, które usprawnia działalność izb lekarskich i umożliwiają im spełnianie ich zadań. W rozdz. I są podane przepisy ogólne, wspólne dla naczelnej i okręgowych izb lekarskich, ustalające ich osobowość prawną. Zadaniem izb lekarskich jest współdziałanie z władzami rządowymi bądź samorządowymi w sprawach zdrowia publicznego, wykonywanie nadzoru nad praktyką lekarską, strzeżenie etyki zawodowej, przedstawicielstwo zawodu lekarskiego i obrona jego interesów, piecza nad położeniem materialem członków izby, a w szczególności zakładanie za zgodą właściwej władzy przymusowych instytucji ubezpieczeniowych oraz wzajemnej pomocy, wydawanie dziennika urzędowego izb lekarskich i t. d. W rozdziale tym znajduje się również postanowienie, że izby lekarskie zwolnione są od wszelkich państwowych podatków i opłat w tym samym zakresie i w tych samych przypadkach, jak przewidują przepisy w stosunku do związków samorządu terytorjalnego.

Wniesiony został przez Rząd projekt ustawy o ochronie porządku na kolejach użytku publicznego. Dotychczas organa kolejowe, zmuszone czuwać nad porządkiem publicznym na kolejach, nie miały potrzebnych w tym kierunku uprawnień i sankcji. Wniesiony projekt ustawy stwarza pod-

stawy dla zorganizowania organów ochrony kolei, przewiduje ich organizację, uzbrojenie oraz współdziałanie z władzami porządku publicznego.

SPRAWY GOSPODARCZE NA PLENUM SEJMU.

W dn. 23/II r. b. odbyło się posiedzenie Sejmu, na którym Izba przyjęła w II i III czytaniu rządowy projekt ustawy w sprawie ratyfikacji konwencji berneńskiej o ochronie dzieł literackich i artystycznych z dn. 9/IX 1886 r., przejranej w Berlinie w dn. 13/XI 1908 r. i w Rzymie w dn. 2/VI 1928 r. Konwencja wprowadza do międzynarodowego prawa autorskiego ochronę praw moralnych i idealnych autora, są tam przepisy nowe, dotyczące radjofonji, kinematografji, poza tem zasady konwencji są zgodne z naszą ustawą o prawie autorskiem. W dalszym ciągu w obu czytaniach Izba przyjęła projekt ustawy w sprawie ratyfikacji konwencji między Polską a Z. S. R. R. o spławie materiałów drzewnych na rzekach granicznych, podpisanej wraz z protokołem końcowym w Warszawie w dn. 19/VI 1933 r. Jednocześnie Izba ratyfikowała protokół dodatkowy do tej konwencji, podpisany w Moskwie w dn. 9/VII 1933 r. Obie te umowy zastępują i rozszerzają szereg umów lokalnych na licznych odcinkach rzek granicznych. Na temże posiedzeniu w obu czytaniach przyjęty został projekt ustawy o ratyfikacji umowy między Polską a Niemcami o przewozie więźniów między Prusami Wschodnimi i pozostałą częścią Niemiec przez Polskę i obszar W. M. Gdańska, podpisanej wraz z 2 załącznikami w Berlinie w dn. 13/II 1933 r. Na tem posiedzeniu został przyjęty w obu czytaniach projekt ustawy w sprawie ratyfikacji konwencji między Polską a Argentyną o odszkodowania za wypadki przy pracy, podpisanej w Buenos Aires w dn. 17/III 1932 r. Sprawa ta w Argentynie ma charakter ubezpieczenia fakultatywnego, a nie społecznego, przyczem dla obcokrajowców istnieją liczne ograniczenia. Konwencja usuwa te ograniczenia w stosunku do obywateli polskich, których w Argentynie jest ok. 100 tys. Jest ona wyrazem troski Rządu o wychodźstwo. W dalszym ciągu w obu czytaniach przyjęty został projekt ustawy w sprawie porozumienia między Polską a Norwegią w formie wymiany not z dn. 21/III 1933 r. o cleniu syropu i melasy, na które dotychczas w Norwegji nie było cła. Norwegja wystąpiła o wyrażenie zgody na ustalenie prowizorycznego cła, motywując to interesem gospodarczym wobec państw trzecich. Polska wywozi do Norwegji minimalne ilości syropu, bowiem w 1931 r. wywoziła 136 t, w 1932 r. 3 t, a w 1933 r. — jeszcze mniej. W obu czytaniach przyjęty został projekt ustawy w sprawie ratyfikacji porozumienia celnego między Polską a Z. S. R. R. w formie wymiany not z dn. 18/IX 1933 r. i 9/X 1933 r. Porozumienie to dotyczy przyznania przez Polskę zniżek celnych dla niektórych towarów do dn. 31/III 1934 r., co pozostaje w związku z zamówieniami sowieckimi na żelazo w 1933 r. Dawniej — wzamian za te zamówienia — Rząd polski przy-

znawał Z. S. R. R. kontyngenty przywozowe, obecnie nie przedstawiałyby one wartości wobec spadku cen z jednej strony oraz wejścia w życie nowej taryfy celnej z drugiej strony. Przyznane przez Polskę zniżki dotyczą częściowo towarów, nieprodukowanych w Polsce; wobec innych towarów zachowana jest konkurencyjność naszego przemysłu. Lista zniżek celnych zawiera w poważnej części towary spożywcze sowieckie, nieimportowane z innych krajów. Sejm przyjął w obu czytaniach projekt ustawy w sprawie ratyfikacji międzynarodowej konwencji telekomunikacyjnej wraz z regulaminami: telegraficznym, telefonicznym, radjokomunikacyjnym i odnośniami załącznikami, podpisanych w Madrycie w grudniu 1932 r. Konwencja ta wprowadza zasadę jedności wszystkich środków telekomunikacji i ustanawia nową organizację prawną Międzynarodowego Związku Telekomunikacyjnego.

W sprawozdaniu Komisji Rolnej został w obu czytaniach przyjęty projekt ustawy o nadzorze nad hodowlą bydła, trzody chlewnej i owiec, dalej w sprawozdaniu Komisji Oświatowej — projekt ustawy w sprawie zmiany dekretu z dn. 3.I 1919 r. o zatwierdzaniu projektów w pomników ze stanowiska artystycznego, a w sprawozdaniu Komisji Prawniczej — projekt ustawy o zmianach niektórych przepisów o majątkach rodowych w województwach wschodnich. W dalszym ciągu Sejm przyjął w obu czytaniach rządowy projekt ustawy o Funduszu Obrotowym Reformy Rolnej, następnie projekt ustawy z dn. 25/II 1932 r. w sprawie wykonywania planów parcelacyjnych, następnie projekt ustawy o ochronie porządku na kolejach użytku publicznego oraz drugi o oddaleniu budowli składów, zadrzewienia i robót ziemnych od linii kolejowych oraz o pasach ochronnych przeciwpożarowych i zasłonach odśnieżnych.

W obu czytaniach Sejm przyjął projekt ustawy w sprawie zmiany ustawy z dn. 24/III 1933 r. o wypuszczeniu biletów skarbowych. W sprawozdaniu Komisji Skarbowej referowany był projekt ustawy w sprawie zmiany ustawy o spółdzielniach. Ruch spółdzielczy w Polsce organizował się od 1918 r. w warunkach niczem nieskrępowanej swobody. Spółdzielnie objęły bardzo dużo dziedzin życia gospodarczego. W 1926 r. liczba członków spółdzielni wynosiła ok. 2 miljn., a w 1931 r. — ok. 3 miljn. Obrót wynosił w 1926 r. — 2 370 miljn., a w 1931 r. — 1 004 miljn. Ogółem spółdzielni mamy ok. 21 tys., z tego ok. 12 tys. zgrupowane jest w 23 związkach rewizyjnych, 7 tys. spółdzielni jest dzikich, a 2 tys. — w likwidacji. Wadliwością do tych czasowej ustawy jest m. in. to, że zezwala ona na to, aby tak duży procent spółdzielni nie należał do żadnych związków rewizyjnych. Dotychczas rewizje przeprowadzane były w różnych okresach, obecnie wymagana jest coroczna kontrola. W myśl noweli uprawnienia rewizyjne przyznaje związkowi Minister Skarbu, a kontrola zmienia charakter dobrowolnego poddania się spółdzielni temu wymogowi, skoro należy ona dobrowolnie do związku rewizyjnego, a nabierze charakteru obowiązującego. Intencją noweli jest wzmocnienie pozycji związków rewizyjnych, ustanowienie ich obowiązków, wzmocnienie Rady Spółdzielczej, która m. in. może rozwiązać spółdzielnię, nie przystępującą w ciągu 3 lat do związku. Nowela ulepsza technikę organizacyjną ruchu spółdzielczego. Po dyskusji nowelę w II i III czytaniu przyjęto.

SPRAWY GOSPODARCZE NA PLENUM SENATU. —

W dn. 26/II r. b. odbyło się posiedzenie Senatu, na którym Komisja Skarbowo-Budżetowa przedstawiła sprawozdanie generalne o preliminarzu budżetowym na 1934/35 r. Preliminarz rządowy, wniesiony do Sejmu, przewidywał łączne dochody budżetowe na 2 117 652 880, wydatki zaś na 2 165 441 340, czyli że niedobór budżetowy wynosił

2 47 788 460. Po zmianach, jakie w preliminarzu poczynił Sejm — uchwalony przez Sejm w dn. 14/II projekt budżetu przewiduje łączne dochody na 2 136 254 150, łączne wydatki na kwotę 2 184 552 593, czyli że niedobór zwiększył się o 2 509 893 do 2 48 298 443, wskutek podwyższenia dochodów o kwotę 2 18 601 270 i wydatków o 2 19 111 253. Komisja Skarbowo-Budżetowa Senatu poczyniła szereg zmian w różnych częściach budżetu: w części Prezydium Rady Ministrów, Min. Spraw Wojsk., Min. Przem. i Handlu Min. Wyznań Rel. i Oświec. Publ., Min. Roln. i Ref. Roln., Min. Opieki Społ. oraz Długi Państwowe. Zmiany te dotyczą grupy A Administracji i nie zmieniają globalnej sumy wydatków tej grupy. Wydatki zwykłej administracji — według uchwały Komisji Skarbowo-Budżetowej — wynoszą kwotę 2 208 882 170, nadzwyczajne zaś kwotę 2 72 840 240 — tak, że łączna suma pozostaje bez zmiany z różnicą kwoty 2 3 i wynosi 2 156 722 410. Naskutek tej drobnej zmiany ogólna kwota wydatków budżetowych Skarbu Państwa w redakcji Komisji Skarbowo-Budżetowej Senatu wynosi kwotę 2 184 552 590. Ponieważ kwota dochodów pozostała bez zmiany (2 136 254 150), więc niedobór budżetowy wynosi kwotę 2 48 298 440. W projekcie ustawy skarbowej znalazły miejsce te zmiany preliminarza w art. 1 i art. 3 ustawy, poza tem znalazło się kilka czysto formalnych poprawek. Ze względu na to, że art. 10 ustawy skarbowej mówi, że przepis o wygasaniu kredytów z końcem roku budżetowego nie stosuje się do kredytów na wydatki zryczałtowane „wyszczególnione w załączonym budżecie” — w budżecie po paragrafach, zawierających kredyty na wydatki niezryczałtowane i zryczałtowane, dodano słowa: „w tem wydatki zryczałtowane” i wymieniono przy nich odpowiednie kwoty. Na tem posiedzeniu Senatu wyczerpano generalną dyskusję nad preliminarzem budżetowym i ustawą skarbową.

W dn. 27/II odbyło się posiedzenie Senatu, na którym rozpatrywano w sprawozdaniu Komisji Skarbowo-Budżetowej budżet Prezydenta Rzplitej. Budżet ten przyjęła Komisja w wysokości, uchwalonej przez Sejm, t. j. dochody w kwocie 2 220 170, wydatki — 2 802 250. Na temże posiedzeniu referowany był budżet Sejmu, który Komisja Skarbowo-Budżetowa Senatu przyjęła w wysokości, uchwalonej przez Sejm, t. j. dochody — 2 229 730, wydatki — 6 064 300. Następnie rozpatrywany był budżet Senatu, który również Komisja przyjęła bez zmian: dochody — 2 656 000, wydatki — 2 162 910. W dalszym ciągu toczyła się debata nad budżetem Najwyższej Izby Kontroli Państwa. Budżet ten Komisja Skarbowo-Budżetowa przyjęła w brzmieniu, przyjętem przez Sejm: wydatki — 2 486 912, dochody — 2 142 500. W budżecie Prezydium Rady Ministrów dochody przyjęła Komisja w wysokości, uchwalonej przez Sejm, t. j. 2 175 000, wydatki zaś powiększone zostały o 2 24 tys. do kwoty 2 312 800. Zwiększeniu uległy kredyty w dz. 2, § 1 na zwiększenie etatów sędziowskich w Najwyższym Trybunale Administracyjnym i ew. stworzenie specjalnego wydziału dla spraw emerytalno-inwalidzkich. Zwiększenie tego kredytu znajduje pokrycie w zmniejszeniu innych wydatków dz. 2 rozdz. 4 § 8 w Min. Roln. i Ref. Roln. o 2 12 000 oraz w zmniejszeniu dz. 10, rozdz. 2, § 16 Min. Opieki Społ. wydatków na leczenie i protezowanie inwalidów wojennych również o 2 12 000.

W dalszym ciągu posiedzenia rozpatrywany był budżet Ministerstwa Spraw Wojskowych, w którym Komisja przyjęła dochody w brzmieniu sejmowym, t. j. w kwocie 2 381 800, wydatki zaś zaokrągliła do kwoty 2 761 700 tys. o kwotę 2 3, czyniąc szereg poprawek. W końcu referowany był budżet Funduszu Pracy, który Komisja Skarbowo-Budżetowa przyjęła bez zmian w brzmieniu sejmowym, zamykający się po stronie wydatków i dochodów kwotą 2 102 110 000.

W dn. 28/II r. b. odbyło się plenarne posiedzenie Senatu, na

którem w sprawozdaniu Komisji Skarbowo-Budżetowej rozpatrywano budżet Ministerstwa Spraw Zagranicznych. Dochody tego resortu w porównaniu z preliminowanymi na 1933/34 r. zostały w przedłożeniu rządowym zmniejszone globalnie o zł 1 402 200. Dział I został zmniejszony o zł 2 800, II — bez zmiany, a III zmniejszono o zł 1 405 000. W wydatkach — dział I zmniejszono o zł 250 000, II — o kwotę zł 115 000, III — o zł 3 356 000, dział IV zaś zwiększono o zł 642 500, pozostawiając dział V bez zmiany. Ostateczna suma wydatków wynosi kwotę zł 3 078 500. Sejm nie zmienił ogólnych sum kredytów Min. Spraw Zagr., niektóre tylko kredyty pierwszych czterech działów uległy zmianom, które wynikły z uregulowania ostatnimi zarządzeniami sprawy plac urzędniczych. Komisja Senacka budżet Min. Spraw Zagr. wraz z temi zmianami w brzmieniu sejmowym uchwalita. Następnie na temże posiedzeniu rozpatrywany był budżet Ministerstwa Komunikacji w sprawozdaniu Komisji Skarbowo-Budżetowej. Wydatki administracyjne zwyczajne przyjęte zostały w kwocie zł 16 336 tys., nadzwyczajne zaś zł 3 135 tys., razem — zł 19 471 000, dochody razem w kwocie zł 2 807 tys. Z przedsiębiorstwa P. K. P. przewidziana jest wpłata do Skarbu Państwa w kwocie zł 20 miljn. Rozchody Państwowego Funduszu Drogowego wynoszą zł 21 913 tys., Drogowego Funduszu Pożyczkowego zł 723 tys., razem zł 22 636 tys., dochody zaś: pierwszego — zł 15 813 tys., drugiego — zł 723 tys., razem — zł 16 536 tys., dopłata ze Skarbu Państwa wynosi zł 6 100 tys. Powyższe kwoty budżetowe zostały przez Komisję bez zmian przyjęte. Następnie budżet Ministerstwa Sprawiedliwości został również bez zmian przez Komisję przyjęty; wydatki wynoszą kwotę zł 91 640 tys., dochody zaś — zł 67 868 tys. W dyskusji przemawiał Pan Minister Sprawiedliwości Michałowski, omawiając prace i zadania tego resortu. W końcu rozpatrywany był budżet Ministerstwa Opieki Społecznej w brzmieniu Komisji Skarbowo-Budżetowej. Preliminarz rządowy na 1934/35 r. w grupie B Administracja po stronie dochodów przewiduje zł 3 miljn., po stronie wydatków zaś kwotę zł 64 627 150. Sejm zwiększył stronę wydatkową tego budżetu o zł 49 tys. do kwoty zł 64 676 150, zostawiając

dochody bez zmiany. W grupie A Przedsiębiorstwa i Zakłady Sejm tak po stronie dochodów, jak i wydatków powiększył sumy o zł 20 000. Wynoszą one: po stronie wydatków — zł 7 886 310, po stronie dochodów — zł 6 809 460. Komisja Skarbowo-Budżetowa Senatu zmniejszyła o zł 12 tys. § 16, działu 10, rozdz. 2 — Leczenie i protezowanie inwalidów wojennych dla zrównoważenia zwiększenia wydatków w części Prezydium Rady Ministrów. Po tem zmniejszeniu globalna kwota wydatków Ministerstwa wynosi zł 64 664 150. Na tem posiedzeniu Pan Minister Opieki Społecznej, St. Hubicki, wygłosił dłuższe przemówienie, obrazujące prace tego resortu.

PRACE KOMISYJ SEJMU.—W dn. 22/II r. b. odbyło się posiedzenie Komisji Przemysłowo-Handlowej, na którym toczyły się obrady nad rządowym projektem ustawy o zmianie rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 7/VI 1927 r. o prawie przemysłowem.

W tymże dniu odbyło się posiedzenie Komisji Budżetowej, na którym w II i III czytaniu przyjęto projekt ustawy w przedmiocie honorowego dożywotniego uposażenia Prezydenta Rzplitej. Na temże posiedzeniu Komisja przyjęła zamknięcie rachunków państwowych za okres 1/IV 1931 r. — 31/III 1932 r.

W dn. 23 II r. b. odbyło się posiedzenie Komisji Administracyjnej, na którym w III czytaniu przyjęto projekt ustawy o filmach i ich wyświetlaniu. Komisja postanowiła zwrócić się do Rządu z wezwaniem, aby w rozporządzeniu wykonawczem uregulował sprawę młodzieży szkolnej umundurowanej. Następnie toczyły się obrady nad projektem ustawy przeciwpożarowej, do której referent zapowiedział wniesienie szeregu poprawek.

W dn. 28/II r. b. odbyło się posiedzenie Komisji Administracyjnej, na którym toczyła się dyskusja nad rządowym projektem ustawy o ochronie przed pożarami i klęskami żywiołowymi, po której projekt ustawy wraz z poprawkami referenta przyjęto w II czytaniu.

ZŁOŻENIE ROZPORZĄDZEŃ CELNYCH. — Stosownie do postanowień art. 8 ustawy z dn. 31/VII 1924 r. w przedmiocie uregulowania stosunków celnych — Minister Skarbu przedłożył Sejmowi do zatwierdzenia rozporządzenie Ministrów: Skarbu, Przem. i Handlu oraz Roln. i Ref. Roln. z dn. 31/I r. b. o uldze celnej na jądra pestek egzotycznej odmiany moreli, t. zw. ghejsi.

GÓRNICTWO I PRZEMYSŁ

PRZEMYSŁ NAFTOWY

KOPALNICTWO NAFTOWE W 1933 R. — Rok 1933 zaznaczył się zwolnieniem tempa spadku produkcji ropy, zwłaszcza w okręgu drohobyckim¹⁾ (w cysternach 10-tonnowych):

Rok	Okr. jasielski	Okr. drohobycki	Okr. stanisławowski	Ogółem
1920	4 932	69 079	2 492	76 503
1921	5 057	63 044	2 386	70 487
1922	5 604	63 136	2 670	71 310
1923	5 627	64 930	3 162	73 719
1924	5 712	67 318	4 050	77 079
1925	6 478 ²⁾	69 736	4 980	81 194
1926	7 033 ²⁾	67 910	4 666	79 609
1927	7 266 ²⁾	60 919	4 074	72 259
1928	7 628	62 393	4 279	74 300
1929	7 361	55 566	4 542	67 469
1930	8 535	52 895	4 847	66 277
1931	9 785	48 561	4 703	63 049
1932	9 583	42 072	4 014	55 669
1933	9 645	42 102	3 320	55 067

¹⁾ Należy uwzględnić, że produkcja w 1932 r. uległa zmniejszeniu z powodu strajku robotniczego we wrześniu.

²⁾ Z okr. krakowskim.

Niewielki spadek wydobycia ropy w Polsce w 1933 r. jest spowodowany głównie spadkiem wydobycia w okr. stanisławowskim (694 cyst), które nie oznacza jednak wyczerpania się złóż, lecz jest następstwem ograniczenia przed laty ruchu wiertniczego w Bitkowie, jak to wynika z poniższego zestawienia:

Rok	Ilość odwierconych metrów	Przybyło nowych otworów	Roczna produkcja (cyst. 10-tonnowych)
1920	2 073	} brak danych	2 146
1921	2 878		2 024
1922	5 879		2 188
1923	13 368	28	2 717
1924	27 647	21	3 609
1925	12 159	7	4 227
1926	8 419	6	3 536
1927	5 125	2	2 967
1928	4 705	4	2 951
1929	5 633	9	3 025
1930	7 331	5	3 204
1931	4 283	2	3 011
1932	3 165	4	2 796
1933	5 886	1	2 274

Również jak w latach poprzednich przy słabym ruchu wiertniczym spadek produkcji wykazują kopalnie rejonu borysławskiego:

Rok	Ilość odwierconych metrów	Przybyło nowych otworów	Roczne wydobycie	Udział ropy borysławskiej w ogólnej produkcji		1923	49	25 689	42	52 116	38	16 862	129	94 667
				cystern	%									
1920	32 408	} brak danych	62 567	82	1924	40	19 932	54	46 360	31	34 506	125	101 301 ¹⁾	
1921	42 059		56 365	80	1925	42	17 329	35	43 529	15	19 240	92	80 895 ¹⁾	
1922	43 228	18	55 621	78	1926	47	19 980	61	52 831	14	13 853	122	87 251 ¹⁾	
1923	38 068	14	57 307	78	1927	72	28 421	58	59 926	29	15 550	159	104 025 ¹⁾	
1924	31 797	12	59 576	78	1928	66	28 560	57	58 476	20	13 068	143	100 104	
1925	28 679	14	61 926	77	1929	69	33 712	61	52 200	23	12 850	153	98 762	
1926	33 959	23	59 755	76	1930	98	38 551	75	58 868	24	18 774	197	116 629 ²⁾	
1927	40 441	24	52 768	74	1931	72	29 461	44	35 192	13	10 733	129	75 386	
1928	37 448	22	54 150	73	1932	58	25 265	31	25 395	7	6 784	96	57 444	
1929	34 097	14	47 482	71	1933	66	31 740	49	26 931	4	7 355	119	66 026	
1930	28 617	14	44 334	7										
1931	14 444	8	39 069	62										
1932	8 063	3	33 029	60										
1933	7 310	3	32 514	59										

Wysoki procentowy udział w produkcji rejonu borysławskiego zawsze decydował o ogólnym wydobyciu. Dzięki wzmoczonej produkcji kopalń marek specjalnych w okręgu drohobyckim spadek wydobycia rejonu borysławskiego został jednak w znacznej mierze skompensowany. Przyczyniły się do tego — poza wzrostem wydobycia w kilku drobniejszych kopalniach — kopalnie w Rypnem, Schodnicy i Wańkowej.

Ruch wierniczy na tych kopalniach i produkcję ilustruje poniższe zestawienie:

Rok	R y p n e			S c h o d n i c a			W a ń k o w a		
	Nowe otwory	Odwierc. metrów	Prod. ropy (cyst.)	Nowe otwory	Odwierc. metrów	Prod. ropy (cyst.)	Nowe otwory	Odwierc. metrów	Prod. ropy (cyst.)
1920	5 114	762	239	2 294	1 632	2 294	—	—	1 632
1921	4 038	785	1 657	2 371	1 88	1 539	188	1 539	1 539
1922	2 123	864	2 547	3 088	2 899	1 721	2 899	1 721	1 721
1923	2 192	956	5 163	3 089	5	3 278	5	3 278	1 723
1924	3 278	1 133	7 2496	3 012	9	3 211	9	3 211	1 673
1925	3 178	1 216	7 3 669	3 161	5	2 484	5	2 484	1 506
1926	3 294	1 229	9 3 466	3 124	9	3 135	9	3 135	1 412
1927	4 290	1 227	11 3 938	3 147	3	1 986	3	1 986	1 226
1928	5 113	1 063	6 3 393	3 406	4	2 598	4	2 598	1 173
1929	3 961	1 035	7 3 145	3 278	4	2 710	4	2 710	1 152
1930	7 026	1 444	17 7 979	3 231	7	4 108	7	4 108	1 343
1931	3 409	1 640	10 5 458	3 564	2	2 215	2	2 215	1 632
1932	2 631	1 404	4 2 088	3 613	6	2 828	6	2 828	1 548
1933	3 839	1 637	5 2 605	3 744	9	4 346	9	4 346	1 654

Do chwili utworzenia organizacji „Polski Eksport Naftowy” w przemyśle naftowym, zwłaszcza zaś w kopalnictwie, odczuwano się wpływ złej konjunktury, czego wyrazem był utrudniony zbyt ropy i niskie ceny. Z chwilą utworzenia tej organizacji ceny ropy zaczęły zwyżkować (cena — w zł za cysternę 10-tonnową ropy brutto marki borysławskiej):

Styczeń	1 511	Lipiec	1 355
Luty	1 435	Sierpień	1 375
Marzec	1 435	Wrzesień	1 430
Kwiecień	1 250	Październik	1 480
Maj ¹⁾	1 210	Listopad	1 530
Czerwiec	1 260	Grudzień	1 570

Zwyżka cen ropy ożywiła ruch wierniczy. Nowe otwory zakładano w rejonie marek specjalnych, najwięcej w okr. jaśielskim, szczególnie tam, gdzie przy niskich kosztach można było szybko osiągnąć wyniki. Ruch wierniczy w roku sprawozdawczym w porównaniu z latami poprzednimi charakteryzuje poniższe zestawienie:

Rok	Okr. Jaślo		Okr. Drohobycz		Okr. Stanisławów		Ogółem	
	założ. otwor.	odwierc. metrów	założ. otwor.	odwierc. metrów	założ. otwor.	odwierc. metrów	założ. otwor.	odwierc. metrów
1920	16 239	39 992	2 976	59 207	59 207	59 207	59 207	
1921	19 705	52 824	4 282	76 811	76 811	76 811	76 811	
1922	23 706	57 604	7 940	89 250	89 250	89 250	89 250	

Ożywienie ruchu wierniczego zwiększyło nieco stan zatrudnienia robotników na kopalniach, jak to wynika z poniższego zestawienia:

1920	11 485	1927	11 580
1921	13 389	1928	11 391
1922	13 364	1929	10 987
1923	14 013	1930	10 283
1924	10 974	1931	9 151
1925	9 927	1932	8 590
1926	9 425	1933	8 624

Rok sprawozdawczy zaznaczył się też ożywionym ruchem terenowym w okolicach Stryja na polach, położonych na północ od rejonu borysławskiego. Przewidywania, oparte na pracach geofizycznych, danych geologicznych i wykonanych w roku sprawozdawczym robotach poszukiwawczych, pozwalają przypuszczać, że na przedgórzu Karpat znajdują się złoża ropne, bądź gazowe.

Zapasy ropy, zamagazynowanej na kopalniach i tłoczniach, zmniejszyły się. Świadczy to właściwie najlepiej o tem, że przemysł kopalniany w Polsce słabiej odczuł kryzys niż w innych krajach, które w roku sprawozdawczym musiały znów zamagazynować znaczne ilości ropy, bądź sztucznie ograniczyć produkcję ropy.

Zapasy ropy, zamagazynowanej w Polsce na kopalniach i tłoczniach w końcu roku, ilustruje poniższe zestawienie (w cysternach 10-tonnowych):

1923	7 188	1927	5 470	1931	2 214
1924	8 022	1928	3 877	1932	2 862
1925	10 217	1929	2 095	1933	2 232
1926	4 816	1930	2 159		

Sprawa eksploatacji naszych gazów ziemnych zrobiła dalsze postępy. Budowa nowego magistralnego gazociągu Jasło — Mościce o długości 77 km zbliża się ku końcowi. Gazociąg posiada średnicę 10", zdolność zasilania 120 m³/min i początkowe ciśnienie 12 atm. Przechodząc przez miejscowości od Męcinki przez Roztoki, Jasło, Kołczyce, Brzostek, Pilzno, Tarnów i Mościce — nowy gazociąg powinien ożywić ruch wierniczy i zapewnić okolicznemu ogniskom przemysłowym pierwszorzędne źródło energii. Gazociąg Jasło — Mościce stanowi po gazociągu Daszawa — Lwów drugi etap rozwoju naszego budownictwa gazociągów, które ma zapewnić przyszłość w bogactwie polskich złóż gazu ziemnego.

Produkcja gazu ziemnego w latach ostatnich przedstawiała się następująco (w tys. m³):

	Jasło	Drohobycz	Stanisławów	Ogółem
1920	99 027	282 289	23 657	404 973
1921	100 074	274 795	25 436	400 305
1922	88 959	290 333	24 025	403 317
1923	77 062	286 320	26 850	390 232
1924	65 362	298 193	74 390	437 945
1925	63 740	332 859	138 411	535 010
1926	57 946	341 723	78 697	481 367
1927	45 536	331 744	76 859	454 139
1928	44 063	353 271	62 152	459 486
1929	49 138	375 141	43 006	467 285
1930	78 118	362 644	48 427	489 189
1931	86 719	339 310	47 791	473 820
1932	86 347	302 575	48 008	436 930
1933	97 664	319 918	44 597	462 209

B.

PRZEMYSŁ NAFTOWY W GRUDNIU 1933 R. — Wydobycie ropy w grudniu wynosiło 4 398 cyst. brutto wobec 4 407 cyst. w listopadzie r. ub. Przeciętna dzienna produkcja wynosiła zatem 141 cyst. wobec 146 w listopadzie r. ub. Spa-

¹⁾ W maju 1933 r. została powołana do życia organizacja „Polski Eksport Naftowy”.

¹⁾ Z okręgiem krakowskim.
²⁾ Z okręgiem radomskim.

dek tłumaczy się nastaniem zimna, które szczególnie jest ujemne dla produkcji gęstej ropy parafinowanej, jaką jest ropa borysławska.

Z nowych dowień wyróżniają się dowieńca: w Rypnem, gdzie z otworu „Staje I” kop. „Hannibal” uzyskano produkcję 7,5 t na dobę — z 596 m, oraz w Rajskim ze 199 m w otworze „Łuh XVII” — 3 t na dobę. Z innych dowień większe uzyskano w otworach: „Karpaty XCIII” (Brelików — głęb. 415 m) — 1 t dziennie, „Małopolska Bitumen I” (Borysław — głęb. 1 422 m) — 2,5 t ropy dziennie i 1 m³/min. gazu, „San-Sabba I” (Borysław — głęb. 1 489 m — 1,5 t ropy dziennie), „Władysław” kop. „Genpeg” (Humniska — 955 m — 2 t dziennie), „Maksymilian” (Janczew — 1 142 m — 1,5 t dziennie), „Kozak I” (Rosulca — 236 m — 1,5 t dziennie). Mniejsze produktywności ropy, bądź ślady nawiercono w otworach: „Anna I” i „Janusz I”

w Majdanie, „Zofja IV” w Rosulnej, „Dąbrowa LIV” w Bitkowie, „Kanada I” w Borysławiu, „Karpaty XCVI” w Brelikowie, „Hanna Galicja” w Schodnicy i „Ewa” kopalni „Młynki” w Brzozowie.

Odbudowa ciśnienia złoża w Lipinkach, Potoku, Schodnicy i Uryczu była kontynuowana z pomyślnym wynikiem. Kopany szyb „Magdalena” w Gorlicach pogłębiono do 147 m, wstrzymując narazie dalsze roboty.

W ruchu wiertniczym nie zaszły istotniejsze zmiany. Ogółem w wierceniu znajdowało się 98 otworów wobec 101 w listopadzie. Nowe otwory uruchomiono: w Gelsendorfie — „Zbyszko I” na kop. „Polmin VII”, „Rooienko CI” w Ropience, „Karpaty VC” w Brelikowie, „Kronem LVII” w Krościenku niż., „Amelja XIII” w Toroszwóce i „Kinga” w Krygu.

Produkcja i obrót ropą — w grudniu 1933 r. (w cysternach)

MIESIĄC I ROK	JASŁO				DROHOBYCZ				STANISŁAWÓW				R A Z E M			
	Produkcja	Opał i manko	Ekspedycja	Zapasy w końcu m-ca	Produkcja	Opał i manko	Ekspedycja	Zapasy w końcu m-ca	Produkcja	Opał i manko	Ekspedycja	Zapasy w końcu m-ca	Produkcja	Opał i manko	Ekspedycja	Zapasy w końcu m-ca
Listopad 1933	802	6	731	386	3 342	175	3 441	1 430	263	6	313	83	4 407	187	4 485	1 899
Grudzień 1933	796	6	810	376	3 339	177	2 996	1 747	263	6	230	109	4 398	189	4 036	2 232
Cały rok 1933	9 645	66	9 553	376	42 102	2 182	42 233	1 747	3 320	64	3 306	109	55 067	2 312	3 306	2 232
„ „ 1932	9 583	72	9 657	291	42 072	2 205	40 481	2 411	4 014	85	3 954	160	55 669	2 362	54 092	2 862

Produkcja i zużycie gazów ziemnych — w grudniu 1933 r. (w tys. m³)

MIESIĄC I ROK	J A S Ł O				DROHOBYCZ				STANISŁAWÓW				R A Z E M			
	Produkcja	Opał (zuż. własne)	Odtłoczono	Manko	Produkcja	Opał (zuż. własne)	Odtłoczono	Manko	Produkcja	Opał (zuż. własne)	Odtłoczono	Manko	Produkcja	Opał (zuż. własne)	Odtłoczono	Manko
Listopad 1933	8 945	1 868	6 865	212	26 186	9 107	16 951	128	3 448	2 651	342	455	38 579	13 626	24 158	795
Grudzień 1933	10 481	2 562	7 428	491	30 362	9 674	20 573	115	3 808	2 723	583	502	44 651	14 959	28 584	1 108
Cały rok 1933	97 664	25 010	68 820	3 834	319 948	121 039	197 388	1 521	44 597	31 995	6 632	5 970	462 209	178 044	272 840	11 325
„ „ 1932	86 347	26 315	56 428	3 604	302 575	118 970	177 124	6 481	48 008	32 175	10 261	5 572	436 930	177 460	243 813	15 657

Liczba otworów wiertniczych na kopalniach ropy i gazów — w grudniu 1933 r.

MIESIĄC I ROK	L i c z b a o t w o r ó w														Ilość otworów produktywnych	Przeciętna dzienna produkcja otworów — w kg
	Montowane	Zmontowane	Wiercone			Instrument.	Wylądnie gazowe	Samopłynące	Łyżkowane	Pompowane	Tłokowane	Rekonstrukc.	Likwidacja	Razem		
			Produkcyjne	Bez produkcji	Razem											
Listopad 1933	10	9	44	57	101	32	180	13	292	3 128	361	21	9	3 156	2 838	500
Grudzień 1933	11	10	41	57	98	31	189	13	283	2 124	365	22	11	3 157	2 826	650

Na podstawie pomyślnych wyników badań geologicznych, prowadzonych przez 2 wielkie firmy naftowe w okolicach Daszawy—Gelsendorfa, zakontraktowano znów nowe tereny, oraz zgłoszono szereg kopalń: 3 — w gminie Letnia, 1 — w Delawie, 4 — w Michałowicach i 6 — w Kawsku.

Z ważniejszych wierzeń pionierskich: „Modrycz I” wierci w formacji solonośnej, głębokość — 1 741 m, „Pionier Orów” w warstwach polanickich — 1 010 m, „Pionier Rachin” w warstwach miocenkich — 1 379 m. Otwór „Izdebki” wobec braku pozytywnych wyników, po doprowadzeniu do głęb. 904 m, znajduje się w likwidacji.

Pionierski otwór świdrowy „Minister Kwiatkowski” kop. „Pionier Bitumen” w Mrażnicy był w stadium wyrabiania zasypu, bądź tłokowania. Zasyp utrzymywał się na 21 m od spodu. Produkcja w grudniu wynosiła 44,5 t ropy i 39 200 m³ gazu.

Ilość ropy, zużytej na opał i manko, wynosiła (bez zmiany) 4% produkcji brutto.

Liczba robotników pozostała bez większych zmian — 8 624 wobec 8 672 w listopadzie r. ub.

Wydobycie gazów ziemnych wynosiło przeciętnie dziennie 1 440 tys. m³ wobec 1 285 tys. m³ w listopadzie.

Manko gazowe nie wykazało większych zmian i wynosiło ok. 2% produkcji.

Cena gazu ziemnego w rejonie borysławskim została ustalona na 4,73 za m³ wobec 4,55 w listopadzie.

Ekspedycja ropy do rafinerji wyniosła 4 036 cyst. wobec 4 485 cyst. w listopadzie.

Zapasy ropy, zamagazynowanej na kopalniach i tłoczniach, wzrosły do 2 232 cyst. wobec 1 899 cyst. w listopadzie. Działalność organizacji „Polski Eksport Naftowy” nadal przyczynia się do bardzo widocznej poprawy konjunktury. Szczególnie pomyślnie kształtuje się sytuacja dla czwstych producentów. Ropa na wolnym rynku doszła do 1 700 za 10 t marki borysławskiej w ładunkach cysternowych. Również wzrosła cena za ten sam gatunek ropy bruttowej — 1 570 za cyst. 10 t.

Stanowi to wzrost w stosunku do cen z listopada r. ub. o 3%, do cen zaś przed utworzeniem Polskiego Eksportu Naftowego o 20 ÷ 25%. Ceny — w zł za cysternę loco zbiorniki — wynoszą, jak następuje:

Borysław	1570	Wańkowa	1385
Schodnica	1769	Potok	2028
W. Mrażnica	1541	Toroszówka	2158
Urycz	1849	Ropienka, ad Dukla	1506
Kypne	1564	Grabownica-Humniska	
Kosmacz	1505	benzynowa	1827
Bitków		Lipinki	1530
" Dąbrowa	1734	Libusza	1439
" Nobel	1701	Klimkówka	1501
" Franco-Polon.	1621	Zagórz	1506
Strzelbice	1449	Majdan-Rosulna	1559
Rajskie	1580	Dobrucowa	1501
Harkłowa	1447	Lubatówka	1501
Kryg zielona	1501	Białkówka-Winnica	1501
czarna	1290	Męcina W.	1621
Szymbark	1546	Męcinka	1621
Krosno wol. od parafiny	1449	" parafin.	1537
" parafin.	1391	Kłęczany	2077
Krościenko bezparaf.	1449	Stara Wieś biała	2192
" parafin.	1391	" ciemna	1621
Łodyna	1478	Mokre	1907
Hołowicko	1570	Orów	1570
Zmiennica	1444	Popiele	1570
Turzepole	1478	Pereprostyna	1621
Wulka	1501	Słoboda Rungórska	1564
Iwonicz	1501	Opaka	1570
Węglówka	1462	Bitków Stella-Zofja	1937
Równe-Rogi bezparaf.	1476	Grabow.-Humniska par.	1570
Równe-Rogi parafin.	1333	Humniska-Brzozów	1884
Rymanów	1410	Jaszczew	1449

W grudniu 1933 r. było czynnych 35 rafinerij nafty (w listopadzie 34), które zatrudniały ogółem 3395 robotników

i majstrów. Z tej liczby 3361 robotników była zajętych przy pracach, związanych bezpośrednio z ruchem zakładów.

Przeróbka ropy w rafinerjach wyniosła 43 006 t (w r. ub. przec. m. 45 405 t). Przerobiono ropy borysławskiej (standard) 28 366 t, specjalnej małoparafinowej 8 171 t, specjalnej bezparafinowej 6 469 t.

Wytwórczość produktów naftowych wyniosła ogółem 38 607 t, czyli s.rata przy przeróbce stanowiła 10% (przeciętnie w r. ub. 7,8%).

Konsumpcja produktów naftowych w kraju wyniosła 33 513 t (w tem wewnętrzne spożycie rafinerij 2 000 t) i przedstawiała się następująco (w tonnach — bez spożycia rafinerij):

	Grudzień 1933	Grudzień 1932	Przec. mies. 1932
Benzyna	5 160	4 782	5 930
Nafta	16 360	16 077	10 106
Oleje gazowy i opałow. wy	5 172	4 904	4 438
Oleje smarowe	3 143	3 231	2 820
Parafina	644	590	656

Eksport produktów naftowych (właściwie wysyłka z rafinerij, przeznaczona na eksport) wyniósł ogółem 15 699 t, czyli był mniejszy niż przeciętny eksport miesięczny w 1932 r. (18 527 t).

Z poszczególnych produktów wywieziono zagranicę (w tonnach):

	Grudzień 1933	Przec. mies. 1932
Benzyna	3 188	5 096
Nafta	3 001	3 775
Oleje gazowy i opałow. " smarowe	3 161	4 102
Parafina	3 881	2 664
	1 403	1 690

Produkcja i obrót produktami naftowymi — w grudniu 1933 r. (w tonnach)

P r o d u k t	Wytwórczość z przeróbki ropy	Wysyłka do spożycia w kraju	Zapotrzeb. własne rafinerij	Eksport	Wymiana między-rafinerijna		Import	Z a p a s y	
					wysyłki	przywóz		w dn. 30/XI ¹⁾ 1933	w dn. 31/XII 1933
Benzyny	6 203	5 160	105	6 188	207	3 106	—	19 185	19 834
Nafta rafinowana	16 429	16 348	14	412	19	12	—	4 218	3 866
" destylowana	— ²⁾	12	—	2 589	—	5	—	21 956	17 232
Olej gazowy	5 914	5 103	13	3 036	—	2	—	16 585	14 349
" opałow	541	69	—	125	—	—	—	621	968
Oleje smarowe	5 621	3 143	11	3 881	86	90	4	51 809	50 403
Smary stałe	248	202	—	20	10	11	16	626	669
Parafina	2 367	644	—	1 403	2	4	—	3 346	3 668
Świece	28	1	—	37	—	—	—	13	3
Asfalt	1 136	296	1	828	24	25	—	9 317	9 329
Koks	606	267	233	153	87	138	—	847	851
Produkty uboczne	207	88	50	16	—	—	—	593	646
Ropał, gudron i pozostałości	2 611	180	1 460	11	19	429	—	24 883	26 253
Olej parafinowy	— ³⁾	—	113	—	522	579	—	30 858	29 812
Gacz	— ⁴⁾	—	—	—	—	—	—	3 167	2 981
Ogółem:	38 607	31 513	2 000	15 699	976	4 401	20	188 024	180 864

Ruch zapasów produktów naftowych w rafineriach przedstawiał się następująco (w tonnach):

	1/I 1934	1/XII 1933	1/I 1933
Benzyna	19 834	19 185	14 873
Nafta	21 098	26 174	17 961
Oleje gazowy i opałow	15 317	17 206	11 977
" smarowe	50 403	51 809	44 796
Parafina	3 668	3 346	4 684
Inne produkty	70 544	70 304	85 359
Razem:	180 864	188 024	179 650

W przemyśle gazolinowym sytuacja była w dalszym ciągu pomyślna. Produkcja gazoliny wyniosła w grudniu 3 378 t (w listopadzie 3 463 t). Z ogólnej ilości 44 651 tys. m³ gazu ziemnego, wyprodukowanego na kopalniach, przerobiono w gazoliniarniach 23 011 tys. m³, czyli 60%. Ze 100 m³ przerobionego gazu otrzymano przeciętnie 14,6 kg gazoliny (w listopadzie 15,3 kg). Do rafinerij nafty wysłano, jako domieszkę do benzyn ciężkich, celem otrzymania benzyny motorowej 2 788 t gazoliny.

W ruchu było 26 zakładów gazolinowych, które zatrudniały 317 robotników.

¹⁾ Zapasy początkowe poprawione.

²⁾ Potrącono 2 128 t, wziętych z zapasów i oddanych do rafinacji.

³⁾ " 990 " " " " " " " " dalszej przeróbki.

⁴⁾ " 186 " " " " " " " " " " " "

Eksport do poszczególnych krajów — w grudniu 1933 r. (w tonnach)

Kraj przeznaczenia	Benzyna		Nafta		Olej gazowy	Oleje smar.		Parafina	Świece	Asfalt	Koks	Wazelina, smary stałe, mydła naftenowe	Półprodukty	Pozostałości destylacyjne	Razem
	rektyfikow.	surowa	rafinowana	destylow.		rafinowane	destylow.								
Anglja	—	—	—	—	—	—	—	44	—	—	—	—	—	—	44
Austria	40	—	296	—	614	12	15	20	—	19	—	5	—	—	1 021
Belgia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15	—	—	—	—	15
Czechosłowacja	—	2 527	—	1 562	—	12	123	—	—	20	—	—	—	12	4 256
Dania	299	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	299
Francja	65	—	—	—	45	—	—	20	—	21	—	—	—	—	131
Grecja	—	—	—	—	—	—	—	56	—	—	—	—	—	—	56
Jugosławia	—	—	—	—	—	32	—	131	—	11	—	—	—	—	174
Łotwa	—	—	29	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	29
Niemcy	—	—	—	—	15	—	—	285	—	690	153	—	—	—	1 143
Rumunia	—	—	—	—	—	47	—	—	—	—	—	15	—	—	62
Szwajcaria	—	—	—	31	244	59	—	25	—	20	—	—	—	—	379
Szwecja	14	—	—	—	—	69	—	—	—	—	—	15	—	—	98
Węgry	—	—	—	—	—	15	—	26	—	15	—	—	—	—	56
Włochy	37	—	—	—	15	—	—	20	—	—	—	—	—	—	72
Saara	—	—	—	—	31	—	—	—	—	—	—	—	—	—	31
Razem:	455	2 527	325	1 593	964	246	1 8	764	—	811	153	35	—	12	8 023
Gdańsk loco	115	—	46	—	245	434	—	213	—	17	—	—	—	—	1 053
Gdańsk tranzyt	91	—	41	996	1 952	3 063	—	426	37	—	—	—	—	—	6 623
Ogółem:	661	2 527	412	2 589	3 161	3 743	138	1 403	37	828	153	35	—	12	15 699

KOPALNICTWO WOSKU ZIEMNEGO W GRUDNIU 1933 R. — W grudniu r. ub. produkcji wosku ziemnego nie było. Ruch na kopalniach ograniczał się do konserwacji chodników, przewietrzania, bądź odwadniania. Eksport obejmował Niemcy, dokąd wysłano 44 t (w listopadzie 36 t). Zapasy zamagazynowanego na kopalniach wosku wynosiły 101 t (w listopadzie 146 t). Liczba robotników obejmowała 58 osób, (w listopadzie 52). Ceny wosku loco kopalnia, zależnie od gatunku wynosiły $\text{zł } 300 \div 250$ za 100 kg.

PRZEMYSŁ WŁÓKIENNICZY

PRZEMYSŁ WŁÓKIENNICZY W STYCZNIU W 1934 R. — W styczniu sytuacja w przemyśle włókienniczym Łodzi pozostawała w związku z kończącym się okresem międzysezonowym i rozpoczynającymi się transakcjami na sezon wiosenno-letni, które obejmowały w pierwszym rzędzie t. zw. artykuły całoroczne oraz niektóre partie towarów letnich, pozostałych z r. ub. Wydatniejsze ożywienie parowało na rynku półfabrykatów, powodując znaczniejsze obroty oraz wyższe cen, pozostającą w związku z haussą na rynkach surowców. Sytuacja finansowa przemysłu i handlu włókienniczego nie uległa w styczniu wydatniejszym zmianom. Horoskopy sezonu letniego kształtują się narazie dość korzystnie. Producenci pokładają duże nadzieje w wyczerpaniu się składów towarowych wskutek niezwykle pomyślnego przebiegu zeszłorocznego sezonu letniego, który nastąpił po długotrwałym strajku i przyczynił się do dalekoidającej likwidacji zapasów. Pod wpływem przygotowań produkcyjnych do sezonu letniego stan uruchomienia wielkiego przemysłu włókienniczego uległ w styczniu poprawie. Również wydatniejsze ożywienie produkcyjne objęło średni oraz drobny przemysł.

W wielkim przemyśle bawełnianym liczba robotników wzrosła z 32 tys. do 36 tys. w końcu okresu sprawozdawczego. Jednocześnie wzrósł odsetek robotników, zatrudnionych przez pełne 6 dni w tygodniu, który w II połowie grudnia r. ub. wynosił 28% ogółu robotników tego przemysłu, a w styczniu r. b. wzrósł do 35% (w styczniu 1933 r. wynosił on zaledwie 16% ogółu robotników wielkiego przemysłu bawełnianego). Liczba przepracowanych w styczniu robotniko-dni wynosiła 609 488, co oznacza nieznaczne zmniejszenie w porównaniu z grudniem r. ub., a bardzo silny, bo ok. 50%, wzrost w porównaniu ze styczniem 1933 r. W wielkim przemyśle bawełnianym w II połowie stycznia 6 dni w tygodniu pracowało 11 fabryk, 5 dni — 13, 4 dni — 4, 3 dni — 1. A więc w styczniu r. b. prowadzone były intensywniej przygotowania do sezonu wiosenno-letniego niż w odpowiednim okresie ze zlorocznym. W przędzalniach bawełnianych stan zatrudnienia wynosił 50 godzin.

Rynek tkanin bawełnianych kształtował się w styczniu pod znakiem transakcyj towarami całorocznymi, z których ok. 80% przypada na tkaniny białe, a reszta na artykuły drukowane, poszukiwane w okresach międzysezonowych. Transakcje te realizowane były w znacznej mierze przez wielki przemysł, co spowodowało zmniejszenie konkurencji drobnego przemysłu. Ceny tkanin białych oraz międzysezonowych uległy redukcji o ok. 5%. Warunki pokrycia zmieniły się nieco na gorsze, czego wyrazem było zwiększenie pokrycia wekslowego o terminach, przekraczających 4 miesiące. Przygotowania do sezonu w przemyśle bawełnianym w styczniu zostały zakończone i kolekcje towarów wysłane na prowincję, przyczem gatunki towarów sezonowych nie uległy naogół wydatniejszym zmianom. Cenniki towarów letnich nie zostały jeszcze ostatecznie ustalone; nastąpi to, niewątpliwie, dopiero w miarę rozwijania się transakcyj sezonowych.

Rynek przędzy bawełnianej — w związku z zwiększoną produkcją przemysłu bawełnianego dla potrzeb sezonu — charakteryzują dość znaczne obroty. Stan zapasów przędzy bawełnianej nie uległ poważniejszym zmianom, wynosząc w końcu stycznia 1 821 599 kg. Wywóz bawełny z Gdyni na rynek wewnętrzny wyniósł w okresie 15 \div 31/1 r. b. 18 200 bel, co oznacza, że zapotrzebowanie na bawełnę w styczniu wzrosło o przeszło 200%, głównie wskutek wydatnego zwiększenia produkcji dla potrzeb sezonu letniego. Wzmocnienie cen przędzy bawełnianej trwało mn. w. równomiernie przez cały styczeń i pozostawało w związku zarówno ze spadkiem dolara, jak i haussą na światowych rynkach bawełnianych. Ceny tego półfabrykatu w II połowie miesiąca sprawozdawczego kształtowały się następująco (w centach za 1 kg): Nr. 16/1 — 35, 20/1 — 37, 24/1 — 39, 26/1 — 41, 32/1 — 47, 20/2 — 43, 24/2 — 45, 32.2 — 54. Warunki pokrycia nie uległy zmianom; w końcu stycznia niektóre przedsiębiorstwa bawełniane — w związku z wahaniami kursu dolara — zamieściły w swych cennikach klauzulę, na podstawie której sprzedaż przędzy dokonywana jest wyłącznie w walucie złotej.

W wielkim przemyśle wełnianym pracowało ogółem 12 600 robotników, t. j. o 500 więcej aniżeli w grudniu r. ub. i o 600 więcej aniżeli w styczniu 1933 r. Ilość przepracowanych robotniko-dni wynosiła 187 368, t. j. o ok. 30 tys. mniej aniżeli w grudniu r. ub. i o 10 tys. mniej aniżeli w styczniu r. ub. Wzrósł natomiast w porównaniu z II połową grudnia odsetek robotników, pracujących przez pełne 6 dni w tygodniu, do 21% ogólnej liczby robotników w tym przemyśle. W przemyśle tym 6 dni w tygodniu pracowało 8 fabryk, 5 dni — 3 fabryki, 4 dni — 2, 3 dni — 5. Na rynku tkanin wełnianych rozpoczęte zostały transakcje sezonowe, które objęły zarówno towary czesankowe, jak i zgrzebne. Wobec wyższości cen surowej wełny oraz przędzy czesankowej oczekiwano również i podrożeń cen towarów. Zwykowały jednak tylko ceny tkanin zgrzebnych

gdy ceny towarów czesankowych pozostały bez zmian. Izba Przem. Handl. motywuje to trwającymi dotąd dostawami przemysłu bielskiego, który wykonywa obecnie zamówienia, przyjęte w październiku i listopadzie r. ub. po cenach zeszlenczonych, wskutek czego przemysł wełniany Łodzi znalazł się w sytuacji niekorzystnej, szczególnie jeśli uwzględnić jeszcze odrębny system zakupów przędzy, która w okręgu łódzkim nabývá na jest w krótkich terminach, gdy Bielsk zakupuje ten półfabrykat na terminowe kontrakty, pozostające w związku z terminową sprzedażą towarów. Zakupy obejmowały w pierwszym rządzie damskie tkaniny czesankowe, których nabywcami byli przeważnie kupcy z Małopolski. Na podkreślenie zasługuje zastrzeżenie warunków przez dostawców, domagających się wyłącznie gotówki.

Na rynku przędzy czesankowej zaobserwować się dał znaczny wzrost obrotów, o ok. 30% wyższych aniżeli w styczniu 1933 r. Sprzedaż przędzy czesankowej na rynku wewnętrznym wyniosła ok. 557 tys. kg (w styczniu r. ub. — 669 576 kg). Zapasy przędzy w porównaniu z grudniem uległy zwyzce o ok. 150 tys. kg, co pozostaje w związku ze spadkiem eksportu tego półfabrykatu. Ceny przędzy czesankowej w styczniu zniżkowały w dalszym ciągu, pomimo częściowej stabilizacji na rynku surowca wełnianego. Ceny przędzy czesankowej kształtowały się następująco (w zł za 1 kg): Nr. 40 2 A — 14 52, Nr. 56/2 AJ — 16 89, Nr. 20 1 DC — 6 49, Nr. 22/2 tryk. CD — 9 26.

Sytuacja przemysłu dzianego kształtowała się pod wpływem dobiegającego już końca sezonu w tej gałęzi przemysłu. Krótki przebieg sezonu zimowego wypadł zewszecmiar pomyślnie i — sądząc z nikłych rozmiarów zapasów — przebieg rozpoczynającego się w marcu sezonu letniego powinien być pomyślny. Ograniczenie produkcji doprowadziło do zupełnego usunięcia niebezpieczeństwa nadprodukcji w tym przemyśle. Ceny wyrobów wełnianych zwyżkowały o ok. 15%. Wypłacalność odbiorców jest naogół dobra. W miesiącu sprawozdawczym zlikwidowany został zatarg pomiędzy fabrykami zarobkowymi i przemysłu dzianego a kupcami tej branży na tle projektu fabryk zarobkowych zawarcia umowy zbiorowej z odbiorcami. Zatarg 5-tgodniowy zakończony został podpisaniem umowy, ustalającej cennik za wyrób lenich towarów dzianych. Po podpisaniu umowy między przemysłowcami, pracującymi zarobkowo, a ich odbiorcami — nastąpiło również zakończenie pertraktacji w sprawie zawarcia umowy zbiorowej z robotnikami, która podpisana przez wszystkie związki, grupujące przemysłowców dzianych, reguluje podstawowe płace robotników na okres letni, rabaty dla firm, pracujących zarobkowo i t. d.

W farbiarniach i wykończalniach trwa okres przejściowy, powodujący redukcję zatrudnionych robotników. Ożywienia oczekiwać należy w tej branży dopiero w lutym, kiedy sezon letni w przemyśle będzie już w pełni.

W przemyśle jutowym napływ zamówień na tkaniny i worki był i w styczniu niewielki. Produkcja fabryk, w związku z przygotowaniami do sezonu letniego, uległa częściowemu zwiększeniu. Z poważniejszych zamówień eksportowych wymienić należy kilka większych transakcyj dla Północnej i Południowej Ameryki.

W przemyśle sztucznego jedwabiu sytuacja kształtowała się naogół bardzo korzystnie w zakresie produkcji i zbytu. Od 1/1 r. b. zmienione zostały przez producentów warunki sprzedaży dla głównych hurtowników: ceny podwyższone zostały o 2%, a jednocześnie ustalono odmienne rabaty za pokrycie wekslowe, redukując je w miarę przedłużonego terminu tego pokrycia. Sytuacja produkcyjna jest o tyle pomyślna, że po strajku rynek ogołocony był przez dłuższy czas z przędzy. Zapotrzebowanie na ten półfabrykat uległo zwiększeniu w związku z przygotowaniami do sezonu letniego w przemyśle. Coraz szersze stosowanie sztucznego jedwabiu przy produkcji towarów manipulowanych oraz zwyżka cen przędzy czesankowej — wpływa na coraz szersze stosowanie przędzy sztuczno-jedwabnej. W tych warunkach wzrost obrotów w porównaniu ze styczniem r. ub. wyniósł ok. 200%.

W średnim przemyśle włókienniczym w I połowie stycznia nastąpiła nieznaczna redukcja liczby czynnych zakładów oraz zatrudnionych robotników; w końcu miesiąca — w związku z przygotowaniami do sezonu — stan zatrudnienia w średnim przemyśle uległ zwiększeniu.

W przemyśle bielskim napływ zamówień przedziału czesankowych był zadowalający. Zamówienia obejmowały dostawy z krótkimi terminami w związku z rozpoczętą produkcją na sezon letni. Poprawa ta objęła również przedziałnie zgrzebne, które pracowały przy wydatnie większym wykorzystaniu maszyn. Obroty w styczniu były niewielkie i obejmowały głównie towary międzysezonowe. Powolny rozwój tran-

zakcyj spowodował pogorszenie wypłacalności odbiorców. Eksport Bielska wyraził się w styczniu kwotą 3 571 kg łącznej wartości zł 116 015.

W przemyśle białostockim w I połowie stycznia w niektórych fabrykach zawieszona została produkcja w związku z podjętą przez organizacje robotnicze akcją protestacyjną przeciwko noweli do ustawy o czasie pracy. W II połowie stycznia pewna ilość fabryk ruszyła, pracując przez 5 dni w tygodniu. Średnie uruchomienie maszyn przędzalniczych wyniosło ok. 65%. Eksport wyniósł 68 886 kg, przycem po raz pierwszy prawie 1/3 część eksportu stanowi wywóz do Z. S. R. R. Większe zamówienia eksportowe w styczniu nie wpłynęły. Niewielkie zamówienia opiewają na terminy marzec — maj. Dodatkowo posunięciem organizacyjnym jest porozumienie, ustalające minimalne ceny wyrobów białostockich na rynku indyjskim. Na rynku wewnętrznym obroty były niewielkie. Przemysł białostocki uzyskał zamówienia M. S. Wojsk. na partję koców.

M. K.

EKSPORT WŁÓKIENICTWA ŁÓDZKIEGO W STYCZNIU 1934 R.

Według danych Izby Przem. Handl. w Łodzi eksport włókienniczy Łodzi w styczniu przedstawiał się następująco: wywieziono przędzy wełnianej barwionej i niebarwionej 84 895 kg wartości zł 917 008, tkanin wełnianych 4 739 kg za zł 43 548, tkanin półwełnianych 5 428 kg za zł 52 560, przędzy wiganjowej 584 kg za zł 600, przędzy bawełnianej barwionej 12 788 kg za zł 23 448, tkanin bawełnianych białych 1 999 kg za zł 12 000, towarów bawełnianych barwionych 27 659 kg za zł 103 279, materiałów filcowych wełnianych 4 108 kg za zł 41 551, materiałów dzianych z jedwabiu sztucznego 1 90 kg za zł 56, rękawiczek z jedwabiu sztucznego 51 80 kg za zł 3 235, pończoch 175 kg za zł 5 390, wyrobów dzianych bawełnianych 13 879 kg wartości zł 73 242, koszul 621 kg za zł 4 296, wyrobów dzianych wełnianych 1 466 kg za zł 24 800, koszul bawełnianych 107 kg za zł 1 069, płaszczy i palt bawełnianych 627 kg wartości zł 4 991, odzieży męskiej dziecięcej 54 431 kg za zł 354 571 oraz stożków 30 kg za zł 336.

Ogółem eksport włókienniczy Łodzi w styczniu wyraził się kwotą 219 904 00 kg wartości zł 674 606 87. W porównaniu z grudniem 1933 r. oznacza to dalszy, dość poważny, spadek wywozu włókienniczego, którego przyczyn doszukiwać się należy w przypadającym na okres od listopada do lutego międzysezonie w eksporcie. Również zdecydował o spadku wywozu wywóz dużych ilości gotowych towarów i konfekcji na składy ekspedycyjne i konsygnacyjne w okresie przed reorganizacją systemu premjowania eksportu włókienniczego, które nie zostały jeszcze w całości wyprzedane. Stopniowe przezwyciężanie trudności, związanych z reorganizacją samego systemu eksportu włókienniczego po powstaniu Syndykatu Eksportu Odzieży oraz Komisji Standaryzacji Wywozu Włókienniczego — również wpłynęło na wysokość naszego eksportu włókienniczego.

Pod względem krajów przeznaczenia eksport styczniowy Łodzi przedstawiał się następująco (w tys. zł): Anglja 322, Afryka Pol. 51, Afryka Półn. 1, Austria 40, Brazylja 15, Bułgaria 9, Chiny 75, Grecja 54, Jugosławia 24, Kolumbia 71, Rumunia 73, Szwecja 12, Egipt 5, Danja 7, Finlandja 2, Indie Brytyjskie 20, Palestyna 32, Persja 3, Rosja 14, Holandia 118, Francja 1, Belgja 14, Chile 1, Norwegia 1, Argentyna 3, Kanada 1, Irlandja 4, Włochy 1, Maroko 37, Węgry 8, Tanger 1, Tunis 1, Nowa Zelandja 1.

Jeżeli chodzi o poszczególne kraje, to zanotować należy przemijający sezonowy spadek eksport na rynki Dalekiego i Bliskiego Wschodu oraz do Afryki, przy jednoczesnym wzroście eksportu odzieży na rynek holenderski.

k.

PRZEMYSŁ KONFEKCYJNY

PRZEMYSŁ KONFEKCYJNY W ŁODZI W STYCZNIU 1934 R.

W łódzkim przemyśle konfekcyjnym podjęte już zostały intensywne przygotowania do sezonu letniego, zwłaszcza jeśli chodzi o konfekcję damską z towarów czesankowych. Sytuacja produkcyjna jest tu jednak naogół niewyjaśniona w związku z zatargiem, jaki wybuchł przed paru tygodniami pomiędzy chałupnikami krawieckimi a konfektionerami. Chałupnicy krawieccy wysunęli szereg postulatów w sprawie ścisłego przestrzegania plac, przejścia przez konfektionerów obowiązku wykupywania świadectw przemysłowych dla warsztatów chałupniczych oraz ubezpieczenia pracujących w tych zakładach. Likwidacja zatargu utknęła na martwym punkcie, powodując niekorzystną komplikację w związku z przygotowaniami do sezonu letniego. Gdyby sytuacja w najbliższym czasie nie uległa

zmianie, sezon letni dla przemysłu konfekcyjnego może przepaść całkowicie.

W przemyśle pończosznicy sytuacja produkcyjna uległa korzystnej poprawie w związku z akcją, podjętą przez organa inspekcji pracy w sprawie unormowania pracy nocnej. Naskutek wzmoczonej kontroli praca nocna uległa wydatniejszemu zmniejszeniu, co pozwoliło usunąć nadprodukcję i ustabilizować ceny pończoch. Sezon letni w tym przemyśle, który rozpocząć się powinien w lutym, winien wypaść pomyślnie. Ceny wyrobów pończosznicych nie uległy narazie poważniejszym zmianom

i kształtują się na poziomie zeszłorocznym. Pokrycie wymagane jest gotówkowe. Ceny przędzy trykotażowej w II połowie stycznia kształtowały się następująco (w centach amer.): Nr. 20 z baw. am. — 37,5, Nr. 20 z baw. eg. — 43, Nr. 24 z daw. am. — 39,5, z baw. eg. — 45, Nr. 32 z baw. am. — 48, z baw. eg. — 53.

W fabrykach obuwia gumowego produkcja i stan uruchomienia w styczniu wykazał pewien spadek w porównaniu z grudniem r. ub., utrzymując się jednak na poziomie znacznie wyższym, aniżeli w styczniu r. ub.

ROLNICTWO

POD REDAKCJĄ MINISTERSTWA ROLNICTWA I REFORM ROLNYCH

ZJAZD NACZELNIKÓW WYDZIAŁÓW ROLNICTWA I REFORM ROLNYCH ORAZ KIEROWNIKÓW ODZIAŁÓW ROLNICTWA URZĘDÓW WOJEWÓDZKICH.

— W dn. 12 ÷ 14/II r. b. odbył się w Min. Roln. i Ref. Rolnych zjazd naczelników wydziałów rolnictwa i reform rolnych oraz kierowników oddziałów rolnictwa urzędów wojewódzkich. Obrady odbywały się przy współudziale 32 delegatów wszystkich urzędów wojewódzkich z wyjątkiem Śląskiego i szeregu wyższych urzędników Min. Roln. i Ref. Rol.

Poza przemówieniem Pana Ministra Nakoniecznikow-Klukowskiego referaty wygłosili PP.: A. Rose, Dyrektor Departamentu Ekonomicznego, Z. Szostak, Zastępca Dyrektora Departamentu Produkcji Rolnej i Weterynarii i Naczelnik Wydziału Organizacji Rolnictwa, K. Smoleński, Kierownik Departamentu Urzędów Rolnych, Dyrektorzy: Biura Personalnego S. Szymański, Biura Wojskowego Płk. S. Miller, Centralnego Biura do Spraw Finansowo-Rolnych St. Lipski, K. Wojno, Naczelnik Wydziału Wytwórczości Roślinnej, T. Swinarski, Naczelnik Wydziału Leśnictwa, E. Baird, Naczelnik Wydziału Wytwórczości Zwierzęcej, Płk. Filipowicz, Naczelnik Wydziału Chowu Koni, Płk. M. Marczewski, Główny Inspektor Weterynarii, T. Woliński, Naczelnik Wydziału Agrarnego, J. Michalski, Naczelnik Wydziału Meljoracji i Budownictwa, W. Michalski, Naczelnik Wydziału Finansowego, Z. Krzyżewski, Inspektor Ministerjalny Rolnictwa, oraz radcowie: J. Kurella, S. Sakowicz, K. Pająk i Kpt. Śliwa.

W dn. 12/II r. b. zjazd obradował jednocześnie w 2 grupach: Na porządku dziennym grupy I, złożonej z naczelników wydziałów i obradującej pod przewodnictwem P. Podsekretarza Stanu K. Kasińskiego, były sprawy: 1) organizacji pracy w zakresie urzędów rolnych w związku z wejściem w życie rozporządzenia Prezydenta Rzplitej o zespoleniu urzędów ziemskich z władzami administracji ogólnej; 2) uwag naczelników wydziałów rolnictwa i reform rolnych o planach pracy w zakresie urzędów rolnych w 1934/35 r.; 3) wykonywania rozporządzenia Prezydenta Rzplitej o przejmowaniu na własność Państwa gruntów za niektóre należności pieniężne; 4) Uwag, dotyczących administrowania Funduszem Obrotowym Reformy Rolnej; 5) prac meljoracyjnych, wykonywanych przy pomocy Funduszu Pracy.

W grupie II, złożonej z kierowników oddziałów rolnictwa i obradującej pod przewodnictwem P. Podsekretarza Stanu W. Karwackiego, porządek obrad obejmował: 1) sprawozdania kierowników oddziałów rolnictwa ze stanu rolnictwa w województwach w/g schematu, opracowanego przez Ministerstwo; 2) komunikat o nowelizacji ustawy o nadzorze nad hodowlą bydła, trzody i owiec; 3) komunikat o nowelizacji ustawy o nadzorze nad hodowlą koni; 4) wskazówki o wykonywaniu ustawy rybackiej.

W dn. 13 ÷ 14/II r. b. obrady zjazdu odbywały się bez podziału na grupy i objęły: komunikaty i referaty departamentów: Produkcji Rolnej i Weterynarii i Ekonomicznego oraz biur w zakresie działalności urzędów wojewódzkich ze szczególnym podkreśleniem stosunku urzędów wojewódzkich do izb rolniczych, jak również sprawy aktualne, zgłoszone przez naczelników wydziałów rolnictwa i reform rolnych i kierowników oddziałów rolnictwa urzędów wojewódzkich.

W sprawozdaniach, wygłoszonych przez kierowników oddziałów rolnictwa, podane były dane, dotyczące stanu organizacji społeczno-rolniczych, wykonania budżetów sejmikowych oraz preliminarzy na rok przyszły, liczby instruktorów w poszczególnych powiatach, wykazu i ilości prac nad podniesieniem rolnictwa, a w szczególności: ilości gospodarstw przodowniczych, stanu liczbowego i jakościowego konkursów przysposobienia rolniczego młodzieży wiejskiej, konkursów samodzielnich gospodarzy, prac zakładów doświadczalnych, walki z chorobami i szkodnikami roślin, przodowników wsi, powierzchni obsiewów, stanu sadow-

nictwa i warzywnictwa, prac nad podniesieniem wytwórczości zwierzęcej, wyników zbiorów, poziomu cen i warunków zbytu i t. p.

Komunikaty poszczególnych departamentów, wydziałów Ministerstwa i biur zawierały informacje dla przedstawicieli urzędów wojewódzkich o programowych zamierzeniach Ministerstwa na następny okres czasu i związanych z tem zadaniach wydziałów rolnictwa i reform rolnych.

Poniżej, w najogólniejszym tylko streszczeniu, podajemy informacje z zakresu prac departamentów: Produkcji Rolnej i Weterynarii i Ekonomicznego, Biura Personalnego i Centralnego Komitetu do Spraw Finansowo-Rolnych z wyłączeniem spraw, poruszonych przez Departament Urzędów Rolnych.

W związku z powstaniem izb rolniczych P. Naczelnik Z. Szostak podał wskazówki, dotyczące stosunku wydziałów rolnictwa i reform rolnych urzędów wojewódzkich do izb rolniczych oraz obowiązków i uprawnień nadzorczych tych wydziałów, wpływających z art. 52 rozporządzenia Prezydenta Rzplitej o izbach rolniczych, tudzież podkreślił konieczność sprawnego zorganizowania izb oraz wdrażania władz i organów izb do należytego wypełniania przez nie roli instytucyj publiczno-prawnych. Charakter publiczno-prawny izb rolniczych daje izbom pewne przywileje, lecz jednocześnie nakłada na nie większą odpowiedzialność niż w organizacjach dobrowolnych za wszelkie czynności, wykonywane w przyznanym im ustawą zakresie działania. Dlatego z punktu widzenia należytej organizacji izb rolniczych urzędy wojewódzkie winny postępować w/g następujących zasad: pilnować dokładności w gospodarce finansowej i rachunkowości, jak również załatwiania spraw formalnych w myśl wymagań ustawy, strzec charakteru społecznego izb, zajmować się treścią prac komisji, oddziaływać na prace organów kolegialnych izb, pilnować uwzględnienia w pracach izb potrzeb i czynników regionalnych, wykonania okólnika Min. Spraw Wewn. z dn. 10/I 1934 r. w sprawie stosunku samorządu terytorjalnego do izb oraz dążyć do zapewnienia izbom sprawnego aparatu na dole. W dalszym ciągu omówiono zakres działania izb rolniczych z wyszczególnieniem prac, które izby powinny prowadzić, mogą prowadzić i których nie mogą prowadzić oraz w związku z tym podziałem zakresu kompetencji wojewódzkich organizacji rolniczych ogólnych i specjalnych. Poza tem P. Naczelnik Szostak zreferował sprawy: stosunku izb do powiatowych organizacji rolniczych, wewnętrznego podziału kompetencji między poszczególne władze izby, gospodarki finansowej izb oraz budżetów izb rolniczych, udzielając szeregu wskazówek, idących w kierunku jak najsprawniejszego zorganizowania pracy izb rolniczych i unikania na przyszłość wszelkich błędów, dotąd popełnianych tak natury organizacyjnej, jak i formalnej.

Zkolei P. Naczelnik K. Wojno udzielił szeregu wskazówek z zakresu podniesienia wytwórczości roślinnej, podkreślając znaczenie planowego skoordynowania prac nad tą wytwórczością z całą akcją, prowadzoną przez izby w zakresie podniesienia rolnictwa, co powinno się uwidaczniać już w preliminarzowaniu w budżetach kredytów na wytwórczość roślinną w wysokości, odpowiadającej gospodarstwu znaczeniu tego działu produkcji rolnej, będącego główną podstawą wyżywienia ludności i rozwoju wytwórczości zwierzęcej. Poza tem należy dbać o skoordynowanie prac w zakresie samej wytwórczości roślinnej, dążąc do planowego ząębienia poszczególnych akcji, aby łącznie stanowiły cały kompleks planowych poczynań. Izby powinny dążyć do przejęcia zakładów doświadczalnych, jak również stacyj ochrony roślin i stacyj kontroli chemicznej i nasion, aby dorobek ich jaknajlepiej wykorzystać w pracach terenowych. Przejmowanie placówek winno być przeprowadzane ostrożnie bez narażania izb na specjalnie duże wydatki. Tworzenie nowych takich placówek winno być uskuteczniiane tylko w porozumieniu z Min. Roln. i Ref. Roln., aby osiągnąć

planowe ich rozmieszczenie w całym kraju. W fachowych pracach izb na pierwszy plan należy wysunąć akcje: umiejętności przechowywania i stosowania obornika, kompostu i popiołów, uprawy łąkowe, warzywnictwo i sadownictwo ze szczególnym uwzględnieniem prac pielęgnacyjnych w sadach. Wszystkie powyższe akcje prowadzone być winny przede wszystkim przy pomocy metod pracy, dotychczas stosowanych, jak np. gospodarstw przodowniczych, konkursów samodzielnych gospodarzy, przysposobienia rolniczego i t. p. Poza tem prelegent omówił sprawę nasiennictwa, zalecając ostrożnie jej traktowanie i konieczność ścisłej koordynacji pracy z Centralną Sekcją Nasienną przy Związku Izb i Organizacji Rolniczych R. P., jak również zakres działania urzędów wojewódzkich w związku z wykonaniem ustawodawstwa z zakresu ochrony roślin (przedewszystkiem zwalczania raka ziemniaczanego) i kontroli nawozów sztucznych.

W zakresie wytwórczości zwierzęcej P. Naczelnik E. Baird podkreślił potrzebę planowej pracy nad podniesieniem wytwórczości zwierzęcej przy powiązaniu jej tak z całością prac nad podniesieniem rolnictwa, jak i wzajemnym skoordynowaniem prac w poszczególnych działach hodowli. Lby winny się posługiwać metodami pracy, ustalonymi w zakresie hodowli bydła, owiec, trzody i pszczelnictwa. Zaleca obserwowanie skuteczności stosowania ustalonych metod oraz planowania pracy przez izby, by nie miało ono charakteru przypadkowego — tak, żeby izby nie sugerowały się jednym tylko działem pracy, ale uwzględniały te wszystkie zagadnienia, które mają decydujący wpływ na podniesienie hodowli. Zasadniczym kątem widzenia przy pracach w zakresie hodowli winno być powiązanie tych prac z akcją podniesienia produkcji roślinnej przy równoczesnym uwzględnianiu opłacalności.

Z poszczególnych akcji należy zwrócić uwagę na: współdziałanie izb w wykonywaniu obecnej ustawy o nadzorze państwowym nad buhajami, wykorzystanie znajdujących się w wydziałach powiatowych sum Min. Roln. i Ref. Roln. na zakup buhajów, nasilenie kontroli mleczności, prowadzenie prac w zakresie wychowania, żywienia i użytkowania inwentarza, poprawienie jakości tuczu bekonowego, koncentrację prac nad hodowlą trzody bekonowej w pewnych okręgach i gospodarstwach, podniesienie owczarstwa, zwłaszcza w województwach środkowych i centralnych, dostosowanie kierunków hodowli owiec do obecnych warunków, czuwanie nad organizacją zbytu wełny, ustalanie gniazd, z których czerpać będą izby materiał hodowlany, oraz zwracanie uwagi na przetwórstwo (kozusznictwo i bryndarstwo) na własnych terenach, prowadzenie konkursów gospodarstw drobiowych, zwalczanie zgnila u pszczoł, podniesienie jedwabnictwa, pielęgnację skór bydłych, walkę z gzem bydłym, wykorzystanie wyników doświadczalnictwa zootechnicznego, interesowanie się wykonaniem rozporządzenia o dozrze nad mlekiem i jego przetworami.

Poza tem P. Naczelnik Baird omówił stronę merytoryczną i formalną projektu nowej ustawy o nadzorze nad hodowlą bydła, trzody i owiec, nadmienając, iż zacznie ona niebawem obowiązywać i — mając charakter ramowy — początknie za sobą konieczność wydawania aktualnych rozporządzeń wykonawczych Ministra Roln. i Ref. Roln.

Sprawy rybackie zreferował P. Radca Sakowicz, omawiając aktualne kwestie, związane z wykonywaniem ustawy rybackiej, a mianowicie: urządzenie gospodarstwa rybnego na wodach otwartych, administrowania obwodami rybackimi, zarachowywania wpływów na rzecz F. O. R., zagospodarowywania wód otwartych, organizacji rybackich związków ochronnych, dozoru rybackiego na wodach otwartych oraz sprawy, dotyczące doświadczalnictwa rybackiego, prac nad podniesieniem rybactwa w sztucznych gospodarstwach rybnych i zwalczania chorób ryb. Jako sprawy najważniejsze wymieniono przeprowadzenie podziału wód otwartych na obwody rybackie w III kolejności, t. j. w 1934 r., jak również wydzierżawienie obwodów rybackich, które już zostały utworzone i które będą utworzone, jak również przeprowadzenie kampanji zarybieniowej przy wykorzystaniu funduszy, na które się składają dzierżawcy stosownie do zawartych umów dzierżawnych.

W zakresie hodowli koni P. Naczelnik Płk. Filipowicz podkreślił znaczenie współpracy izb rolniczych z czynnikami, interesującymi się hodowlą koni w Polsce, dla uniknięcia dwutorowości pracy. Izby rolnicze przez swych inspektorów hodowli koni będą brały udział w rejestracji klaczy, licencji ogierów, rozdziale ogierów ze stadnin państwowych, jak również w pracach oświatowych, przeprowadzanych w tym zakresie. Również inspektorzy hodowli koni izb rolniczych winni przy sposobności kontrolować stacje kopulacyjne z ogierami państwowymi. W końcu prelegent podkreślił potrzebę preeliminowania w budżetach izb odpowiednio wysokich kwot na podniesienie hodowli koni.

Również w zakresie hodowli koni P. Radca Kurella zobrazował ogólnie stan hodowli koni w Polsce oraz projekt nowej ustawy o nadzorze nad hodowlą koni, który nakłada na izby rolnicze obowiązek prowadzenia ksiąg ogierów i klaczy, zakwalifikowanych do hodowli, mając na celu zapobieganie mieszaniu ras i typów nieodpowiednich, ułatwienie procedury wydawania świadectw uznania przez komisje kwalifikacyjne, zwalnianie niektórych kategorii ogierów (mających wyżej 15 lat, zatrudnionych w kopalniach, używanych do celów leczniczych i t. d.) od obowiązku doprowadzania przed komisją kwalifikacyjną, przekazanie opłaty od ogierów nieuznanych izbom rolniczym i zwolnienie od opłat ogierów, stale znajdujących się na terenie miast i t. d. (zależnie od rozporządzeń wykonawczych). Poza tem omawiana ustawa przewiduje wydawanie świadectw pokrycia i urodzeń źrebiąt i utrzymuje nadal ulgi dla materii, używanego do rozplodu. W końcu nadmieniono, że należyta organizacja licencji ogierów, premjowaniu materiału rozpłodowego, prowadzenie ksiąg stadnych, rejestracja klaczy zarodowych, opłaty od ogierów, nie posiadających świadectw uznania, wreszcie okręgi hodowlane — stanowią podwaliny racjonalnej i planowej hodowli koni.

W zakresie weterynaryjnej P. Płk. M. Marczewski omówił sprawy weterynaryjne, a w szczególności: walki z zarazą płucną, nosacizną, różycą świń, pomorem świń, wściekliczną, gruźlicą i zakaźnym ronieniem oraz stanu rzeźni.

Sprawy leśnictwa zreferował P. Naczelnik T. Swinarski, omawiając znaczenie zmiany rodzaju użytkowania gruntów leśnych i przedterminowych wyrobów w związku z akcją oddłużenia majątków ziemskich, nadmieniając, że zezwolenia na przedterminowy wyrąb powinny być udzielane tylko wtedy, gdy tenże istotnie realnie przyczynia się do uzdrowienia stosunków finansowych danego majątku. Sprawy te załatwiać należy przy pomocy komitetów finansowo-rolnych. Przy udzielaniu zezwoleń na zmianę rodzaju użytkowania w związku z akcją oddłużeniową muszą być zbadane naipierw podstawy ustawowe, a dopiero następnie sprawy należy rozpatrywać z punktu widzenia sanacji stosunków finansowych majątku i t. p. Oddziały ochrony lasów urzędów wojewódzkich winny utrzymywać ścisły kontakt z izbami rolniczymi, zwłaszcza w zakresie stałej kontroli nad lasami prywatnymi i sporządzania dla tych lasów planów gospodarczych.

Następnie omawiano sprawy organizacyjne, dotyczące władz administracji ogólnej, przyczem P. Inspektor Z. Krzyżewski przedstawił sprawę stosunków wydziałów rolnictwa i reform rolnych urzędów wojewódzkich do spraw, objętych pracami Departamentu Produkcji Rolnej i Weterynaryj, wobec powstania izb rolniczych, w związku z obowiązującymi dotychczas i obecnie przepisami, okólnikami i instrukcjami, jak również sprawy lustracji izb rolniczych i ich agend i powiatowego samorządu terytorialnego, wykonywanych przez urzędy wojewódzkie.

W związku z unifikacją urzędów ziemskich z władzami administracji ogólnej P. Dyrektor Szymański i P. Radca Pająk omówili instrukcję w sprawie załatwiania spraw administracji rolnictwa i reform rolnych w starostwach, poczem w wyniku dyskusji ustalono sprawę tę załatwić na osobnej konferencji.

W końcu obrad zjazdu P. Dyrektor A. Rose przedstawił sytuację gospodarstwa rolnictwa, stwierdzając, że w ubiegłym roku nie nastąpiła równowaga między popytem a podażą, a tem samem równowaga cen. Prelegent ma nadzieję, że w niedalekiej przyszłości będą nowe rozwiązania bolączek rolnictwa, idące w kierunku zmniejszenia zadłużenia rolnictwa do takiej normy, która będzie do zniesienia dla rolnictwa, jak również przyczyniające się do tego, żeby rolnictwo mogło być konsumtem.

Sprawy finansowo-rolne zreferował P. Dyrektor St. Lipski, omawiając stan i wyniki akcji finansowo-rolnej, przyczem zalecił dalszy rozwój propagandy tej akcji wśród ludności rolniczej, bezstronną kontrolę wyników, jakie ona daje przy osiągnięciu sanacji finansowej, i sygnalizację tych wyników Min. Roln. i Ref. Roln. W końcu P. Dyrektor podkreślił potrzebę ścisłej koordynacji wysiłków aparatu finansowo-rolnego z wydziałami rolnictwa i reform rolnych urzędów wojewódzkich.

W III dniu Zjazdu wziął udział w części obrad Pan Minister Nakonecznikow-Klukowski, dając w obszernym przemówieniu wskazówki co do wytycznych pracy na przyszłość w dziedzinie popierania produkcji gospodarstw wiejskich, urzędów rolnych i meljoracji rolnych, tudzież uprzedzając o mającym nastąpić przejściu spraw aprowizacyjnych i części handlu rolniczego.

Niez lednie od wygłoszonych referatów i komunikatów obszerne dyskusja wyjaśniła szereg momentów, aktualnych dla prac nad podniesieniem rolnictwa, względnie działalności w tym zakresie władz administracji ogólnej i izb rolniczych.

Bohdan Jędrzejewski

PREMJOWANIE OBÓR. — W latach: 1929 i 1930 zostały opracowane przez Min. Roln. w porozumieniu z izbami i organizacjami rolniczymi plany organizacji hodowli owiec, trzody chlewnej i drobiu oraz cały szereg przepisów, regulujących zasady prowadzenia poszczególnych akcji, składających się na całość pracy hodowlanej, oraz zasady subwencjonowania ich przez Min. Roln. Zostały ustalone sposoby prowadzenia kontroli mleczności pokazowego żywienia, premjowania bydła, trzody chlewnej, owiec i drobiu na przeglądach, rozplodników męskich bydła, trzody chlewnej i owiec poza przeglądami, zasady sążdenia bydła, trzody chlewnej i owiec, zasady konkursów mleczności, konkursów wychowu cieląt, konkursów tuczu bekonowego i słoninowego trzody chlewnej, konkursów strzyży owiec i wychowu jagniąt oraz konkursów gospodarstw drobnych. Nie zostały narazie unormowane konkursy obór, stosowane przez Pomorską Izbę Rolniczą. Obecnie sprawa ta została zaktualizowana przez Lwowską Izbę Rolniczą, która przyjmuje jako zasadę premjowanie jedynie obór, zrzeszonych w kole hodowlanem względnie w kole kontroli mleczności. Premjowanie odbywa się komisyjnie. W komisji biorą udział: inspektor hodowli bydła izby rolniczej, opiekun koła, instruktor powiatowy i ewentualnie kierownik mleczarni. Termin premjowania nie jest zgóry zapowiadany, aby wykluczyć możliwość doraźnego przygotowania się gospodarza, ponieważ chodzi o wyróżnienie obór stale dobrze prowadzonych, a nie dorywczo uporządkowanych.

Ocenę obór przeprowadza się na zasadzie następującej punktacji:

A. — Obora			
Okna	2	1	0
Bielenie	2	1	0
Wentylacja	2	1	0
Ścieki	2	1	0
Żłoby	2	1	0
Tabliczki	2	1	0
	12	6	0
B. — Bydło dorosłe			
Czyszczenie ogólne	3	2	0
Utrzymanie racic i rogów	3	2	0
Utrzymanie skóry (gzy)	3	2	0
	9	6	0
C. — Cieleta			
Klatka (umieszczenie)	2	1	0
Żłób	2	1	0

Okólnik	5	3	0
Czyszczenie	2	1	0
	11	6	0
D. — Naczynia mleczarskie	3	2	0

Premje udzielane są w 2 kategoriach: I — $\text{z} 5$, II — $\text{z} 3$. Dla uzyskania premji I kat. należy uzyskać conajmniej 25 punktów, II kat. — 20 punktów. Nie uzyskania żadnego punktu w jednym z działów A, B, C przekreśla wogóle możliwość uzyskania premji. Racjonalna gnojownia jest premjowana dodatkowo w sumie $\text{z} 2$. Widzimy więc, że zasady oceny są proste oraz że akcja nie jest kosztowna, a zarazem — jak to można było zgóry przewidzieć i co potwierdziła praktyka — akcja ta jest bardzo skuteczna i cieszy się dużym powodzeniem wśród gospodarzy.

Zasady, opracowane i stosowane swego czasu przez Pomorską Izbę Rolniczą, były pomyślane nie jako premjowanie obór, możliwe w każdej porze, a jako zgóry zapowiedziany konkurs, odbywający się w okresie od listopada do marca, wobec czego komisja dokonywała oceny tylko zgłoszonych gospodarstw.

Skala punktowania była przyjęta następująca (w punktach): a) dobór stadników i krów (jakość poszczególnych sztuk, wyrównanie, wartość hodowlana, podrasowanie) — 15, b) wychów młodziży — 10, c) zdrowie i pielęgnacja, całość, czystość — 10, d) żywienie i mleczność krów (wydajność mleka i zawartość tłuszczu) — 30, e) rozmieszczenie bydła w oborze i urządzenia oborowe, oświetlenie i wentylacja — 15, f) okólniki — 10, g) gnojownie — 10.

Zespół konkursowy w 1 powiecie, zgłoszony do konkursu, powinien składać się z 15 gospodarstw i może uzyskać 1 nagrodę I stopnia — $\text{z} 150$, 2 nagrody II stopnia po $\text{z} 75$ i 3 nagrody III stopnia po $\text{z} 50$ (wysokość nagród obecnie jest odpowiednio obniżona).

Widzimy zatem, że zasady, stosowane przez Pomorską Izbę Rolniczą, znacznie się różnią od zasad, stosowanych przez Lwowską Izbę Rolniczą, gdyż są bardziej kosztowne i mają na celu nie tylko premjowanie lepszych urządzeń i porządków w oborze, ale również w znacznym stopniu całości hodowli, doboru i pielęgnacji materiału hodowlanego, wysokość zaś nagród, udzielanych w drodze konkursu, daje dostateczny bodziec uczestnikom do podciągania swoich obór do wyższego poziomu.

Tak jedne, jak i drugie zasady mają swoje zalety i są przystosowane do miejscowych warunków; inne izby rolnicze, pracujące w warunkach pośrednich, przystosują prawdopodobnie również zasady, o których mowa, do swoich potrzeb, poziomu hodowli i stanu akcji hodowlanej.

M. M.

H A N D E L

TRAKTATY I KONWENCJE

POLSKO-NIEMIECKIE POROZUMIENIE GOSPODARCZE. — Rokowania, mające na celu likwidację konfliktu gospodarczego między Polską i Niemcami, podjęto na jesieni 1933 r. Rokowania te napotykały początkowo na trudności. Szukano bowiem dokładnego określenia, jakie wzajemne zarządzenia gospodarcze powodują stan konfliktu gospodarczego. Rokowania trwały parę miesięcy, w których czasie nastąpiło uzgodnienie ram układu.

Układ, który ma być podpisany w tych dniach w Warszawie, przewiduje zniesienie po stronie niemieckiej taryfy maksymalnej (Obertarif) w stosunku do towarów polskich, a po stronie polskiej — zniesienie ceł maksymalnych i antyniemieckich zakazów przywozu.

Poza tem Niemcy przyznają Polsce tranzyt polskich produktów hodowlanych przez terytorjum Niemiec oraz udzielanie zezwoleń na wywóz złomu żelaznego do Polski.

Ze strony Polski następuje zniesienie zakazów, dotyczących przewozu ładunków z Polski i do Polski przez porty niemieckie. Równocześnie nastąpiło za-

warcie porozumienia między polskimi i niemieckimi linjami żegludowymi. Dotyczy ono podziału ładunków morskich na regularnych linjach, łączących porty polskiego obszaru celnego z portami niemieckimi: Hamburgiem i Bremą.

Wreszcie zawarte zostało porozumienie między polskim i niemieckim przemysłem żelaznym, dotyczące eksportu wyrobów hutniczych.

Układ polsko-niemiecki zostaje uzupełniony poza tem przez porozumienie kontyngentowe. Układ zawiera szereg załączników.

Układ zawarty zostaje na termin nieokreślony. Jeżeli w czasie jego trwania jedna ze stron uważałaby te czy inne przepisy porozumienia za nieodpowiednie w praktyce, przysługuje jej prawo żądania wszczęcia natychmiastowych rokowań o zmianę porozumienia. Gdyby rokowania te nie doprowadziły do pożądaných rezultatów w ciągu miesiąca, nastąpić może wypowiedzenie układu w terminie jedno-miesięcznym. Układ podlega ratyfikacji, jednak przed ratyfikacją na podstawie porozumienia obu układających się stron może być stosowany prowizorycznie.

Jak wyżej zaznaczono, zawarte zostały równocześnie z ogólnym układem porozumienia prywatno-

prawne, dotyczące: pierwsze — porozumienia żeglugowego, drugie — eksportu materiałów hutniczych. Wejście w życie tych porozumień łączy się z wejściem w życie ogólnego układu.

Porozumienie żeglugowe, zawarte między S. A. „Żegluga Polska” — z jednej strony, a linjami niemieckimi, utrzymującymi regularną komunikację okrętową między portami niemieckimi a portami polskiego obszaru celnego — z drugiej strony, przewiduje podział ładunków okrętowych pomiędzy obie strony według pewnego klucza. Jak wykazuje statystyka, 4 niemieckie linje okrętowe przewoziły ostatnio przeciętnie rocznie około 50 tys. t towarów między portami niemieckimi a portami polskiego obszaru celnego. Obecny układ zapewni linjom polskim należyty udział w tych transportach, przy czym przy obrocie rocznym niemniej niż 100 tys. t linjom polskim przypadnie 50% ładunków. Porozumienie zawarte jest na lat 6. Zostało ono podpisane w Hamburgu, gdzie od pewnego czasu prowadzone były rokowania w tej sprawie przez zainteresowane strony przy współdziałaniu czynników urzędowych.

Nowe porozumienie żeglugowe niewątpliwie przyczyni się poważnie do rozwoju polskich linii regularnej żeglugi. Jak wiadomo, przed 2 tygodniami została już w związku z tem uruchomiona regularna komunikacja między Gdynią oraz Gdańskiem a Hamburgiem przy pomocy s/s „Iczew”. Obecnie należy się spodziewać dalszego wzrostu przewozów naszej żeglugi.

Należy przypomnieć, że drugie porozumienie prywatno-prawne — między przemysłem żelaznym Polski i Niemiec zawarte zostało przed paru dniami w Düsseldorfie. Układ ramowy przewiduje kontyngent dla żelaza polskiego w wysokości 42 tys. t oraz odpowiedni kontyngent dla stali szlachetnej. Równocześnie układ przewiduje pewien kontyngent dla złomu niemieckiego w Polsce.

WEJŚCIE W ŻYCIE UKŁADÓW HANDLOWYCH Z CZECHOSŁOWACJĄ I SZWAJCARJĄ.—W dn. 28 lutego r. b. wszedł prowizorycznie w życie, podpisany w dn. 5/II r. b., układ handlowy polsko-szwajcarski.

Konwencja handlowa z Czechosłowacją zostanie wprowadzona w życie w dn. 7 marca r. b. Z uwagi na to, że — ze względów technicznych — wprowadzenie jej w życie nie może nastąpić wcześniej — do dn. 7/III r. b. będzie obowiązywało porozumienie handlowe, uzgodnione przez oba rządy specjalną wymiarową not.

Podania o pozwolenia przywozu towarów w ramach kontyngentów, ustalonych obustronnie w nowej konwencji, mogą być już obecnie składane do właściwych urzędów, z tem, że ich merytoryczne załatwienie nastąpi z dniem wejścia w życie nowej konwencji.

HANDEL ZAGRANICZNY

PREMJOWANY WYWÓZ ZBÓŻ I PRODUKTÓW PRZEMIAŁU W I PÓŁROCZU ROKU GOSPODAR. 1933/34. — Stawki zwrotu cła przy wywozie zbóż i produktów przemiału pozostały w okresie sprawozdawczym (1/VIII 1933 r. ÷ 31/I 1934 r.) bez zmiany w stosunku do okresu ubiegłego¹⁾, z wyjątkiem stawki na jęczmień, którą podwyższono z 4 do 6 od 100 kg.

Żyto. — Silna podaż żyta na rynku wewnętrznym w sierpniu i wrześniu r. ub. groziła katastrofalnym załamaniem się cen

krajowych. Interwencja Państwowych Zakładów Przemysłowo-Zbożowych, jak również dość równomierne (lecz niezwykle silne) natężenie podaży — zapobiegło niżce cen na rynku wewnętrznym, utrzymując je na poziomie 14÷15 za 100 kg.

W omawianym okresie trudności lokowania żyta na rynkach europejskich wystąpiły silniej niż w poprzednich. Holandia wprowadziła wysokie cła przywozowe, Belgia zaś skontyngentowała przywóz, przyznając nam kontyngent na podstawie naszego przywozu do Belgii w 1932 r. Nieurodzaj w Ameryce pozwolił na sprzedanie na ten rynek partii żyta ok. 50 tys t, lecz i tam obecnie wprowadzono cła przywozowe.

Ciężką do przezwyciężenia trudnością przy wywozie żyta była silna konkurencja żyta i mąki żytniej niemieckiej. Mąka niemiecka, wskutek bardzo wysokiego embowania, sprzedawana była taniej od żyta. Temu anormalnemu stanowi winna zarządź podpisana w dn. 25/XI 1933 r. umowa polsko-niemiecka o wspólnym uregulowaniu polskiego i niemieckiego wywozu żyta i mąki żytniej, ustalająca różnicę ceny między mąką żytnią pastewną a żytem na 5%.

Natężenie wywozu żyta w okresie sprawozdawczym było bardzo duże i przekraczało w październiku oraz listopadzie r. ub. 60 tys. t. Ceny, uzyskane przez Polskie Biuro Eksportu Zboża za żyto, wahały się ok. Hfl. 2'12÷2'60 za centnar cif Antwerpia lub Aarhus. Wysokość i kierunki wywozu żyta podane są w poniższym zestawieniu:

	I półrocze roku gospodarczego:			
	1932/33	%	1933/34	%
Ogólny wywóz . . .	1 577 494		2 459 728	
w tem:				
Ameryka	—	—	707 824	29
Belgia	399 654	25	414 432	17
Dania	434 211	27.5	284 484	11.5
Holandja	219 421	17.5	136 200	5.5
Norwegja	53 700	3.5	218 195	9
Szczecin (Port) . .	111 805	7	542 261	22

Poza tem drobne ilości żyta eksportowano do Anglii, Finlandji, Francji, Portugalji i Szwecji. Wywóz ten, kierowany w 76% przez urzędy celne gdańskie i w 21% przez Drawski Młyn, dokonany był całkowicie przez Państwowe Zakłady Przemysłowo-Zbożowe.

Jęczmień. — Również zbyt jęczmienia napotykał na poważne trudności. Złożyły się na to: utrata rynku francuskiego z powodu niewygodnego systemu kontyngentowania, wprowadzenie opłat licencyjnych w Belgji, jak również i duża podaż jęczmienia rosyjskiego na europejskich rynkach zbytu. Niższe gatunki jęczmienia (pastewne) nie znajdowały nabywców z powodu konkurencji tańszego odcia żyta. Ceny, uzyskiwane przez polskich eksporterów na rynkach zagranicznych, wahały się ok. 11÷14 za 100 kg cif Antwerpia. Kierunkowo wywóz jęczmienia przedstawiał się następująco:

	I półrocze roku gospodarczego:			
	1932/33	%	1933/34	%
Ogólny wywóz . . .	1 183 143		989 724	
w tem:				
Anglja	—	—	106 926	10.5
Belgia	766 393	64.5	721 673	73
Dania	141 925	12	66 394	6
Holandja	93 467	8	35 842	3.5
Francja	49 062	4	18 503	2
Norwegja	—	—	23 050	2.5

Udział P. Z. P. Z. w wywozie jęczmienia objął 12%, firm zaś gdańskich—45% ogólnego wywozu.

Pszemica i owies.—Wywóz pszenicy, z powodu kształtowania się ceny krajowej na poziomie wyższym od ceny światowej, nie opłacał się, nawet przy uwzględnieniu premji wywozowej. Podobnie przedstawia się sytuacja z owsem, który mimo stosunkowo dobrych cen światowych, ze względu na wysoką cenę krajową, nie był wywożony. W okresie sprawozdawczym wywieziono następujące ilości (q):

	Pszemica	Owies
1/VIII 1932 ÷ 31/I 1933	100	22 988
1/VIII 1933 ÷ 31/I 1934	24 495	6 118

Pszemica była wywieziona całkowicie przez P. Z. P. Z., owies natomiast—w 65%.

Produkty przemiału. — Pewne ilości mąki pełnej i posiedniej wywieziono na rynki północne i do Anglii (mąka

¹⁾ P. „Polska Gospodarcza” zesz. 52/1933, str. 1 609.

żytnia stanowi ok. 90% ogólnego wywozu mąki z Polski). Kierunkowo wywóz mąki przedstawiał się następująco:

	I półrocze roku gospodarczego:			
	1 9 3 2/3 3	%	1 9 3 3/3 4	%
Ogólny wywóz . . .	215 887		261 372	
w tem:				
Anglja	17 638	8.2	54 586	21.0
Finlandja	5 002	2.3	16 133	6.2
Gdańsk (Port) . . .	141 708	66.0	118 118	45.2
Norwegja	30 752	14.2	56 604	21.5

Poza tem drobne ilości eksportowano do Danji, Palestyny, Szwecji, na Łotwę i wyspy Kanaryjskie. Wywóz do Gdańska traktować należy naogół jako wywóz do Finlandji. P. Z. P. Z. dokonały wywozu 70% podanej ilości mąki.

Słodu, którego wywóz po zmniejszeniu premji do \mathcal{Z} 3 od 100 kg ustał zupełnie, w obecnym okresie wywieziono 2 821 q do Ameryki. Eksport ten ma na celu pozyskanie dla naszego słodu rynku amerykańskiego, który ze względu na zniesienie prohibicji przedstawia wielkie możliwości, trzeba jednak przede wszystkim zorganizować nietylko produkcję słodu, ale również ustalić typy eksportowe polskiego słodu, by wysyłaniem złego towaru z miejsca nie niweczyć nadziei, pokładanych w tym eksporcie.

Ogółem na zwrot cła przy wywozie zbóż, produktów przemiatu i słodu w okresie 1/VIII 1933 r. ÷ 31/I 1934 r. Skarb Państwa wydał kwotę \mathcal{Z} 23 065 749.

Wł. Łochocki

KRAJOWE RYNKI TOWAROWE¹⁾

ZBOŻA I PRZETWORY

RUCH CEN ZBÓŻ w okresie 16 ÷ 28/II r. b. kształtował się następująco (w \mathcal{Z} za 100 kg):

	16 ÷ 22/II	23 ÷ 28/II	Wzrost
Pszenica			
Warszawa	20.50	21.00	2.4
Poznań	17.95	18.08	0.7
Lwów	18.06	19.71	9.1
Przeciętna	18.83½	19.59½	4.0
Żyto			
Warszawa	14.50	14.50	—
Poznań	14.62½	14.62½	—
Lwów	13.50	14.15	4.8
Przeciętna	14.20½	14.42	—
Owies			
Warszawa	11.42	11.62½	1.7
Poznań	11.87½	11.87½	—
Lwów	9.79	11.56	7.8
Przeciętna	11.02½	11.35	—
Jęczmień browarowy			
Warszawa	15.50	15.75	1.6
Poznań	15.81	16.00	1.2
Lwów	—	—	—
Przeciętna	15.65½	15.87	1.4
Jęczmień zwykły			
Warszawa	13.94	14.00	0.4
Poznań	15.00	15.00	—
Lwów	—	11.75	—
Przeciętna	14.47	13.58	—

— Dla zbóż chlebowych i przetworów tendencja w okresie sprawozdawczym (od 19 do 24 lutego) nie była jednolita, przeważnie jednak mocniejsza, przy usposobieniu spokojnem i różnicach cen niewielkich; obroty naogół utrzymane. W porównaniu z notowaniami końcowymi okresu, poprzedzającego

sprawozdawczy, na giełdzie warszawskiej wyższe cen osiągnęła pszenica o \mathcal{Z} 0.50, jęczmień browarowy o \mathcal{Z} 0.50, jęczmień przemiatowy o \mathcal{Z} 0.25 i owies o \mathcal{Z} 0.50. Na giełdzie poznańskiej jęczmień browarowy wyższkował o \mathcal{Z} 0.50 i mąka pszenna w I, II i III gat. o \mathcal{Z} 0.50; natomiast owies siewny spadł o \mathcal{Z} 0.25 i mąka żytnia I gat. 0 ÷ 65% o \mathcal{Z} 0.25. Na giełdzie gdańskiej pszenicę o wadze 130 hfl. ceniono wyżej o guld. gd. 0.05, jęczmień zaś spasty; wyborowy o guld. gd. 0.25, — średni o guld. gd. 0.30, — o wadze 117 hfl. o guld. gd. 0.10 i o wadze 114 hfl. o guld. gd. 0.15.

Ogólny obrot na giełdzie warszawskiej w okresie sprawozdawczym wyniósł 10 658 t, w tem 6 706 t zyta.

Warszawa. — Ceny hurtowe według ceduły urzędowej (ostatnie notowania w tygodniu) — w \mathcal{Z} za 100 kg parytet wagon Warszawa ładunek wagon (w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy, o ile różnią się od obecnych): pszenica jednolita 748 g/l 21.00 ÷ 21.50 (20.50 ÷ 21.00), — zbierana 737 g/l 20.50 ÷ 21.00 (20.00 ÷ 20.50), żyto jednolite 700 g/l 14.25 ÷ 14.75, jęczmień browarowy 684 g/l 15.50 ÷ 16.00 (15.00 ÷ 15.50), — przemiatowy 632 g/l 13.75 ÷ 14.25 (13.75 ÷ 14.00), owies jednolity 468 g/l 11.50 ÷ 12.00 (11.50 ÷ 12.00), — zbierany 438 g/l 11.00 ÷ 11.50, mąka pszenna I gat. „luksusowa” 45% 34.00 ÷ 38.00, — I gat. 65% 30.00 ÷ 34.00, — II gat. 20% po luksusowej 25.00 ÷ 30.00, — III gat. „poślednia” 17.00 ÷ 23.00, mąka żytnia I gat. 0 ÷ 55% 24.00 ÷ 25.00, — I gat. 0 ÷ 65% 23.00 ÷ 24.00, — II gat. 17.50 ÷ 18.50, — „razowa” 18.00 ÷ 19.00, — „poślednia” 12.00 ÷ 13.00, otręby pszenne szale z przemiatu standartowego 11.75 ÷ 12.25, — średnie z przemiatu standartowego 10.75 ÷ 11.25, otręby żytnie z przemiatu standartowego 8.50 ÷ 9.00.

Poznań¹⁾. — Ceny hurtowe według ceduły urzędowej (ostatnie notowania w tygodniu) — w \mathcal{Z} za 100 kg parytet Poznań dostawa bieżąca (jak wyżej): pszenica 17.75 ÷ 18.25, żyto 14.50 ÷ 14.75, jęczmień 6.95 ÷ 7.05 g/l 15.00 ÷ 15.50, — 6.75 ÷ 6.85 g/l 14.50 ÷ 15.00, — browarowy 15.50 ÷ 16.50 (15.25 ÷ 16.00), owies 11.75 ÷ 12.00, — do siewu 12.25 ÷ 12.75 (12.50 ÷ 13.00), mąka wraz z workiem: pszenna I gat. A 20% 32.75 ÷ 34.50 (32.75 ÷ 34.00), — I gat. B 45% 29.75 ÷ 32.00 (29.75 ÷ 31.50), — I gat. C 60% 28.25 ÷ 30.50 (28.25 ÷ 30.00), — I gat. D 65% 26.75 ÷ 29.00 (26.75 ÷ 28.00), — II gat. 45 ÷ 65% 24.75 ÷ 27.00 (24.75 ÷ 26.50), — III gat. „poślednia” A 65 ÷ 75% 18.00 ÷ 20.00 (18.00 ÷ 19.50), — III gat. „poślednia” B ponad 70% 15.00 ÷ 17.00 (15.00 ÷ 16.50), żytnia I gat. 0 ÷ 55% 21.00 ÷ 22.00, — I gat. 0 ÷ 65% 19.50 ÷ 20.50 (19.50 ÷ 20.75), — II gat. 55 ÷ 70% 16.50 ÷ 17.50, — „poślednia” ponad 70% 13.00 ÷ 14.50, — „razowa” 0 ÷ 95% 17.00 ÷ 18.00, otręby pszenne grube z przemiatu standartowego 11.50 ÷ 12.00, — średnie z przemiatu standartowego 11.00 ÷ 11.50, otręby żytnie z przemiatu standartowego 9.75 ÷ 12.25.

Gdańsk. — Ceny według urzędowych notowań giełdy zbożowej (ostatnie notowania w tygodniu) — w guld. ga. za 100 kg (jak wyżej): pszenica nowa o wadze 130 hfl. 11.65 (11.60), — czerwona o wadze 125 hfl. bez notowań, żyto eksportowe o wadze 120 hfl. 9.00, — konsumpcyjne nowe 9.10, jęczmień wyborowy na eksport 10.60 ÷ 10.45 (10.45 ÷ 10.70), — średni 9.60 ÷ 9.90 (9.70 ÷ 10.20), — o wadze 117 hfl. 9.60 (9.70), — o wadze 114 hfl. 9.40 (9.50), — zimowy bez notowań, owies nowy 7.85 ÷ 8.40, otręby pszenne szale 7.60, — grube 7.60, otręby żytnie 6.20 ÷ 6.35.

WARZYWA

Warszawa. — Ceny według ceduły targu warzywnego — w \mathcal{Z} za 100 kg (w nawiasach podane są poprzednie notowania, o ile różnią się od obecnych): brukiew 3.00 ÷ 4.00, buraki 4.00 ÷ 5.00, cebula I gat. 9.00 ÷ 11.00 (8.00 ÷ 10.00), — II gat. 5.50 ÷ 7.00 (5.00 ÷ 6.00), chrzan I gat. 75.00 ÷ 100.00 (70.00 ÷ 90.00), — II gat. 50.00 ÷ 60.00 (bez notowań), czosnek 70.00 ÷ 100.00 (bez notowań), kapusta biała 4.00 ÷ 4.50, — brukselska 40.00 ÷ 50.00 (25.00 ÷ 30.00), — kwaszona 10.00 ÷ 12.00 (11.00 ÷ 14.00), marchew 3.00 ÷ 3.50, pietruszka 9.00 ÷ 12.00 (9.00 ÷ 11.00), salceja 85.00 ÷ 115.00 (40.00 ÷ 55.00), seler 12.00 ÷ 18.00 (10.00 ÷ 16.00), szczaw bez notowań, szpinak 50.00 ÷ 75.00 (35.00 ÷ 45.00), ziemniaki 4.50 ÷ 6.00, ziemniaki bulwy 25.00 — 35.00 (bez notowań); za 1 kg: cykorja I gat. 1.00 ÷ 1.30 (1.00 ÷ 1.40), — II gat. 0.50 ÷ 0.60 (0.45 ÷ 0.60), pieczarki bez notowań, rabarbar I gat. 1.00 ÷ 1.30 (bez notowań), — II gat. bez notowań, szczaw 2.00 ÷ 2.50 (1.50 ÷ 2.50); za 100 pęczkow lub 100 sztuk: kalafior I gat. 70.00 ÷ 100.00 (25.00 ÷ 30.00), — II gat. 35.00 ÷ 50.00

¹⁾ Na podstawie danych Min. Przemysłu i Handlu oraz Min. Rolnictwa i Ref. Roln., sprawozdań organizacyj gospodarczych, własnych korespondentów, depesz P. A. T. i t. d.

¹⁾ Z dn. 23/II r. b. na giełdzie Zbożowo-Towarowej w Poznaniu obowiązują nowe standardy zbożowe; dla żyta 767 g/l, dla owsa 500 g/l; standart dla jęczmienia pozostał nie zmieniony.

(10:00 ÷ 15:00). — III gat. bez notowań, kalarepa bez notowań, cebula I gat. 8:00 ÷ 10:00, kapusta biała 8:00 ÷ 14:00 (8:00 ÷ 13:00). — czerwona 10:00 ÷ 18:00 (10:00 ÷ 16:00). — włoska 10:00 ÷ 15:00 (8:00 ÷ 13:00), koperek (za 1 pęczek) 1:50 ÷ 2:00 (bez notowań), pietruszka 20:00 ÷ 25:00 (15:00 ÷ 20:00), majeranek 5:00 ÷ 8:00, marchew bez notowań, porv 15:00 ÷ 20:00, sałata budynkowa w główkach I gat. 40:00 ÷ 55:00 (30:00 ÷ 40:00). — II gat. 20:00 ÷ 30:00 (10:00 ÷ 18:00), szczypiorek 12:00 ÷ 20:00 (15:00 ÷ 20:00).

PRZETWORY ZIEMNIACZANE

Poznań. — Ceny orientacyjne (I cena — wagonowo od 5 000 kg wzwyż; II cena — półwagonowo 1 000 ÷ 5 000 kg; III cena — drobica poniżej 1 000 kg) — w zł za 100 kg brutto za netto wraz z workiem franco stacja załadowania (w nawiasach podane są notowania z dawniejszych okresów): mączka ziemniaczana „Lubań-Wronki-Słońce” 35:00 — 38:00 — 40:00 (45:00 — 48:00 — 50:00), — „Lubań-Wronki-Superior” 33:00 — 36:00 — 38:00 (43:00 — 46:00 — 48:00), deksdryna „Lubań-Wronki krajowa Prima” żółta 52:00 — 55:00 — 57:00 (58:00 — 61:00 — 63:00), — „Lubań-Wronki-Superior” biała względnie żółta 56:00 — 59:00 — 61:00 (62:00 — 65:00 — 67:00).

SKÓRY

Kraków. — Ceny według notowań Centrali Targów — w zł za 1 kg (w nawiasach podane są poprzednie notowania, o ile różnią się od obecnych): skóry surowe wołowe 1:00 ÷ 1:05 (0:90 ÷ 1:00), — krowie 0:95 ÷ 1:00 (0:90 ÷ 0:95), — jałowicze 1:00 ÷ 1:05 (0:90 ÷ 1:00); za 1 sztukę: skóry cielęce surowe 7:00 (5:00 ÷ 7:00).

Lwów. — Ceny według notowań Centralnej Targowicy — w zł za 1 kg (jak wyżej): skóry surowe bydłecze lekkie 1:05 (1:15), — ciężkie 1:00 (1:10); za 1 sztukę: skóry surowe cielęce rzeźniczkie 6:00 ÷ 7:50 (6:50 ÷ 7:50), — cielęce prowincjonalne 5:00 ÷ 6:50 (5:50 ÷ 6:00), — końskie duże 9:00 ÷ 11:00, — końskie małe 8:00 ÷ 10:00.

Wilno. — Ceny hurtowe orientacyjne — w zł za 1 kg (jak wyżej): skóry surowe bydłecze 1:00 ÷ 1:15 (1:05); za 1 sztukę: skóry surowe cielęce 4:50 ÷ 5:00 (5:55), — końskie 21:00 ÷ 22:00 (21:00); za 1 kg: skóry gotowe podszewowe 3:50 ÷ 4:50 (3:75 ÷ 4:50), — juchtowe bez notowań (3:50 ÷ 4:00); za 1 dcm: ssaki chromowe czarne \$ 0:12½ ÷ 0:13½ (0:12 ÷ 0:14).

NAWOZY SZTUCZNE

Katowice. — Ceny na sezon wiosenny 1934 r. według cennika Zjednoczonych Fabryk Związków Azotowych w Mościcach i Chorzowie — w zł franco każda stacja odbiorcza kolei normalnotorowych, t. j. od 10 t wzwyż, wraz z opakowaniem brutto za netto, w workach lub bebnach; za 1 kg w workach lub bebnach po 100 kg: azotniak wysokoproc. mielony i granul. azotu (N) w lutym 1:52, — na marzec, kwiecień, maj i czerwiec 1:54; za worek 100 kg: azotniak mielony 15:5% N w lutym 23:55, — na marzec, kwiecień, maj i czerwiec 23:85; za 10 kg luzem: siarczan amonu mielony 20:6% N w lutym 28:45, — na marzec, kwiecień, maj i czerwiec 28:85; za 100 kg luzem: siarczan amonu kryształ. 21% N w lutym 29:25, — na marzec, kwiecień, maj i czerwiec 29:65; za worek 100 kg: saletrzak 50:5% N w lutym 27:15, — na marzec, kwiecień, maj i czerwiec 27:45; saletra wapniowa 15:5% N w lutym 30:70, — na marzec, kwiecień, maj i czerwiec 31:00;

za 100 kg luzem: wapnamon 15:5% azotu N w lutym 22:00, — na marzec, kwiecień, maj i czerwiec 22:30; za worek 100 kg: supertomasyna azotniakowa (wiosenna) 11% azotu, 8% kwasu fosforowego w lutym 23:25, — na marzec, kwiecień maj i czerwiec 23:50; nitrofos 15:5% azotu (N) w lutym 27:15, — na marzec, kwiecień, maj i czerwiec 27:45; saletra sodowa 15:5% azotu (N) w lutym 31:75, — na marzec, kwiecień, maj i czerwiec 32:25. (Przy zapłacie gotówkowej udzielane jest skonto kasowe w lutym — 4%, a w okresie marzec — czerwiec — 3%).

RYNEK AKCYJNY

za okres od 19 do 24 lutego 1934 r.

Okres sprawozdawczy na rynku akcyjnym cechuje pewne ożywienie przy tendencji przeważnie mocniejszej, szczególnie dla akcji Modrzejowa, które zwykowały o przeszło 25%. W porównaniu z notowaniami końcowymi okresu, poprzedzającego sprawozdawczy, Warsz. Tow. Fabryk Cukru zyskało zł 0:75. Z nalicznie reprezentowanej grupy akcji fabryk metalowych, wyżej ceniono Modrzejów o zł 0:75, Ostrowiec o zł 0:75 i Starachowice o zł 0:15. Akcje Haberbuscha i Schielego spadły o zł 2:00. Akcje Banku Polskiego i Lilpopa notowano po kursach dotychczasowych.

Na giełdzie krakowskiej obroty również ożywiły się nieco; akcje Banku Polskiego osiągnęły dalsząwyżkę o zł 1:00, natomiast akcje Zieleniewskiego spadły o zł 0:25, a Sierszy Górniczej o zł 5:00. Na giełdach lwowskiej i poznańskiej akcje w okresie sprawozdawczym zupełnie nie były notowane.

GIĘŁDA WARSZAWSKA

	Wartość nominalna	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Ostatni kurs w tygodniu
		w zł za akcję		
Bank Polski	zł 100	87:00	86:25	86:50
Warsz. T-wo Fabr. Cukru	zł 100	17:00	16:25	17:00 16:25
Lilpop	zł 25	11:00	10:90	11:00
Modrzejów	zł 50	3:90	3:60	3:75 -3:60 -3:90
Ostrowiec—serja B	zł 50	22:25	22:25	22:25
Starachowice	zł 50	10:55	10:35	10:55
Haberbusch i Schiele	zł 100	38:00	38:00	38:00

GIĘŁDA KRAKOWSKA

Akcje—w zł (maksimum i minimum; w nawiasach podane są notowania z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy, lub też z poprzednich okresów): Bank Polski 86:40 ÷ 86:00 (85:00), Zieleniewski 5:50 (5:75), Siersza Górnicza 5:00 (10:00).

GIĘŁDA LWOWSKA

Akcje w okresie sprawozdawczym nie były notowane.

GIĘŁDA POZNAŃSKA

Akcje w okresie sprawozdawczym nie były notowane.

CLA ORAZ REGLAMENTACJA HANDLU ZEWN.

ZMIANA ZWROTU CLA PRZY WYWOZIE STALI SZLACHETNEJ. — W jednym z najbliższych „Dz. Ust. R. P.” ukaże się rozporządzenie, zmieniające dotychczasowe brzmienie punktu 7 § 1 rozporządzenia z dn. 6/II 1930 r. w sprawie zwrotu ceł przy wywozie wytworów hutniczych walcowanych oraz niektórych wyrobów metalowych, jak następuje:

„7 stal szlachetna i wyroby z niej:

zł
od 100 kg

a) stopowa o wytrzymałości powyżej 55 kg/mm² o składnikach, wymienionych w poz. 931 taryfy celnej przywózowej, również węglista i manganowa o zawartości węgla chociażby poniżej 0:65% lub manganu poniżej 6%, lecz o wytrzymałości powyżej 70 kg/mm² — we wlewkach surowych i podwalcowanych, w ryglach, prętach, kręgach, profilach, blachach i taśmach; odlewy oraz wyroby kute,

tłoczone i wyciskane ze wszelkiej stali o wytrzymałości powyżej 70 kg/mm² 90

b) węglista i manganowa o zawartości węgla poniżej 0:65% lub manganu poniżej 6%, lecz o wytrzymałości powyżej 55 do 70 kg/mm² — we wlewkach surowych i podwalcowanych, w ryglach, prętach, kręgach, profilach, blachach i taśmach; odlewy oraz wyroby kute, tłoczone i wyciskane ze wszelkiej stali o wytrzymałości powyżej 55 do 70 kg/mm² 60

Rozporządzenie z dn. 6/II przewidywało dotychczas dla wszelkich gatunków stali szlachetnej zwrot cla w wysokości zł 90 od 100 kg. Przytoczona wyżej zmiana podyktowana została koniecznością zróżniczkowania omawianego zwrotu cla w zależności od gatunku wywożonej stali, a w szczególności — obniżenia dotychczasowej normy dla wywożonych obecnie również gatunków tańszych, wymienionych w p. 7 b nowego rozporządzenia.

KOMUNIKACJA I TRANSPORT

POD REDAKCJĄ MINISTERSTWA KOMUNIKACJI

NA MARGINESIE REFORMY TARYFY OSOBOWEJ

P. K. P. — Podobnie jak zagranicą, tak i w kraju mnożyły się już od lat kilku nawoływania o obniżenie cen biletów kolejowych. Były one wyrazem opinii ogółu, domagającej się, by w okresie przesilenia, kiedy wszystko tanieje, nie wyłączając nawet usług innych przedsiębiorstw państwowych, potaniała także i kolej.

Prasa fachowa nadawała tej opinii niekiedy inne ujęcie, wskazując, iż obniżka taryfy osobowej będzie dla kolei dobrym interesem, dalsze zaś niewzruszone trwanie przy dawnych cenach biletów zaszkodzi najbardziej samej kolei.

Najradykałniejsze żądania mówiły o obniżce cen biletów o połowę, wskazując, iż w tym samym, a nawet większym jeszcze stopniu, spadły ceny artykułów pierwszej potrzeby. Inni domagali się obniżki o $\frac{1}{3}$ lub $\frac{1}{4}$ we wszystkich relacjach przejazdów i we wszystkich klasach.

Radzono kolei by postąpiła tak, jak to czynią kupcy, t. j. aby obniżając ceny przejazdu, przyciągała tem samym większe liczby pasażerów.

Niestety, sprawa ta nie przedstawia się tak prosto i przyrównanie kolei do jakiegokolwiek innej jednostki gospodarczej pod tym względem — nie jest trafne, ani nawet możliwe. Zbyt olbrzymią, wszechstronną, skomplikowaną jest bowiem gospodarka kolei, zbyt ściśle związaną z ogólnym życiem gospodarczym i polityką gospodarczą, zbyt wiele zadań włożono na nią w związku z tą polityką, zwłaszcza w dobie kryzysu, i zupełnie odmienne ciężary materialne i socjalne spoczywają na niej, by można kolej przyrównać pod względem taktyki handlowej do pierwszej lepszej budki jarmarcznej lub handelku kupieckiego, w którym zakres działalności, ceny, miejsce pracy i przedmiot sprzedaży mogą ulec dowolnym zmianom, a nawet cały interes likwidacji i ponownemu otwarciu.

Nie ulega wątpliwości, iż i kolej mogła cośkolwiek zaoszczędzić wskutek spadku cen na koszcie konsumowanych przez nią artykułów, a poza tem na płacach, na redukcjach personelu i świadczeń, na wstrzymaniu inwestycji i różnych mniej niezbędnych wydatków. Tym oszczędnościom jednak, które ze względów socjalnych i ogólnogospodarczych (np. zamówienia) — nie mogły być dokonane w sposób radykalny — trzeba przeciwstawić szereg czynników, obciążających kolej jeszcze bardziej. Należy tu ogromna akcja kolei w kierunku obniżenia taryf towarowych dla podtrzymania zagrożonego kryzysem życia gospodarczego, produkcji, eksportu. Olbrzymich ciężarów z tego tytułu trudno docenić tym, którzy nie wiedzą, jak ogromna, precyzyjna, ostrożna i odpowiedzialna jest praca zarządu kolejowego w dziedzinie taryfowej, finansowej, eksploatacyjnej i renowacyjnej, aby tylko kosztem najmniejszych uszczerbków dla personelu, dla życia gospodarczego, dla Skarbu Państwa, a bez szkody dla racjonalnej gospodarki własnej — powiązać jako koniec z końcem.

Spadek przewozów osobowych, idący równoległe z pogarszaniem się ogólnej koniunktury gospodarczej, wywołał przytem specyficzny dla gospodarki kolejowej wzrost udziału kosztów stałych w ogólnych kosztach eksploatacji. Objaw ten ma tylko małe znaczenie dla przedsiębiorstw, które posiadają zdolność, prawo (a czasem i obowiązek) kurczenia swej aparatury produkcyjnej. Na kolei jednak taka zdolność i takie prawo nie istnieją w większym stopniu. Kurczeniu się przewozów nie można było przeciwstawiać kurczenia wydatków w takim samym stopniu, a w szczególności wydatków stałych, t. j. niezależnych od ilości przewozu. Dla większego czy mniejszego ruchu musi kolej jednakowo utrzymać w najwyższej sprawności i pod taką samą

kontrolą cały aparat: służbę stacyjną, drogową, sygnalizacyjną, a na odcinkach zgoła deficytowych prowadzić obowiązkowo minimalny ruch. Dzięki temu koszty jednostkowe „osobokilometrów” lub nawet „osiokilometrów” czy też „miejseokilometrów” bynajmniej nie spadły, a nawet notowana jest ich zwyżka. Kolej z reguły drożeje tem silniej, im mniej intensywne zadania spełnia, a tanieje wraz z zagęszczeniem ruchu i jego spotęgowaniem; wtedy bowiem aparat jej zostaje należycie wykorzystany.

Ta ostatnia zasada zostaje niejednokrotnie zbyt szeroko i błędnie pojmowana przez zwolenników wielkiej niżki taryfy kolejowej, głoszących, że daleko idące niżki ożywiają przewozy i stwarzają dla kolei opłacalną pracę masową. Błędy takiego rozumowania idą najczęściej w dwóch kierunkach.

Po pierwsze zapomina się, iż przedewszystkiem nie cena przejazdu wywołała zanik przewozów, lecz zanik ten jest głównie wpływem przesilenia, zmniejszającego ilość transakcji, potrzebę przejazdu i możność ponoszenia kosztów podróży, które stanowią najczęściej wielokrotnie więcej od ceny biletu. Zarówno przejazdy kupieckie, jak i rodzinne, prywatne, rozrywkowe utraciły nieraz swe źródła finansowania. Stałość cen biletowych gra tu rolę raczej drugorzędą. Podczas gdy pewna umiarkowana obniżka cen biletów przyczynić się może do przyjscia z pomocą ogółowi podróżnych i na jej podstawie można spodziewać się nawet przyrostu liczby podróżnych, wystarczającego dla skompensowania strat, to duże niżki wymagałyby tak wielkiego przyrostu, jakiego w żadnym przypadku nie można się spodziewać. Przy niżce taryf ogólnie o 25% przyrost podróżnych musi wynosić dla wyrównania strat kolei 33%; niżka o 50% wymaga już natomiast przyrostu podróżnych o 100%, t. j. do wysokości ok. 200 miljn. osób, czyli do wysokości, jaka na polskich kolejach w dobie ich uporządkowanej gospodarki nigdy notowana nie była. Takiego olbrzymiego przyrostu nawet przy najbardziej optymistycznym przewidywaniu nie można się spodziewać w okresie przesilenia gospodarczego! Z pogorszeniem się koniunktury nieunikniony jest pewien spadek przejazdów i zapobieganie temu procesowi za wszelką cenę nie jest do pomyślenia i byłoby sprzeczne z naturalnymi założeniami gospodarki kolejowej.

Powtórze zachodzi poważny błąd w rozumowaniu, że jedynym wskaźnikiem dla kształtowania cen biletów jest masa przewożona i że proporcja masy do ceny, czyli zasada „im taniej tem więcej” — niema żadnych granic zastosowania. Istnieje jeszcze bowiem czynnik trzeci, wyznaczający najlepszy stosunek masy do ceny, tak samo jak w każdej innej gospodarce naturalnej człowieka, t. j. koszt. Negowanie tego własnego kosztu kolei nie może być uznane za poważne, jak z drugiej strony rozpatrzyć trzeba wszelkie zarzuty pod adresem sposobu ustalania tego kosztu. Jeżdżono w Polsce w epoce przed wprowadzeniem złotego wskaźnika obliczeniowego więcej, niż kiedykolwiek przedtem i potem. Cena biletu była niższa od ceny hotelu w Warszawie, lecz do tego wspaniałego rozwoju przewozów, przy aparaturze przewozowej kilkakrotnie nawet mniejszej niż dzisiejsza, dopł. cał Skarb Państwa miliony. Cena przewozów była za niska i masa ich nie mogła już wyrównać strat. Ruch był rozwinięty sztucznie, poniżej kosztów eksploatacji.

Z punktu widzenia prawidłowej gospodarki kolejowej należy zatem narówni ze zbyt wysoką ceną, tamującą przyrost masy przewozów, stawiać uzyskiwanie dużej nawet masy kosztem zbyt niskiej ceny. Prawidłowe ustalenie ceny następuje wtedy, gdy osiąga się możliwie najlepszy stosunek masy do ceny, przy pokryciu kosztów własnych. Jest to t. zw. optimum, którego znalezienie daje możliwie najlepsze zaspokojenie potrzeb pu-

blicznych, przy możliwie dopuszczalnej dla gospodarki kolejowej cenie przejazdu.

Z powyższych rozumowań płyną dwie konsekwencje, brane w rachubę przy reformach taryfy osobowej:

a) sztywność cen taryfowych nie może być uznana za słuszną, jeżeli przyczynia się do dalszego odpływu masy przewozowej poza wywołaną spadkiem konjunktury;

b) niższa cen może być przedsięwzięta najwyżej do granic, w których spodziewać się można kompensacji wynikłych stąd strat, przyczem niższa opłat nie może na stałe zejść poniżej poziomu kosztów.

Prowadzenie gospodarki deficytowej w większym stylu w całokształcie przewozów osobowych, czy nawet w pewnych jego gatunkach, nie jest możliwe i na tem tle zrozumiała staje się powściągliwość kolei w obniżaniu ogólnem cen.

Powoływanie się niektórych zwolenników radykalnej obniżki taryfowej na t. zw. pociągi popularne nie może mieć wpływu na ocenę gospodarki ogólnotaryfowej. Pociągi popularne stanowią imprezy, wyłączone poza rachunek ogólny wpływów i wydatków kolejowych. Wyjątkowy masowy przewóz w indywidualnych pociągach osób, które w olbrzymiej większości inaczejby nie pojechały, zatem nie przynoszą ubytku przewozom normalnym, sprawia, iż koszty „miejscokilometrów” zostają tu pokryte ceną biletów. Natomiast ogólna gospodarka kolejowa skupia w sobie wszystkie pluse i minusy odcinków korzystnych, przewozów, dużo kosztujących i mało kosztujących, przewozów o słabem i dużym zaludnieniu i przeciętna cena musi tu odpowiadać jedynie przeciętnej masie i przeciętnym kosztom.

Poszukując drogi pośredniej pomiędzy równowagą finansową i możliwie niską ceną przejazdów dla publiczności, akcja polskiego zarządu kolejowego dzieli się na dwa etapy. Granicą tych etapów może być dzień 1/I 1934 r. Pierwszy etap można nazwać polityką zniżek indywidualnych, a drugi polityką zniżki generalnej. Pierwszy etap przygotował sam przez się warunki do rozpoczęcia drugiego. Proces tego rodzaju stanowi objaw ogólnoeuropejski, w którym Polska nietylko nie pozostaje bynajmniej na miejscu ostatniem, ale kroczy na czele dosyć konsekwentnie i odważnie.

Polityka zniżek indywidualnych miała na celu ożywienie nowego rodzaju przejazdów, z których kolej zrekompensowałaby sobie choć po części straty z ubytku normalnego przewozu handlowego. Jej kierunek polegał na zachowaniu taryfy normalnej, a natomiast wyzyskaniu nurtującego w społeczeństwach doby obecnej prądu do poczynań zbiorowych. Tu należy ruch wycieczkowy, turystyczny, letniskowy, kuracyjny krajowy, zjazdowy, sportowy, szkolne imprezy i t. p. Kolejom państwowym przypadła tu szczególna rola krzewienia tego rodzaju przejazdów, przeważnie nawet bezzyskownie. W Polsce posunięto się do daleko idących eksperymentów, nie opuszczając żadnego nieomal znanego w Europie rodzaju ulg tego rodzaju, wprowadzając m. in. bilety okręgowe, weekendowe, narciarskie. Jest to wszystko przejazd z reguły okazyjny, wychodzący obrachunkowo poza ogół przewozów.

Zczasem ilość ulg tak znacznie się wzmogła, iż zaciemniona została kontrola nad ich prawidłowym wydawaniem i wykorzystywaniem. Udzielane w drodze różnego rodzaju aktów i upoważnień ulgi taryfowe, ministerjalne i dyrekcyjne, poczęły być wskutek tego wykorzystywane także przez osoby, mogące opłacać stawki normalne i udające się w podróż dla celów handlowych. Wprawdzie dzięki ulgom rozkwitł w tempie wzmocnionem ruch organizacyjny różnych towarzystw, nie ulega jednak wątpliwości, iż niejednokrotnie doszło do tego, iż jedynym celem do wstępowania do tych towarzystw była właśnie niższa taryfowa. Taryfę normalną spychano powoli do roli drugorzędnej — tak, iż pozostawała ona tylko taryfą normalną ludzi mniej sprytnych i obrotnych.

To podkopanie taryfy normalnej, nadmierny rozrost ulg indywidualnych w relacjach zbyt dowolnych, brak kontroli nad ulgami — zwróciło uwagę zarządu kolejowego na potrzebę reformy taryfowej, uwzględniającej obniżkę taryfy normalnej

Z różnorodnych projektów, uwzględniających bądźto wszelkie, relacje przejazdowe, bądź tylko niektóre, bądź wszystkie rodzaje przejazdów, bądź tylko niektóre — wybrano projekt, oparty na doświadczeniach, poczynionych częściowo w praktyce, mający możliwie znaczne korzyści przy możliwie dostępnym obrachunku kalkulacji zysków i strat.

Ponieważ okazało się, że spadł przede wszystkim i nadmiernie przewóz na większe odległości, zwłaszcza pośpieszny, i to w droższych klasach — obniżono taryfę głównie w tych właśnie relacjach, tudzież klasach. Proces spadku przewozu na większe odległości jest zrozumiały, bo tu cena przejazdu jest w liczbach bezwzględnych dość znaczna, a niema udogodnień takich, jak: taryfa podmiejska, bilety miesięczne, bilety IV klasy i t. p., a korzysta się normalnie z droższych pociągów pośpiesznych. Stosownie do tego zniżono tedy, poczynając od 80 km, ceny biletów kolejowych, a zniżka ta od 190 km wynosi 25%. Zmniejszono też o tyleż dopłatę do pociągów pośpiesznych, wprowadzając poza tem krótsze strefy obliczenia tej dopłaty (po 50 km zamiast po 100 km) i obniżono o blisko 40% stawki taryfy klasy I.

Zgodnie z myślą przewodnią — dania pewnych ustępstw ogółowi zamiast pomnażania dalszych ulg dla pewnych kół obywateli — nie udzielono zniżki generalnej od obowiązujących taryf ulgowych. W ten sposób zostały nawet pochłonięte: taryfa uzdrowska, część taryf weekendowych, tudzież niektóre zniżki indywidualne. Uporządkowanie ulg taryfowych znalazło wyraz w ponownem ich skodyfikowaniu, częściowo jako ulg, pozostających w dyskrecyjnej władzy Ministra Komunikacji, przez co uniknie się zbyt dowolnego szafowania niemi. Ułgi indywidualne turystyczne zastąpiono zbiorowemi, co uniemożliwia ich nadużywanie dla przejazdów handlowych, poddano rewidji relacje stacyjne i zasady stosowania oraz kontroli.

Rozszerzenie ulg nastąpiło głównie tylko w zakresie ulg urzędniczych, gdyż obecnie cały świat urzędniczy państwowy wspólnie z żonami został dopuszczony do ulgi, pozostającej w wymiarze dotychczasowym, zatem 50% od dawnej taryfy.

Reforma taryfy, oczywiście, nie zadowoliła tych wszystkich, którzy liczyli na zniżki bądź w przejazdach bliższych, bądź — wskutek pewnych regulacji porządkowych — nawet utracili pewne korzyści. Obok regulacji ulgowej, na której oczywiście stracić musiały związki turystyczne (wskutek tego, iż obecna taryfa normalna zbliżyła się do poziomu ulgi i odpadły ulgi indywidualne oprócz biletu narciarskiego) — taką regulacją, ujmującą pewne nieprawidłowo przyznane korzyści, jest też regulacja taryfy podmiejskiej. Taryfa ta stosowana była w zakresie, wychodzącym poza jej zadania, t. j. obsługę potrzeb osiedleńskich ludności podmiejskiej. Ponadto ulgi tej taryfy stosowano nieprawidłowo łącznie z innymi ulgami. Dawało to np. przejazdy za biletami miesięcznymi urzędników tańsze od przejazdów robotników do pracy i tańsze od przejazdów za miesięcznymi biletami tramwajowemi. Straty z tego tytułu są jednak b. nieznaczne, obracają się w granicach kilku złotych (1÷5) na miesiąc, a wyrównuje je prawo do korzystania z każdego pociągu oraz ulgi, przyznane żonom urzędników.

Dla pobliskiego ruchu wiejskiego zniżka taryfy niema znaczenia. Badania nad dochodem społecznym wiejskim wykazały, że nawet zmniejszenie taryfy normalnej w tym ruchu do poziomu kilkakrotnie mniejszego od obecnego nie ożywi tego przewozu w sposób dostateczny dla pokrycia strat, a przytem mogłoby poważnie zaszkodzić i tak słabo rozwiniętej komunikacji autobusowej. Eksperymenty z taryfą podmiejską wykazały pod tym względem b. słabe rezultaty.

Ta częściowo przeprowadzona zniżka ogólna taryfy osobowej sprowadza ją do poziomu drugiej najtańszej taryfy w Europie, a w relacjach najbliższych — do czwartej (nie w ruchu podmiejskim, który jest jeszcze tańszy).

Jeżeli dokonany eksperyment okaże swą wartość życiową, ożywi przewozy i zaoszczędzi kolei dalszych strat finansowych, będzie mógł być może uważany za akt pierwszy dalszej reformy, idącej w kierunku obniżki taryfy także w relacjach bliższych, pochłaniającej obecnie stawki taryfy podmiejskiej. Jest to jedynie osobiste zdanie podpisanego, pokrywające się zresztą z jednym z projektów, który nie mógł być uwzględniony wobec ujemnych wyników kalkulacji w razie posunięcia się z reformą aż tak daleko bez odpowiednich doświadczeń ze zniżką w relacjach średnich i dużych.

W każdym razie podkreślić trzeba korzyści, jakie otrzymał ze zniżki ogół obywateli w przeciwieństwie do dotychczasowego uprzywilejowania — jedynie pewnych okręgów i kół.

Równocześnie z obniżką taryfy w Polsce nastąpiła nieomal analogiczna zniżka (nieco mniejsza) w Czechosłowacji i niebawem nastąpi zniżka w Niemczech (o 20% ze skasowaniem szeregu ulg taryfowych).

W ten sposób zaznacza się ogólnoeuropejska tendencja do

wkraczania na drogę zniżek powszechnych w przeciwieństwie do pierwotnego prądu, który, oparty na rozumowaniach fiskalnych, zmierzał zrazu do podwyższenia taryf w okresie kryzysu, następnie zaś do stosowania ulg szczególnych, bez obniżania taryfy zasadniczej.

Na zakończenie należy jeszcze poruszyć sprawę powszechnie wypowiedianych sądów o ulgach taryfowych, które traktuje się raz niesłusznie jako nadużycia, innym zaś razem przypisuje się kolei niezrozumiałą nieustępliwość w ich oszczędnym wymierzaniu. Prawda leży pośrodku. Wielka masa ulg, zwłaszcza idących dalej od ustępstwa 50%, stanowi i stanowić musi dla kolei przedewszystkiem daninę, złożoną na rzecz dobra ogólnego. Ciężar ten musi być choć w części spłacony korzyściami z taryfikacji normalnej. Rozszerzanie zakresu ulg uszczupla tę przeciwwagę, umniejszając ogólny zysk kolei, nawet przy znacznym wzroście masy przewozowej. Wyjątek stanowią ulgi, pobudzające zupełnie nowe przewozy lub przewozy, które nie odbyłyby się nawet w ilości takiej za normalną ceną, i by wpływ z nich był identyczny. W tym kierunku idąc, polityka ulgowa może przynieść znaczne nawet korzyści nie tylko społeczeństwu, lecz i poprawić finanse kolei.

A. Dobiecki

ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE

RUCH PORTOWY W GDAŃSKU W 1933 R. — Kilkoletni okres bardzo wysokich liczb obrotów portowych w Gdańsku skończył się w 1932 r. Rok ubiegły, rok nawet pewnej stabilizacji gospodarce w nas, ale jeszcze nie zasadniczej poprawy — nie mógł przynieść zmiany na lepsze w obrotach gdańskiego ruchu portowego. Pojemność okrętów, które do Gdańska zawinęły i port ten opuściły, zmniejszyła się nieznacznie — do 5 496 720 nrt wobec 5 523 350 nrt w 1932 r. Ten minimalny spadek miał miejsce, mimo że przy wejściu ruch był nawet nieznacznie większy. Ilość bander, reprezentowanych w gdańskim ruchu portowym, wyniosła 25 w porównaniu do 26 w 1932 r. Kolejność ważniejszych bander była następująca Niemcy, Dania, Szwecja, Polska, Norwegia i Anglia.

Większe zmiany na niekorzyść wykazuje obrót towarowy. Suma obrotów towarowych w 1933 r. wyniosła 5 152 894 t wobec 5 476 052 t w 1932 r. Rozpatrując oddzielnie przywóz i wywóz, stwierdzamy, że spadek obrotów przypada wyłącznie na ten ostatni, gdyż wywieziono w 1933 r. 4 659 727 t wobec 5 047 949 t w 1932 r., przywóz natomiast zwiększył się z 428 103 t do 493 167 t. Zmniejszenie ogólne obrotów portowych jest zawsze zjawiskiem niekorzystnym, zwiększenie jednak równowagi pomiędzy ruchem w obydwu kierunkach daje za to pewien ekwiwalent.

Przy rozpatrywaniu liczb ruchu portowego w Gdańsku w 1933 r. należy zwrócić uwagę na jeden bardzo charakterystyczny moment. Wpływ umowy pomiędzy Polską a W. M. Gdańskiem, w sprawie użytkowania portu gdańskiego zaczął przejawiać się w ostatnim kwartale ubiegłego roku, ciekawe więc będzie zbadać, jak liczby za ten kwartał ustosunkowują się do liczb analogicznego okresu 1932 r. Różnice są tutaj poważne: w ostatnim kwartale 1933 r. pojemność okrętów przy wejściu i wyjściu wyniosła 1 686 765 nrt wobec 1 558 180 nrt w tym samym okresie 1932 r. Dla ruchu towarowego różnica między ostatnim kwartałem a całym rokiem występuje jeszcze bardziej jaskrawo. Wyżej wspomnieliśmy, że suma obrotów towarowych była mniejsza w 1933 r. od 1932 r. o 323 158 t, t. j. o 5,1%. W ostatnim natomiast kwartale suma obrotów towarowych wyniosła 1 655 583 t w porównaniu z 1 621 894 t w tym samym okresie 1932 r., czyli że była o 33 689 t (o 2%) większa. Te dane statystyczne pozwalają przypuszczać, że w roku bieżącym port

gdański będzie się pomyślnie rozwijał, z uwzględnieniem, oczywiście, ogólnogospodarczych trudności.

Poniższe zestawienie charakteryzuje ruch towarowy w porcie gdańskim w okresie 2 ostatnich lat (w tonnach):

Grupa towarowa	Przywóz		Wywóz	
	1933	1932	1933	1932
Artykuły spożywcze i kolonialne	70 764	81 592	547 090	559 783
Produkty zwierzęce i wyroby	52 248	29 757	15 248	24 657
Drzewo i wyroby	30 095	18 551	800 764	559 890
Materiały budowlane	17 243	6 141	521	4 181
Węgiel, oleje min. i t. d.	136 440	110 640	3 206 638	3 814 209
Chemikalia	19 224	39 650	53 202	54 658
Rudy, metale i wyroby	144 442	120 681	28 271	23 032
Papier i wyroby	12 814	8 349	5 940	6 7 2
Wyroby włókiennicze	9 873	12 722	1 100	534
Ubranie, galanteria i t. d.	24	20	973	239
Ogółem	493 167	428 103	4 659 726	5 047 950

W imporcie, który w stosunku do roku poprzedniego zwiększył się o 65 064 t (15,2%), przoduje grupa rud i metali. Przywóz tej grupy wzrósł w porównaniu do 1932 r. o 16,5%. Następne miejsce zajmuje węgiel i oleje mineralne. Przywóz tych artykułów w porównaniu z rokiem poprzednim uległ również zwiększeniu, a mianowicie o ok. 19%. Zmniejszył się natomiast o 11% przywóz artykułów spożywczych i kolonialnych, które zajmują III miejsce. Blisko 2-krotnie zwiększył się import produktów i wyrobów zwierzęcych. Przywóz drzewa i wyrobów z drzewa wzrósł blisko o 40%. Przywóz chemikalij zmniejszył się natomiast 2-krotnie. Pozostałe grupy nie wykazują poważniejszych zmian.

W eksporcie, który w porównaniu do roku poprzedniego zmniejszył się o 7,7%, wszystkie prawie grupy, z wyjątkiem drzewa, rud i metali oraz wyrobów włókienniczych — wykazują poważne zmniejszenie. Wywóz węgla zmniejszył się o 607 571 t (ok. 16%); był on eksportowany do 16 państw z Francją, Włochami, Szwecją, Danją, Norwegią i Irlandią na czele. Eksport drzewa kształtował się w 1933 r. pomyślnie, wykazując w porównaniu z rokiem poprzednim zwiększenie o 240 874 t, czyli o ok. 30%. Grupa artykułów spożywczych i kolonialnych, której eksport zmniejszył się o 3%, zajmuje III miejsce. Wywóz chemi-

kalij (IV miejsce) utrzymuje się mn. w. na poziomie 1932 r. Dalsze miejsce zajmuje grupa rud i metali, której eksport wykazuje nawet pewną poprawę. Zmniejszeniu natomiast uległ wywóz produktów i wyrobów zwierzęcych (o 39%) oraz papieru (o 13%), zwiększył się zaś 2-krotnie eksport wyrobów włókienniczych.

Przyjechało do Gdańska w 1933 r. 1 330 pasażerów, wyjechało 148.

A. R.

GŁOS NIEMIECKI W SPRAWIE WSPÓŁPRACY POLSKI I NIEMIEC W HANDLU MORSKIM. — Problem zniesienia wojny celnej polsko-niemieckiej i związanej z nią dyskryminacji portów niemieckich przez Polskę zajmuje ostatnio w szerokiej mierze uwagę prasy niemieckiej. Interesujące uwagi w tym względzie, jeśli chodzi o problemy morskie, podaje artykuł t. „Wenn zwei Länder Freunde werden...”, zamieszczony w „Hamburger Azzeiger” z dn. 15/II r. b. Wywody powyższego artykułu, którego autorstwa wobec podpisu pierwszą tylko literą nazwiska („Dr. E.”) można się tylko domyślać — zasługuje na uwagę specjalną. Poniżej podajemy — bez komentarzy — treść ważniejszych ustępów cytowanego artykułu:

„... Nas interesuje w pierwszym rzędzie nowe unormowanie problemów komunikacyjnych, które dla wybrzeża morskiego posiadają szczególną wagę. Na Śląsku, oczywiście, mus się podchodzić do nowego uregulowania stosunków polsko-niemieckich pod innym kątem widzenia. Jednakże zagadnienie Gdańsk-Gdynia-Szczecin-Hamburg i Brema posiada pierwszorzędne znaczenie w całokształcie sprawy nowej przyjaźni niemiecko-polskiej i nie widzielibyśmy, dlaczego problem ten nie mógłby być doprowadzony do dobrego i zadowalającego rozwiązania.

Trzeba rozróżnić dwie sprawy: konkurencję miast portowych i konkurencję przedsiębiorstw żeglugowych. Uważalibyśmy za błąd, gdyby identyfikacja przedsiębiorstw żeglugowych z ich macierzystymi portami szła zbyt daleko. Hamburgskie przedsiębiorstwo może także w Gdańsku i Gdyni załatwiać interesy, i nikt nie weźmie za złe przedsiębiorstwu żeglugowemu z siedzibą w Gdyni, jeżeli szukać będzie ładunków w portach niemieckich. Jako zasadę ogólną można wysunąć: każdy armator jest w Niemczech mile widziany, jeżeli przychodzi do nas z przyjacielskimi zamiarami, konkurencję zaś nie uważano u nas jeszcze nigdy za dowód braku przyjacielskiego stosunku („noch nie als nicht freundschaftlich angesehen”). Polska chce uprawiać żeglugę. Temu nie możemy i nie chcemy się sprzeciwić. Musi też ona zdawać sobie sprawę, że jej statki są u nas zawsze mile widzianym gościem. I my ze swej strony przyjmujemy, że w porcie polskim Gdyni nic się nie będzie miało przeciwko statkom niemieckim, kiedy one w swoich podróżach do wschodnich wybrzeży morza Bałtyckiego będą tam poszukiwać ładunku — w Gdyni oraz Gdańsku, dokąd nas obecnie ciągnie naturalne poczucie wspólnej przynależności („ein natürliches Zusammengehörigkeitsgefühl”), jak i stare z okresu Hansy władza, które nigdy całkowicie nie zostały zerwane.

Powstaje pytanie, dotyczące zapatrywań Polski na jej zadania komunikacyjne: czy więc w dalszym ciągu utrzyma się stanowisko prowadzenia wspólnie z krajami daleko położonymi mało rentownej komunikacji z zamorzem, czy też da się pierwszeństwo takiej współpracy z zaprzyjaźnionym sąsiadem, przy której jej eksport i import byłby kierowany do właściwych punktów rozdzielczych w ruchu światowym („nach den eigentlichen Endplätzen des Weltverkehrs”) i dopiero tam byłby przez nią odbierany. Polska w ostatnich latach mogła była przeprowadzić swoje doświadczenia z żeglugą do krajów zamorskich. Nie mamy słuszych podstaw do wiary, że doświadczenia te będą wyglądać o wiele inaczej niż doświadczenia innych krajów. O wiele korzystniejsze dla przedsiębiorstw żeglugowych obu krajów byłoby, gdyby współdziałano czynnie w kierunku rozsądnego

podziału pracy. Nasza żegluga, jak zarówno i nasz handel chętnie będą gotowe prowadzić dla swego wschodniego sąsiada znany im handel zamorski, z drugiej zaś strony ten wschodni sąsiad mógłby oddawać nam usługi na wschodzie (im Ostbereich). Chcielibyśmy, po usunięciu zbytecznych przeciwieństw, widzieć możliwości do współpracy, któraby dla obu stron wyszła na korzyść.

Tylko na korzyść? To pytanie wreszcie musi być postawione przy uczciwych rozważaniach. Jest faktem, że niejedyn zainteresowany przedsiębiorca ciągnął poprzednio specjalne korzyści z wrogiego nastawienia obu krajów. Jemu to właśnie tu lub tam odpłyną korzyści, jeżeli nie będzie mógł przystosować się do nowych warunków. Chodzi o to, żeby to przystosowanie nastąpiło i nastąpiło we właściwym czasie. System, znany pod nazwą „Auslobung”, który oba zarządy kolejowe zastosowały wzajemnie przeciwko sobie, był najostrzejszym środkiem wzajemnego gospodarczego zwalczania się, oznaczając tak niskie frachty, że nie mogłyby one wchodzić w rachubę jako poważna podstawa kalkulacyjna, w momencie kiedy pokój został zawarty. To może być godne pożałowania. Jednak przy systemie frachtów, opierającym się na wzajemnym przyjmowaniu kosztów transportu konkurenta (Auslobungsfrachten) nie może na stałe pracować żaden zarząd kolejowy. Również i w portach istniały specjalne udogodnienia, które pochodziły tylko z wrogiego nastawienia obu krajów i które obecnie znajdują swój koniec. Uważamy to za zjawisko uzdrowieńcze. I uważalibyśmy za dalsze szczególnie ważne zjawisko, prowadzące do uzdrowienia stosunków, gdyby wchodzące tu w rachubę porty były zgodne na tym punkcie, że wyrzekają się one dalszej rozbudowy swoich urządzeń, mając na widoku możliwe oprocentowanie kosztów innych portów („im Hinblick auf den möglichen Gewinn auf Kosten der anderen Häfen”). Nie da się zaprzeczyć, że w tym zakresie nagrzeszono wiele przeciw zasadom ekonomicznym. Mamy — kto chciałby temu zaprzeczyć — we wszystkich krajach o wiele za duże urządzenia portowe, które być może w okresach konjunktury mogłyby być wykorzystane, które jednak w okresach kryzysu oznaczają ogromne obciążenia. Wstrzymajmy się więc od dalszej rozbudowy takich urządzeń! W żegludzie mówi się o rozbiórce tonnażu, jako o rozsądnym postępowaniu. Jak przedstawiają się sprawy portów? Miejscowe interesy mogą inaczej wyglądać, niż interesy Narodu i znowu inaczej niż razem złączone interesy dwóch narodów, które ze sobą chcą żyć w przyjaźni. Czas idzie naprzód i nie bierze pod uwagę lokalnych interesów, które na stałe nie mogą korzystać z pieniężnych dopłat i sztucznie stworzonej pozornej gospodarczej zasadności („Wirtschaftlichkeit”). Jak przedstawia się sprawa wspólnego zbadania tego, co nastąpiło w ostatnich latach, i wspólnej woli przystosowania także portów do nowej sytuacji?

Zapatrujemy się całkowicie optymistycznie na sprawę obrotu towarowego pomiędzy niemieckimi portami morza Północnego i Polską. Wierzmy w możliwość, że kupcy obu narodów ponownie nawiążą ze sobą kontakt. Gdańsk i Polska doszli do porozumienia. Istniałaby stałe możliwość do tego, aby doświadczenia krajów wschodnich mogły być nam dane wzajemian za nasze doświadczenia z morskie. Z istniejącą obecnie i wyraźnie zadeklarowaną dobrą wolą można zwalczać niepokonane trudności i można ponownie uczynić uczęszczanymi dawne drogi komunikacyjne! I w tej pionierskiej pracy powinny miasta hanseatyckie i portowe wziąć bezinteresowny udział!”

AWARJA STATKU „CIESZYN”. — W dn. 28 b. m. statek „Cieszyn” w czasie niezwykle silnej burzy osiadł na mieliźnie w odległości paru mil od portu w Helsingforsie. Większość załogi oraz 48 pasażerów przybyła szczęśliwie do Helsingforsu na pokładzie lodołamacza „Jaakarhu”. Uszkodzeń statku nie można dokładnie ustalić.

RYNEK FRACHTOWY.— Pomimo pewnej poprawy w ogólnym zapotrzebowaniu tonnażu sytuacja pozostaje nadal bardzo niekorzystna dla właścicieli „trampów” z powodu zastoju w wywozie zboża z rynków Australji, Argentyny, portów Północnego Pacyfiku, jakoteż południowych portów Z. S. R. R. Z tego względu utrzymanie poprzednich stawek było bardzo trudne, na rynku zaś La Platy notowano poważną zniżkę o sh 1/2- na tonnie, wywołaną nadmiarem podaży wolnego tonnażu pod załadunki w marcu, jak również słabym zainteresowaniem importerów europejskich ładunkami pszenicy i kukurydzy. Na rynku tym zakontraktowano pod zboże w ubiegłym tygodniu 11 statków o łącznym tonnażu 73 tys. t Stawki z sh 16/3 spadły do sh 15/6 i 14/6 do portów Anglii i Kontynentu, a nawet sh 13/-, akceptowanych przez subsydjowany tonnaż włoski.

Na rynku amerykańskim pewne ożywienie notowano jedynie w eksporcie złomu na marzec oraz cukru z Kuby i S. Domingo, natomiast w wywozie zboża panował kompletny zastój. Kilka statków zakontraktowano pod nitraty z Chili do Kontynentu po sh 19/- ÷ 19/6 zależnie od pojemności.

Rynki wschodnie wykazywały mniejszą niż dotychczas depresję. Zawarto szereg kontraktów pod ryż z Sajgonu do portów francuskich po stawce sh 22/23- na marzec, z Burmy do Holandji

po sh 22/9 na luty ÷ marzec, ziarno palmowe z Madras Coast frachtowano po sh 24/- do portów morza Śródziemnego, a po sh 25/- do Kontynentu, płody zaś strączkowe z Mandżurji po sh 24/6 z Władywostoku do Rotterdamu lub Hamburga, a sh 21/- i 21/6 z portu Dalny.

Z portów południowych Z. S. R. R. frachtowano tonnaż pod ładunki zboża i soli do portów Dalekiego Wschodu po stawce sh 14/3 na marzec do Szanghaju lub Dalnego, 6d extra do Władywostoku. Zapotrzebowanie tonnażu pod zboże do portów Kontynentu było bardzo słabe po proponowanej stawce sh 10/3 do portów angielskich. Na rynku dunajskim notowano zainteresowanie tonnażem z portów Constanza/Varna/Bourgas po sh 11/6 do rejonu Antwerpja/Hamburg, sh 11/- do Antwerpji lub Rotterdamu przy załadunku w końcu kwietnia lub maju do portów Anglii.

Cały szereg średniego typu statków zakontraktowano pod rudę i fosfaty z portów afrykańskich morza Śródziemnego do portów Kontynentu.

Na rynku Gdynia/Gdańsk ruch był dość ograniczony. Interesujące były kontrakty na 2 700 t żyta luzem do Stanów Zjedn. oraz na 800 t jęczmienia do Leith.

KRONIKA BIEŻĄCA

PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ

ROZPORZĄDZENIA MINISTRÓW:

Dozór nad wyrobem i obiegiem mąki i wyrobów mącznych — rozp. Ministra Opieki Społ. z dn. 23/I 1934 r., wydane w poroz. z Ministrem Przem. i Handlu („Dz. Ust. R. P.” Nr. 15, poz. 120).

Zmiany w taryfie na wyroby tytoniowe — rozp. Ministra Skarbu z dn. 17/II 1934 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 16, poz. 132).

Obliczanie i pobór nadzwyczajnej daniny majątkowej w 1934 r. — rozp. Ministra Skarbu z dn. 24/II 1934 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 16, poz. 133).

TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓŁKACH AKCYJNYCH

5 marca:

— „T-wo Manuf. Baw. „Lorentz i Krusche”, S. A. — o g. 17 w lok. S-ki w Zgierzu, 1-go Maja 5.

13 marca:

— „Franc. S. A. Jen. Komp. Przem. Przędzalnianego T-wo An. Zakł. Allart, Rousseau i S-ka (dawn. Leon Allart i S-ka) — o g. 15 w lok. w Roubaix, 152 Grande Rue.

16 marca:

— „Persil” S. A. — o g. 17½ w lok. S-ki w Bydgoszczy, Gdańska 46.

17 marca:

— „Przetwórnia Olejów Roślinnych”, S. A. — o g. 15 w lok. S-ki w Radomiu, Piłsudskiego 4.

— „Pollux” Fabr. Żarówek, S. A. — o g. 18 w lok. S-ki we Lwowie, Lwowskich Dzieci 56.

20 marca:

— „Polskie T-wo Handlowe”, S. A. — og. 12 w lok. S-ki w Krakowie, Sławkowska 3.

— „Zachodniopolska Hurtownia Rur”, S. A. — o g. 18½ S-ki w Poznaniu, Św. Marcina 21.

21 marca:

— „Warsz. T-wo „Motor”, Zakł. Chem.-Farm., S. A. — w lok. o g. 19 w lok. S-ki w W-wie Marszałkowska 23.

— „Drukarnia „Lech”, S. A. — o g. 17 w lok. S-ki w Gnieźnie, Chrobrego 2.

— „Esge”, S. A. Gruntowa i Budowlana — o g. 18 w lok. S-ki w Krakowie, Kochanowskiego 2.

— „Kolej Lokalna Drohobycz — Truskawiec”, S. A. — o g. 11 w lok. Biura Małop. Kolei Lok. we Lwowie, Jagiellońska 1. II.

22 marca:

— „Polska Nafta”, S. A. — o g. 11 w kanc. Not. J. Sienickiego w W-wie, Kapucyńska 6.

— „Łódzka Huta Szkłana „Geha”, S. A. — o g. 17 w lok. S-ki w Łodzi, Nowa 18/20.

— „Przemysł Włókien. „Karol Steinert”, S.A. — o g. 16 w lok. S-ki w Łodzi, Piotrkowska 276.

— „Zakł. Graf. „Drukarnia Polska”, S. A. — o g. 17 w lok. S-ki w W-wie, Szpitalna 12.

— „Warsz. Fabr. Biskoptów „Stanisław Fushs”, S. A. — o g. 17 w lok. S-ki w W-wie, Nowolipie 80.

23 marca:

— „Kraj. Hurtownia Herbaty dawn. T-wo M. Szumilin”, S. A. — o g. 18 w W-wie, Miodowa 25.

24 marca:

— „S. A. Gosp. Kraj. „Ekonomja” — o g. 17 w W-wie, Warecka 11a.

— „Bank Towarzystw Spółdzielczych”, S. A. — o g. 17 w lok. S-ki w W-wie, Jasna 1.

— „Warsz. T-wo Handlu Herbatą” A. Długokęcki, W. Wrześniewski”, S. A. — o g. 18 w lok. S-ki w W-wie, Bracka 23.

— „Kolej Lokalna Twarda-Góra-Nowe”, S. A. — o g. 14 w lok. S-ki w Nowem.

— „Kolej Lokalna Muszyna-Krynica”, S. A. — o g. 10 w lok. Biura Małop. Kolei Lok. we Lwowie, Jagiellońska 1. II p.

SKARBOWOŚĆ I FINANSE

PODATKI I OPŁATY

PODATEK OD LOKALI — PLACE SKŁADOWE. — Okólnikiem z dn. 19/I 1934 r., L. D. V 28538/3/33 Min. Skarbu wyjaśniło, że decydującą okolicznością dla ceny, czy plac składowy stanowi przedmiot podatku od lokalu, jest miejsce

położenia zakładu handlowego, przeprowadzającego transakcje towarami, złożonemi na tym placu.

Zakład handlowy — poza innymi wypadkami — może zajmować lokal: 1) w budowli, wzniesionej specjalnie dla zakładu handlowego na samym placu składowym, 2) w budowli, położonej poza posiadłością, w obręb której wchodzi plac składowy.

W wypadku pod 1) plac jest przynależnością lokalu handlowego, jako stanowiący z nim organiczną całość. W następstwie tego plac ten stanowi wraz z lokalem handlowym przedmiot podatku od lokali, zgodnie z postanowieniem ust. 1 § 1 rozporządzenia wykonawczego do ustawy o podatku od lokali z dn. 29/XII 1926 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 12/1927, poz. 95), według którego przedmiotem opodatkowania są wszelkiego rodzaju lokale wraz z przynależnościami, jak: piwnice, ogrody i t. p. Wówczas bowiem plac składowy, jakkolwiek ze względu na swój rozmiar stanowi może wyższą wartość czynszową niż sam lokal, jest przynależnością lokalu handlowego.

W wypadku zaś, wymienionym pod 2), plac składowy nie może podlegać podatkowi od lokali, gdyż nie stanowi przynależności lokalu handlowego ze względu na to, że lokal ten znajduje się w obrębie innej posiadłości, aniżeli plac składowy. Plac ten, jako zajęty na skład towarowy, podlega tylko państwowemu podatkowi od nieruchomości na zasadzie p. 2 lit. A § 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 17/VI 1924 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 51, poz. 523).

NORMA SZACUNKOWA ŻREBIĄT, PRZEKAZYWANYCH DO STAJNI WYŚCIGOWEJ. — Nawiązując do p. 4 okólnika z dn. 14/XI 1931 r. L. D. V 2084/2 31 oraz wślad za okólnikiem z dn. 29/XII 1931 r. L. D. V 6633/2/31 i z dn. 7/XII 1932 r. L. D. V 51460/2/32 — Min. Skarbu okólnikiem z dn. 20/I 1934 r. L. D. V 1678/2/34 wyjaśniło, że norma szacunkowa żrebiąt rocznych, przekazywanych z własnych stad do stajni wyścigowej, a stanowiące dochód ze stada, wynosiła — wedle danych Min. Roln. i Ref. Rola. — w roku 1933 r. zł 2900.

MONOPOLE

WYCOFANIE NIEKTÓRYCH GATUNKÓW WYROBÓW TYTONIOWYCH I WPROWADZENIE NOWYCH. — W „Dz. Ust. R. P.” Nr. 16 z dn. 28/II r. b. zostało ogłoszone rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 17 lutego r. b. o zmianie taryfy na wroby tytoniowe. Na mocy tego rozporządzenia zostają wycofane ze sprzedaży niektóre gatunki cygar, papierosów, tytoniu i tabaki, a mianowicie: cygara: „Regalia”, „Delicias”, „Havana”, „Belweder”, „Commerciales”, „Brytanika”, „Original”, „Silesia”, „Soledad” i „Muza”, papierosy — „Radio” i „Sokoły”, tytoń „Kapral” oraz tabaka gatunku „Przednia” i „Zwyczajna”. Wyroby tytoniowe, skreślone z cennika, będą sprzedawane do wyzerpania zapasów po cenach dotychczasowych.

Natomiast został wprowadzony nowy gatunek cygar „Ligia” w cenie gr 20 za sztukę i nowy gatunek papierosów „Bridge” w cenie gr 7 za sztukę.

RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH

GIEŁDA WARSZAWSKA

za okres od 19 do 24 lutego 1934 r.

— Zapotrzebowanie na dewizy w okresie sprawozdawczym było średnie przy tendencji niejednolitej: mocnej dla franków francuskich, franków szwajcarskich i b-lgów, lekko zniżkowej — dla dolarów, a słabej — dla lirów włoskich i funtów szterlingów. W porównaniu z notowaniami końcowymi okresu, poprzedzającego sprawozdawczy, wyżej ceniono: franki francuskie o zł 0'00½ (na 100 fr.), franki szwajcarskie o zł 0'02 (na 100 fr.), belgi o zł 0'17 (na 100 blg.), floreny holenderskie o zł 0'30 (na 100 fl.), guldeny gdańskie o zł 0'05 (na 100 guld.) i korony duńskie o zł 0'75 (na 100 kor.). Niższe kursy notowano dla: dolarów o zł 0'03 (na \$ 1), funtów szterlingów o zł 0'18 (na £ 1), lirów włoskich o zł 0'82 (na 100 lir.), koron szwedzkich o zł 1'10 (na 100 kor.). Kurs korony czeskosłowackiej przeważnie utrzymuje się na nowym poziomie.

W ostatnim dniu okresu sprawozdawczego płacono za banknoty dolarowe w obrotach pozagiełdowych po zł 5'31 za \$ 1.

	Kurs naj- wyż- szy	Kurs naj- niż- szy	Ostatni kurs w tygodn. w zł
Dolary St. Zjedn. \$ 1	5'35½	5'33½	5'35½
„ „ „ „ teleg. \$ 1	5'36	5'33	5'33
Funty szterlingi £ 1	27'45	27'07	27'07
Franki francuskie 100 fr.	34'94	34'93½	34'94
Franki szwajcarskie 100 fr.	171'45	171'39	171'43

Belgi	100 blg.	123'82	123'75	123'82
Korony czeskosłowackie	100 kor.	22'06	21'98	21'98
Liry włoskie	100 lir.	46'66	45'85	45'85
Floreny holenderskie	100 fl.	357'40	357'00	357'30
Guldeny gdańskie	100 guld.	173'05	173'00	173'05
Korony szwedzkie	100 kor.	141'85	139'70	139'70
Korony duńskie	100 kor.	122'50	121'50	121'75
Korony norweskie	100 kor.	138'10	136'15	136'15

Na rynku papierów lokacyjnych państwowych tendencja była mocniejsza, szczególnie dla 6% Pożyczki Dolarowej i 7% Pożyczki Stabilizacyjnej. Jeżeli chodzi o obroty — to największym powodzeniem cieszyła się 7% Pożyczka Stabilizacyjna, 6% Pożyczka Dolarowa i 5% Pożyczka Konwersyjna. W porównaniu z notowaniami końcowymi okresu, poprzedzającego sprawozdawczy, 4% Pożyczka Inwestycyjna podniosła się o zł 0'25, 5% Pożyczka Konwersyjna o 0'25%, 5% Pożyczka Konwers. Kolej. o 0'50%, 6% Pożyczka Dolarowa o 1'50% i 7% Pożyczka Stabilizacyjna o 1'13% nominału. Jedyne 4% Pożyczka Inwestycyjna w serjach spadła o zł 1'50. Kursy 3% Pożyczki Dolarowej, listów zastawnych i obligacji Państwowego Banku Rolnego i Banku Gospodarstwa Krajowego pozostały na poziomie niezmiennym.

Tendencja dla papierów lokacyjnych prywatnych w okresie sprawozdawczym nie była jednolita: mocniejsza dla L. Z. Tow. Kred. Ziemsk., słabsza — dla listów zastawnych warszawskich i większości prowincjonalnych. W porównaniu z notowaniami końcowymi okresu, poprzedzającego sprawozdawczy, lub też z notowaniami z dawniejszych okresów, zwykowały: 7% L. Z. Tow. Kred. Ziemsk. o 1'50%, 5% L. Z. Tow. Kred. m. Kalisza o 2'00% i 5% L. Z. Tow. Kred. m. Piotrkowa z 1933 r. o 0'12% nominału. Spadły natomiast: 5% L. Z. Tow. Kred. m. Warszawy o 0'25%, 8% listy tegoż Tow. o 0'62%, 8% L. Z. Tow. Kred. m. Łodzi o 1'25%, 5% L. Z. Tow. Kred. m. Radomia 1933 r. o 0'38%, 5% L. Z. Tow. Kred. m. Siedlec z 1933 r. o 1'00% i VIII i IX Obl. Pożyczki Konwers. m. Warszawy z 1926 r. o 1'75% nominału. Kursy 6% L. Z. Tow. Kred. Przemysłu Polskiego, 4½% L. Z. Tow. Kred. Ziemskiego, 4½% L. Z. Tow. Kred. m. Warszawy oraz 5% L. Z. Tow. Kred. m. Kalisza z 1933 r. utrzymały się na poziomie notowań końcowych z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy.

	Wartość nominalna (waluta)	Kurs naj- wyż- szy	Kurs naj- niż- szy	Ostatni kurs w tygodn.
zł za 1 szt.				
3% Pożyczka Budowlana	zł w zł. 50	41'90	41'50	41'75
4% „ Dolarowa	\$ 5 ¹⁾	53'85	53'65	53'75
4% „ Inwestycyjna	zł w zł. 100	108'25	107'50	108'00
4% „ „ serje	zł w zł. 100	112'50	112'50	112'50
w % % nominału				
5% „ Konwersyjna	zł	58'20	57'30 ²⁾	57'50
5% „ Konwers. Kol.	zł	55'50	55'00	55'25
6% „ Dolarowa	\$	68'50	67'00	68'38
				-68'50
7% „ Stabilizacyjna ³⁾	\$ ⁴⁾	58'38 ²⁾	56'88	57'75
				-57'38
				-58'38 ²⁾
7% L. Z. Państ. Banku Roln.	zł w zł. 1927	83'25	83'25	83'25
8% „ „ „ „ „	zł w zł. 1927	94'00	94'00	94'00
7% L. Z. Banku Gosp. Kraj.	zł w zł. 1927	83'25	83'25	83'25
8% „ „ „ „ „	zł w zł. 1924	94'00	94'00	94'00
7% Obl. Kom. B-ku Gosp. Kraj.	zł w zł. 1927	83'25	83'25	83'25
8% „ „ „ „ „	zł w zł. 1924	94'00	94'00	94'00
8% „ Bud. „ „ „ „	zł w zł. 1927	93'00	93'00	93'00
8% L. Z. T-wa Kred. Prze- mysłu Polskiego ⁵⁾	zł	69'00	69'00	69'00
4½% L. Z. T-wa Kred. Ziemsk.	zł	53'00	52'00	52'50
7% „ „ „ „ „ z 1928 r.	\$ w zł. 42'00	40'75	41'88	41'88
				-42'00
4½% „ „ „ „ m. Warszawy	zł	59'75	59'25	59'25
5% „ „ „ „ „	zł	64'75	64'25	64'75
8% „ „ „ „ „	zł	55'00	53'50	53'50
				-54'25
				-53'88

¹⁾ \$ 5 = zł 44'57.

²⁾ Dotyczy drobnych odcinków.

³⁾ Z wyłączeniem transzy francuskiej.

⁴⁾ \$ 1 = 5'183 fr. szwajc. = Hfl. 2'488.

⁵⁾ Gwarantowane przez Skarb Państwa.

5%	L. Z. T-wa. Kred. m.	Kalisza	zł	57'00	57'00	57'00
5%	" " " "	Kalisza	z 1933 r.	zł	48'00	48'00
8%	" " " "	Łódź	zł	50'40	49'75	49'75
5%	" " " "	Piotrkowa	z 1933 r.	zł	47'00	47'00
5%	" " " "	Radomia	z 1933 r.	zł	41'75	41'50
					41'75	
5%	" " " "	Siedlec	z 1933 r.	zł	40'38	40'00
VIII i IX	6% Obl. Poż. Konwersyjnej m. Warszawy 1926 r.		zł	49'50	48'75	48'75

ZŁOTY ZAGRANICA

1934	Gdańsk ¹⁾	Berlin ¹⁾	Wiedeń ¹⁾	Paryż ¹⁾	Zurych ¹⁾
19/ II	57'73 ÷ 57'85	47'20 ÷ 47'40	—	286'00	58'30
20/ "	"	"	—	286'50	"
21/ "	57'74 ÷ 57'85	"	—	—	"
22/ "	57'73 ÷ 57'84	"	—	—	58'32½
23/ "	57'74½ ÷ 57'86½	"	—	—	"
24/ "	57'73 ÷ 57'85	"	—	—	"

1934	Londyn ²⁾	Praga ¹⁾	New York ¹⁾	Amsterdam ¹⁾
19/ II	27'37	—	18'73	—
20/ "	27'12	—	18'78	—
21/ "	"	455'00	—	—
22/ "	"	454'75	giełda nieczynna	—
23/ "	"	455'00	18'84	—
24/ "	27'00	455'25	18'85	—

POŻYCZKI POLSKIE NA GIEŁDACH ZAGRANICZNYCH³⁾

	5 ÷ 10/II	12 ÷ 17/II	19 ÷ 24/II
(maksimum—minimum—ultimo; w nawiasach obroty)			
New York			
6% dolarowa			
1920	70½—65¼—67⅞ (39 000)	68—65—65 (19 000)	67½—66—67½ (5 000)
8% Dillon.			
1925	83—74—77 (101 000)	80—77½—80 (70 000)	80—79—80 (31 000)
7% stabilizac.			
1927	94—91½—93½ (399 000)	94¾—85¾—94½ (315 000)	97—94¾—97 (224 000)
7% Warszawy			
1928	62½—58—58 (62 000)	59—58—58½ (51 000)	59½—58½—59 (53 000)
7% Śląska			
1928	62—57—58½ (35 000)	60—59—59⅞ (28 000)	60½—59⅞—59⅞ (25 000)
Londyn			
7% stabilizac.			
1927	90'28—87'28 —89'78	92'15—89'65 —91'65	92'01—91'01 —91'51
Zurych			
7% stabilizac.			
1927	63—62'50—62'50	65—63—65	70—65—68'50
Paryż			
7% stabilizac.			
1927	—	—	—
Mediolan			
7% włoska			
1924	100'40—99'80 —99'90 (2 325)	99'80—99'60 —99'60 (725)	99'50—98'50 —98'50 (250)

Z BANKU POLSKIEGO

BILANS DZIAŁALNOŚCI BANKU POLSKIEGO W ROKU 1933⁴⁾. — Sieć organizacyjna Banku Polskiego — po likwidacji w roku 1932 12 zastępstw, które okazały się zbyt niebezpiecznymi — pozostawała w ciągu roku 1933 niezmienną, obejmując 52 oddziały — oprócz Oddziału Głównego w War-

szawie — oraz 227 zastępstw. W 24 zastępstwach wstrzymano w 1933 r. przyjmowanie weksli do dyskonta i inkasa.

Najważniejsze obroty dochodowe Banku w ostatnich 3 latach przedstawiały się następująco (w miljn. zł):

	1931	1932	1933
Dyskonto weksli	3 187'2	2 825'4	2 587'0
Pożyczki zastawowe	205'1	157'3	223'7
Dyskonto biletów skarbowych	—	—	156'1
Dowody inkasowe przyjęte	201'8	131'7	91'7
Skup walut i dewiz	1 840'8	1 132'4	1 024'0
Skup papierów procentowych	12'1	4'9	9'0

Kapitał zakładowy Banku pozostawał niezmienny w wys. zł 150 miljn. Akcje II emisji (zł 50 miljn.) znajdowały się w dalszym ciągu w posiadaniu Skarbu Państwa. Akcje I emisji znajdowały się — według księgi akcjonariuszów — w ręku 89 618 akcjonariuszów, którzy dysponowali 979 337 akcjami, przyczem po 1 akcji posiadało 62 299 akcjonariuszów, po 2 — 12 261, po 3 — 11 010 i t. d.; reszta akcji, t. j. 20 663 sztuk, stanowiła akcje na okaziciela. Dane powyższe, które wykazują spadek liczby akcjonariuszów w stosunku do 1932 r. o 871, a wzrost akcji na okaziciela o 4 726 — nie dają właściwego obrazu rzeczy, gdyż uwzględniają jedynie zmiany, zgłoszone dobrowolnie. Na imię zagranicznych akcjonariuszów zapisanych jest w księdze Banku 119 618 akcji, t. i. o 2 686 mniej niż w końcu 1932 r. W 1933 r. Bank rozpoczął przygotowania do wymiany akcji na akcje nowego wzoru, która rozpoczęła się od dn. 1/IV r. b.

Fundusz zapasowy Banku Polskiego w 1933 r. pozostawał bez zmiany — podobnie jak w poprzednich 2 latach — w wys. zł 114 miljn. Zgodnie ze statutem przeszło połowa funduszu ulokowana jest w papierach państwowych; wartość ich książkowa wynosi zł 63'3 miljn., podczas gdy wartość wszystkich papierów funduszu stanowi zł 92'8 miljn. Z pośród papierów państwowych jest pożyczek państwowych na zł 22'6 miljn., listów zaś zastawnych i obligacji banków państwowych na zł 40'6 miljn.

Zapas złota zmniejszył się w ciągu 1933 r. tylko o zł 26'6 miljn. (w 1932 r. o zł 98'2 miljn.). Mianowicie, Bank zmuszony był wobec trwającego w okresie pierwszych 5 miesięcy roku wzmożonego odpływu walut do kilkakrotnej sprzedaży złota zagranicę, celem uzyskania dewiz, niezbędnych dla zaspokojenia potrzeb rynkowych; sprzedaży tych dokonano na ogólną sumę zł 93'4 miljn. (w 1932 r. w okresie pierwszych 7 miesięcy na zł 186'7 miljn.). Od czerwca zapas złota stał się, choć nieznacznie, zwiększał się — dzięki skupowi na rynku krajowym, przyczem podaż monet złotych wykazywała okresami szczególnie duże nasilenie, m. in. pod sam koniec roku; ogółem skupiono złota za zł 66'8 miljn., co nie pokryło sprzedaży i wobec tego powstał wspomniany wyżej deficyt, umniejszający zapas złota. Zapas ten — w sumie zł 475'6 miljn. — znajdował się częściowo — w wys. zł 72'4 miljn. (w 1932 r. zł 77'9 miljn.) — w monetach różnych krajów, częściowo zaś — w wys. zł 403'2 miljn. (w 1932 r. zł 424'3 miljn.) — w sztabach.

Zapas pieniędzy i należności zagranicznych zmniejszył się w ciągu 1933 r. o zł 48'4 miljn., a więc znacznie mniej niż w poprzednich latach (w 1932 r. o zł 76'8 miljn., w 1931 r. o zł 199'2 miljn.).

Sytuacja walutowa Banku kształtowała się mniej korzystnie w pierwszych 5 miesiącach roku, choć — mimo to — wyglądała znacznie lepiej niż w również go. szcych pierwszych 7 miesiącach 1932 r. Pierwsze reperkusje załamania się dolara — w postaci tendencji tezauryzacyjnych (o połowę zresztą słabszych niż w 1932 r.), repatriacja polskich pożyczek zagranicznych, spłata — choć niewielka już — z racji kurczących się jeszcze obrotów handlowych i zapotrzebowania kredytowego zagranicznych kredytów finansowych i towarowych, duże płatności w marcu i maju z tytułu obsługi pożyczek zagranicznych — wszystko to spowodowało, że w okresie styczeń — maj 1933 r. sprzedaż

¹⁾ Za zł 100.

²⁾ Za £ 1

³⁾ Kursy — w % ach nominalu; obroty — w jednostkach walutowych danego kraju (we Włoszech — w tysiącach).

⁴⁾ Działalność kredytową Banku Polskiego omówimy w następnym zeszyt.

walut i dewiz przewyższała skup, że nastąpił odpływ dewiz i częściowo trzeba było sięgnąć i do złota. Od czerwca sytuacja zmieniła się: przy pewnych tylko wahaniach skup prawie stale przewyższał sprzedaż, a te nadwyżki szczególnie silne były w końcu roku. Ogółem w ciągu roku skupiono dewiz za zł 1 024 0 miljn., sprzedano zaś za zł 1 072 4 miljn. Zapas walut i dewiz najniższy stan osiągnął na ultimo kwietnia r. ub., wykazując kwotę zł 672 miljn., a na koniec roku wzrósł mniej więcej o $\frac{1}{3}$, bo do zł 883 miljn.

Spadek obrotów dewizowych (w 1933 r. — jak wyżej — zł 2 096 4 miljn., w 1932 r. zł 2 241 6 miljn., w 1931 r. zł 3 880 9 miljn.) został spowodowany skurczeniem się obrotów gospodarczych oraz finansowych z zagranicą. Pewną rolę odegrał tu spadek kursu dolara (a poprzednio funta). Na skurczenie się obrotów zagranicznych Skarbu Państwa oraz urzędów państwowych, które z racji decydującej roli w nich obsługi pożyczek, kształtują się stale wybitnie deficytowo (skup w 1933 r. zł 135 9 miljn., w 1932 r. zł 191 0 miljn., w 1931 r. zł 261 0 miljn., sprzedaż w 1933 r. zł 289 miljn., w 1932 r. zł 325 0 miljn., w 1931 r. zł 466 0 miljn.) — wpłynęło w 1932 r. w pewnej mierze moratorium Hoovera (w 1931 r. działające tylko przez jedno półrocze), a w 1933 r. — właśnie w dużym stopniu devaluacja dolara.

Zaznaczyć jeszcze należy, że na skurczenie się zapasów dewizowych w 1933 r. wpłynął również fakt, że weksle eksportowe coraz częściej wystawiane są w złotych i wskutek tego przy dyskoncie zaliczane są na rachunek portfela wekslowego, a nie na rachunek dewiz. Stąd zmniejszył się znacznie w 1933 r. w zapasie walut i dewiz udział weksli na zagranicę, pochodzących z operacji eksportowych, mianowicie z zł 48 1 miljn. do zł 33 3 miljn.

Podkreślić wreszcie trzeba, że gdy w 1931 r. Bank Polski był bardzo wydatnie zasilony walutami z długoterminowych operacji kredytowych oraz z kredytów specjalnych, to w 1932 r. już z tych źródeł nie korzystał, a nawet dokonywał z tego tytułu spłat, a podobnie i w 1933 r. udział tych źródeł był minimalny, względnie jeśli chodzi o niektóre kredyty (m. in. kredyt na zastaw zbożowy) — miał charakter przejściowego dopływu i odpływu dewiz.

Obieg biletów bankowych wzrastał do 1929 r. włącznie, od 1930 r. zaś zaczyna się kurczyć i to w coraz szybszym tempie (w 1930 r. z zł 1 340 3 miljn. do zł 1 328 2 miljn., w 1931 r. w dalszym ciągu do zł 1 218 3 miljn., w 1932 r. do zł 1 002 8 miljn.), lecz w 1933 r. następuje zahamowanie tego spadku i obieg nawet wykazuje bardzo niewielki wzrost (do zł 1 004 0 miljn.). Obieg wzrastał od początku roku do końca kwietnia, kiedy osiągnął zł 1 021 0 miljn., poczem utrzymuje się w lecie na niższym poziomie i dopiero przez wrzesień i październik wzrasta, osiągając na ultimo października maksymalny poziom zł 1 046 4 miljn. (maksymum w 1932 r. było dn. 31/I — zł 1 152 2 miljn.).

Bilety bankowe znajdowały się w obiegu w następujących odcinkach (w miljn. zł):

	31/XII 1931	31/XII 1932	31/XII 1933
Po zł 500 . . .	153 8	128 6	132 1
" " 100 . . .	550 7	451 6	444 3
" " 50 . . .	225 4	203 7	207 5
" " 20 . . .	257 6	216 4	218 7
" " 10 . . .	30 9	2 6	1 3

Jak widzimy, najstabilniej kurczy się obieg 50-złotówek, najsilniej zaś — obieg 100-złotówek, który jedynie spadał jeszcze w 1933 r.

Lekka zwyżka a raczej stabilizacja obiegu w 1933 r. została spowodowana zwiększeniem się działalności kredytowej Banku i równoważeniem je prawie całkowicie działaniem odpływu dewiz z Banku i dopływu lokat na rachunki żyrowe.

Ogólny obieg pieniężny zwiększył się w 1933 r. z zł 1 235 2 miljn. do zł 1 345 6 miljn., a więc silniej niż obieg biletów bankowych; gros zwyżki obiegu przypada na emisję skarbową, która wzrosła z zł 322 4 miljn. do zł 341 6 miljn. — tak, że stosunek emisji skarbowej do emisji bankowej podniósł się w 1933 r. z 32 1% na 34 0%.

Bilety Ban u Polskiego miały przedewszystkiem pokrycie zapasem złota, gdyż po wprowadzeniu w lutym r. ub. zmiany statutu, zapasy walutowe do pokrycia nie były już zaliczane. Pokrycie złote na koniec 1933 r. wynosiło 40 79%, podczas gdy w ten sam sposób obliczone pokrycie na początku roku stanowiło 44 77%. Gdyby obliczyć pokrycie złotem i dewizami razem w stosunku do obiegu i wszystkich natychmiast płatnych zobowiązań, to okazałoby się, że na początku roku wynosiło ono 52 2%, a w końcu roku 44 6%. Obieg, niepokryty przez rezerwy złoto-walutowe na początku roku ($54 98\% = \text{zł}$ 551 3 miljn.) względnie rezerwy złote w końcu roku ($59 21\% = \text{zł}$ 594 4 miljn.) — znalazł z dużą nadwyżką pokrycie w t. zw. pokryciu bankowym, na które składają się (w miljn. zł):

	31/XII 1932	31/XI 1933
Pieniądze zagran. i dewizy (bez weksli) . . .	(88 6) ¹⁾	55 0
Weksle krajowe	585 5	688 1
" " zagraniczne	48 1	33 3
Bilety skarbowe zdyskont. Polskie monety srebrne i bilon	—	48 2
Pożyczki zabezpieczone zastawami	40 7	49 2
Papiery procentowe własne	114 2	78 9
Zobowiązania Skarbu Państwa	13 6	13 3
	90 0	90 0
Razem:	980 7	1 056 0

Co się tyczy monet srebrnych i bilonu, to ze znajdujących się w kasach Banku zapasów (zł 54 2 miljn.) Bank przejął na własność zł 49 2 miljn., a więc o zł 8 5 miljn. więcej niż w końcu 1932 r.

Skup papierów procentowych przez Bank w 1933 r. wyniósł zł 9 0 miljn. (w 1932 r. zł 4 9 miljn.), sprzedaż zaś — zł 8 7 miljn. (w 1932 r. zł 3 6 miljn.); pozostałości papierów, wykazane wyżej, uwzględniają pozostałości z roku poprzedzającego, wartość bieżącego kuponu oraz różnice kursowe na papierach.

Dług Skarbu Państwa pozostał w ciągu całego 1933 r. niezmienny, wynosząc zł 90 miljn., czyli że statutem przyznany Skarbowi kredyt bezprocentowy był wykorzystany w $\frac{9}{10}$.

W zakresie innych aktywów lekki wzrost wykazuje pozycja lokat w papierach funduszy: emerytalnego i zwrotnego (z zł 47 7 miljn. do zł 49 6 miljn.). Wzrost ten zawdzięczać należy dochodowi z papierów procentowych, gdyż wpłaty Banku i pracowników oraz inne dochody nie starczyły nawet na dokonanie wypłat z tych funduszy. Z funduszu emerytalnego wypłacono emerytur i innych świadczeń zł 2 2 miljn., wpłaty zś Banku i pracowników wyniosły zł 1 7 miljn., dochody z nieruchomości i inne zł 0 3 miljn.; dopiero nadzwyczajna dotacja Banku w kwocie zł 1 0 miljn. i dochód z papierów funduszu w kwocie zł 2 9 miljn. zrównoważyły budżet funduszu i dały nadwyżkę zł 3 7 miljn. Z funduszu zwrotnego wypłacono zł 2 1 miljn., wpłaty Banku i pracowników wyniosły zł 0 8 miljn., dochody z papierów funduszu i inne stanowiły zł 0 5 miljn.; fundusz więc zmniejszył się w ciągu roku o zł 0 8 miljn.

Pozycja nieruchomości w bilansie za 1933 r. nie uległa zmianie i wynosi zł 20 miljn. Bank Polski posiada 73 place. Na 70 placach znajdują się 52 gmachy bankowe, 30 domów

¹⁾ Nie należały do pokrycia bankowego, a tylko częściowo (zł 48 5 miljn.) do pokrycia kruszcowo-walutowego.

mieszkalnych (1012 mieszkań), z których 12 na wspólnych placach. Pozostałe 3 place są niezabudowane.

Co do udziałów w Banku, to pozycja ta w bilansie zwiększyła się w 1933 r. o zł 3'4 miljn., a mianowicie w związku z powiększeniem o zł 0'4 miljn. do zł 4'2 miljn. udziału Banku w kapitale sp. z o. o. „Elewatory Zbożowe w Polsce” oraz w związku z wzięciem udziału przez Bank Polski w założeniu w 1933 r. Banku Akceptacyjnego, w którego kapitale akcyjnym Bank Polski partycypuje sumą zł 3'0 miljn.

W pasywach lokaty żyrowe wykazały w 1933 r. wzrost, i to znacznie silniejszy niż w 1932 r. (zł 30'9 miljn. wobec zł 12'4 miljn.).

Wzrost względnie spadek lokat żyrowych (bez przekazów w drodze) według rodzajów kont przedstawia się następująco (w miljn. zł):

	31/XII 1932	31/XII 1933
Kasy skarbowe, urzędy celne i Min. Skarbu	12'2	14'9
Inne instytucje państwowe	7'1	11'3
Instytucje komunalne	1'2	1'2
Banki	158'2	174'9
w tem: P. K. O.	96'5	121'9
Spółdzielnie	2'8	3'1
Przedsiębiorstwa handlowe	1'9	3'6
" przemysłowe	11'3	11'6
Osoby prywatne	0'5	0'4

Jak widzimy, w 1933 r. wzrosły lokaty kas skarbowych oraz innych instytucji państwowych oraz lokaty P. K. O. (najsilniej); Niewielki w liczbach absolutnych, choć procentowo znaczny, wzrost wykazują lokaty spółdzielni i przedsiębiorstw handlowych. Po ważniejszy spadek wykazują tylko lokaty banków. Obroty na rachunkach żyrowych w 1933 r. wyniosły zł 43'0 miljn., czyli były prawie identyczne z obrotami w 1932 r. Wpływy w 1933 r. w stosunku do wpływów w 1932 r. zmniejszyły się zaledwie o 0'10%, a wypłaty o 0'13%.

Dochody Banku wyniosły w 1933 r. zł 53'3 miljn., gdy w 1932 r. zł 62'1 miljn. i w 1931 r. zł 77'4 miljn. Na spadek dochodów wpłynęło głównie: 1) zmniejszenie się odsetek dyskontowych i zastawowych (z zł 52'2 miljn. w 1932 r. do zł 40'0 miljn.) — w związku ze zmniejszeniem się obrotów kredytowych (w 1933 r. mimo wzrostu portfela obrót dyskontowy również spadł) oraz obniżeniem stopy procentowej, 2) zmniejszenie dochodu z papierów procentowych własnych i papierów funduszu zapasowego (z zł 8'7 miljn. do zł 6'3 miljn.) — z racji obniżenia oprocentowania szeregu papierów kredytu długoterminowego. Natomiast na wzrost dochodów oddziaływała nie istniejąca w 1932 r. pozycja zysku na różnicach kursowych walut — zł 4'7 miljn. (zysk na innych walutach odjęto bowiem w 1932 r. od strat na funtach), oraz zwiększenie pozycji prowizyj i in. dochodów, a także odzyskanych należności wątpliwych.

W rozchodach Banku koszty handlowe łącznie z kosztami druku biletów wyniosły w 1933 r. zł 29'7 miljn., gdy w 1932 r. zł 33'5 miljn. i w 1931 r. zł 34'4 miljn. Wydatki osobowe stanowiły w 1933 r. zł 23'5 miljn., a więc mniej niż

w 1932 r. (zł 24'8 miljn.) i niż w 1931 r. (zł 26'9 miljn.). Wydatki osobowe obniżyły się w 1933 r. przedewszystkiem w pozycji wynagrodzenia pracowników (o zł 0'7 miljn.), a to głównie w związku z redukcją liczby pracowników — o 191 osób do 1529. Obniżono przedewszystkiem liczbę niższego personelu — o 81 osób; z biuralistów zredukowano tylko jednego, biuralistek zaś 44; wśród urzędników redukcja dotyczyła 46 mężczyzn i 19 kobiet. Wydatki rzeczowe wyniosły w 1933 r. zł 4'7 miljn., gdy w 1932 r. zł 6'8 miljn., a w 1931 r. zł 4'9 miljn.; w tem koszty druku banknotów wyniosły w 1933 r. zł 1'4 miljn., w 1932 r. zł 3'1 miljn., w 1931 r. zł 1'7 miljn. Administracja gmachów kosztowała w 1933 r. zł 2'1 miljn., a zmniejszona o uzyskane czynsze — zł 1'5 miljn.

Czysty zysk Banku — mimo silnego spadku dochodów w 1933 r. w stosunku do 1932 r. — zmalał tylko o zł 0'5 miljn., wynosząc zł 11'8 miljn. Mniejsze bowiem w 1933 r. były koszty handlowe oraz odpisy, gdzie odpadła strata kursowa na funtach. Coprawda inne odpisy były w 1933 r. większe wobec stworzenia w tym roku rezerwy na wątpliwe należności na rachunkach pożyczek zastawowych (zł 2 miljn.) oraz spisania zł 1'5 miljn. jako wątpliwych należności na tych rachunkach. Poza tem zjawiała się w wydatkach w 1933 r. dotacja nadzwyczajna funduszu emerytalnego w kwocie zł 1'0 miljn. Z czystego zysku zł 12 miljn. idzie na dywidendę 8% od całego kapitału akcyjnego, na rok 1934 przechodzi zaś zł 14 tys.

WALNE ZEBRANIE AKCJONARJUSZÓW. — W dniu 1 marca r. b. odbyło się Zwyczajne Walne Zebranie Akcjonariuszów Banku Polskiego. Zebranie otworzył Prezes Banku P. Dr. Władysław Wróblewski w obecności Wiceprezesa Banku P. Jana Piłsudskiego, Komisarza Banku P. Wiceministra Adama Koca, Zastępcy Naczelnego Dyrektora Banku P. Leona Barańskiego, członków Rady, Komisji Rewizyjnej, Dyrekcji oraz 148 akcjonariuszów, reprezentujących 864 270 akcji i rozporządzających 10 154 głosami.

Po przemówieniu P. Prezesa Wróblewskiego, w dyskusji nad doręczonym akcjonariuszom sprawozdaniem rocznym głos zabierali PP.: Peretz i Zwierzchowski, poczem wyjaśnień udzielali PP.: Prezes Wróblewski i Dyrektor Barański. Po zamknięciu dyskusji i odczytaniu przez P. Stanisława Lipińskiego sprawozdania Komisji Rewizyjnej Walne Zebranie przyjęło jednogłośnie wnioski, zatwierdzający przedłożone mu sprawozdanie za rok 1933 wraz z bilansem ostatecznym na dzień 31/XII 1933 r. oraz rachunkiem zysków i strat, jak również podział zysków. W wyniku dokonanych wyborów na następny okres 3-letni zostali wybrani członkami Rady PP.: Wacław Fajans (ponownie), Kazimierz Fudakowski (ponownie) oraz Andrzej Rotwand; na zastępców członków Rady na 1 rok wybrani zostali PP.: Feliks Maciszewski, Edward Natanson i Julian Cybulski; do Komisji Rewizyjnej zostali ponownie powołani PP.: Stefan Laurysiewicz, Stanisław Lipiński, Antoni Olszewski, Leopold Skulski i Adolf Sturm oraz na ich zastępców PP.: Władysław Heinrich, Stefan Brun, Seweryn Samulski.

PRZEGLĄD ZAGRANICZNY

ROK POLITYKI GOSPODARCZEJ ROOSEVELTA

W początku marca mija rok od chwili objęcia władzy przez Prezydenta Roosevelta. Przez ten stosunkowo krótki okres czasu Stany Zjednoczone nie przestały być ośrodkiem zainteresowania całego świata, a to z uwagi na rozmach, oryginalność i rozmiary podjętej przez nową administrację walki z objawami

i skutkami przesilenia. Amerykańska akcja gospodarcza wzbudza przytem najliczniejsze i najróżnorodniejsze komentarze; spotyka się z najbardziej krańcowymi ocenami, i to nietylko zagranicą, lecz i w Stanach Zjedn., w kołach, przez pewien czas blisko stojących centrali rządzącej.

Politykę gospodarczą Roosevelta cechują przede wszystkim: olbrzymie rozmiary wprowadzanych w życie posunięć i niebywała ich różnorodność. Cechy te, w dużej mierze zrozumiałe z uwagi na rozmiary obiektu, niezmiernie utrudniają orientację w istotnym kierunku prowadzonej od r. ub. polityki. Jak zobaczymy poniżej, orientacja ta jest poza tem utrudniona jeszcze przez częste nawroty i „zmiany frontu” pod naciskiem okoliczności. Zrozumiała jest tedy rzeczą, że sporządzenie rocznego bilansu wysiłków Roosevelta nie jest łatwe i, aby być możliwie przejrzyste, musi pominąć liczne szczegóły, mające również pewne znaczenie.

W żadnym państwie (nie mówimy o odmiennych i specyficznych warunkach Z. S. R. R.) czynniki oficjalne nie uważały za możliwe i celowe wkroczenie w tak obszerny zakres spraw, w żadnym państwie kompleks zagadnień do rozwiązania nie był — geograficznie nawet i liczbowo biorąc — tak obszerny. Specyficzne oblicze amerykańskiego „eksperymentu”, dające podstawy do określenia go, jako przejście do gospodarki regulowanej, opiera się oczywiście na podstawowych cechach amerykańskiej psychiki, być może indywidualistycznej, ale jednocześnie nastawionej na ingerencję państwa i skłonnej do rozwiązywania bardzo licznych zagadnień drogą ustaw i przepisów państwowych (przykład — prohibicja). Poza tem nie ulega wątpliwości, że wzajemne powiązanie kryzysu poszczególnych gałęzi życia gospodarczego Stanów Zjedn. było tak ścisłe, a pogłębienie objawów kryzysowych tak duże, że ingerencja państwowa — aby być skuteczna — musiała przybrać zdecydowane rozmiary i objąć całokształt gospodarstwa kraju.

Przy tej okazji trzeba zwrócić baczną uwagę na jeden moment: polityka gospodarcza Roosevelta, chętnie nazywana eksperymentem, bynajmniej nie jest prowadzona według raz powziętego planu. Początkowe nastawienie — ratowania najbardziej zagrożonego odcinka — musiało być zastąpione walką na wszystkich frontach — z konieczności, pod naciskiem faktów i okoliczności życiowych. W ten sposób składowe elementy polityki gospodarczej Roosevelta powstały stopniowo, to też w chwili obecnej akcja gospodarcza Roosevelta ma już swoją bogatą historję, której pewne epizody powędrowały już nawet do lamusa.

Trzeba zrozumieć, że „nakręcanie konjunktury” w Ameryce z konieczności musi być wszechstronne, i że sama praktyka narzuca Rooseveltowi coraz to wszechstronniejsze szukanie rozwiązań.

Istotnie, kryzys w Stanach Zjedn., dotykając — jak w większości krajów — wszystkie dziedziny życia gospodarczego, dotknął je jednak bardzo głęboko. W dziedzinie rolnictwa — olbrzymie zadłużenie hipoteczne wykazało cały swój ciężar z chwilą załamania się cen. W przemyśle spadek cen i zbytu uwydatnił rozmiary stock'ów i pociągnął za sobą rekordowe bezrobocie. Wreszcie, co dotyczy finansów — sytuacja bankowości amerykańskiej okazała się w czasie kryzysu, niewątpliwie, najgorszą w porównaniu z sytuacją w innych krajach. Prosperity i niespotykane gdzieindziej ożywienie w czasie wysokiej konjunktury, przeinwestowanie się, wyśrubowanie kursów przez spekulację i słabsza niż gdzieindziej kontrola ożywienia — wywołały tem głębsze skutki depresji.

Program Roosevelta musiał — rzecz prosta — sprowadzić się do szukania równowagi, przyczem cechą charakterystyczną tego programu jest zarówno to, że pragnie on równowagi na poziomie, zbliżonym do dawnego, jak i to, że równowaga ta miałaby mieć cechy daleko idącej trwałości. Stąd — hasło powrotu do cen przedkryzysowych, stąd — koncepcja waluty, umożliwiającej stałość cen, stąd, wreszcie, projekty „planu narodowego”, uniemożliwiającego na przyszłość wybujałości i wysoki.

Jak już wyżej zaznaczyliśmy, program gospodarczy Roosevelta powstawał stopniowo. To też najlepiej będzie, jeżeli na tem miejscu dokonamy przeglądu poszczególnych etapów polityki

gospodarczej Stanów Zjednoczonych od marca r. ub. Przy tej okazji należycie będą mogły być uwydatnione również sprzeczności, zachodzące między poszczególnymi etapami, oraz rozbieżności między założeniami a praktycznym wykonaniem programu.

Marzec r. ub. i część kwietnia poświęcone zostały akcji ratowania bankowości amerykańskiej, której wady organiczne są aż nadto dobrze znane, ażeby je jeszcze raz na tem miejscu omawiać. Było to zadanie, bezpośrednio narzucone Rooseveltowi odrazu po objęciu przez niego stanowiska Prezydenta Stanów Zjednoczonych. Rozwiązał on je w płaszczyźnie utrzymania dotychczasowej wartości i niewzruszalności waluty.

Dopiero analiza istotnych powodów krachu bankowego doprowadziła Prezydenta do wniosku, że sama sanacja aparatu finansowego nie rozwiązuje zagadnienia ulżenia skutkom kryzysu. Poprawa ogólnej sytuacji poprzez odłożenie drogą wzrostu cen i ożywienia produkcji była — w oczach Roosevelta — możliwa tylko przy dewaluacji dolara, którego siła nabywcza była znacznie wyższa niż w okresie przedkryzysowym. W II połowie kwietnia następuje więc rozmyślnie wejście na drogę dewaluacji w celu wywołania ożywienia i zwyczajki cen.

Wyniki pierwszych 3 miesięcy tej polityki przekroczyły najśmielsze oczekiwania. Zapowiedź znizki dolara i ustawowe upoważnienie Prezydenta do dewaluacji pieniądza do poziomu, o 50% niższego niż dawny — wystarczyły do bardzo poważnej odbudowy zaufania i rozpętania spekulacji, opartej wyłącznie na przesłankach psychicznych. Nastąpił bardzo poważny wzrost cen, nietylko nominalnych, lecz w niektórych wypadkach i realnych; wystąpiło szybko rozwijające się ożywienie w produkcji przemysłowej.

W tym pierwszym okresie nowej polityki gospodarczej Roosevelta, choć przedtem wypowiadał się jako przeciwnik spekulacji, niewątpliwie oparł swój plan w dużej mierze na ożywieniu wyłącznie o podkładzie psychicznym, głównie spekulacyjnym. Wprawdzie prace nad programem „nakręcania konjunktury” zostały już zapoczątkowane, ale nie posuwają się one zbyt szybko, licząc na samoczynne działanie spadku waluty, nb. powodowanego wyłącznie tylko zapowiedziami dalszej dewaluacji dolara w celu znalezienia jego gospodarczo uzasadnionego poziomu.

Ale z natury rzeczy ożywienie, oparte na przesłankach psychicznych, z chwilą, gdy przybrało bardzo poważne rozmiary, zarówno w zakresie produkcji, jak cen spekulacyjnych surowców i kursów walorów — długo trwać nie mogło. Wzrost cen niektórych artykułów spowodował szkodliwe dysproporcje; zarysowująca się drożyzna stanęła na drodze do ożywienia konsumpcji. Wzmózona produkcja nie znajdowała odbiorców.

Im dalej, tem mniej skuteczny stawał się spadek dolara dla podtrzymania ożywienia, aż w połowie lipca — po kilku dniach boom'u na Wall Street i giełdach towarowych — nastąpił krach, zapoczątkowujący jednocześnie ponowny spadek produkcji.

W ten sposób praktyka narzuciła Rooseveltowi konieczność oparcia ożywienia na podstawach, trwalszych niż momenty psychiczne i spekulacyjne. Wykazała ona, że wzrost cen nie wystarczy do uzyskania trwalszej poprawy, o ile w parze z nim nie idzie conajmniej równorzędny wzrost siły nabywczej ludności. Wzrost siły nabywczej zaś dałby się osiągnąć przez zatrudnienie bezrobotnych oraz ewentualnie wzrost dochodów zatrudnionych. Zatrudnienie bezrobotnych, których liczba, szacowana bardzo niejednolicie, z pewnością nie była mniejsza niż 10 miljn. — to, z jednej strony, roboty publiczne, z drugiej — kontrola zatrudnienia w przedsiębiorstwach prywatnych. Kontrola ta, z natury rzeczy, przybrać musiała szersze rozmiary, obejmując czas pracy i wysokość zarobków już zatrudnionych pracowników.

Oparty na tych przesłankach — wszedł w życie National Industrial Recovery Act, decydujący, w każdym razie w teorii, o daleko idącej ingerencji Państwa w życie gospodarcze. Został on też dość powszechnie oceniony jako wyraz przejścia Stanów Zjedn. do gospodarki regulowanej.

„Odbudowa” gospodarcza, oparta w dużej mierze na robotach publicznych, wysunęła również na pierwszy plan kwestię środków finansowych, potrzebnych na te roboty. Zarysował się więc problem poważnego zwiększenia deficytu budżetowego oraz wzrostu i tak już bardzo poważnego długu publicznego. Ingerencja w gospodarkę przemysłową nie wyczerpała jednak zagadnienia. Wzrost liczby zatrudnionych i wzrost siły nabywczej ludności miejskiej nie wystarczyłyby bowiem do poprawy sytuacji rolnictwa, która to sytuacja stanowi niewątpliwie jedną z największych trosk Roosevelta. Agricultural Adjustment Act daje właśnie możliwości ingerencji w gospodarkę rolniczą drogą posunięć, umożliwiających zrównoważenie podaży i popytu na artykuły rolne. Posunięcia te, w praktyce nasuwające olbrzymie trudności, stanowią ogólnie kombinację premii za redukcję produkcji rolnej z innymi posunięciami interwencyjnymi.

Trzeci wielki element życia gospodarczego — finanse — oczywiście również musiał zostać objęty nowym programem gospodarczym. Banking Act wprowadził ściślejszy podział między operacjami finansowymi a właściwymi operacjami bankowymi, jak również ustanowił system obowiązkowego ubezpieczenia wielu wkładów bankowych. Securities Act natomiast ma na celu kontrolę emisji, w celu zwiększenia pewności w tej dziedzinie, w okresie przedkryzysowym ogromnie zabagaionej.

Drugi etap polityki gospodarczej Roosevelta — etap kodeksów pracy (których wprowadzanie bynajmniej nie jest ukończone) — o tyle grzeszył jednostronnością, że usunął w cień problem walutowy. Dolar, nie będąc walutą, wymieniał na złoto, nie stał się jednak walutą manipulowaną, lecz pozostawiony został mniej więcej własnemu losowi. Dało to, zresztą, powód do licznych pogłosek i posłużyło do skrytowania się w Stanach Zjedn. wpływowych odłamów, domagających się różnolitych, ale zdecydowanych posunięć walutowych.

W październiku r. ub. zapoczątkowany został trzeci etap polityki gospodarczej, pozostający — podobnie, jak pierwszy — znowuż pod znakiem dolara. Tym razem jednak miała być zapoczątkowana — po interwencji w przemyśle, rolnictwie i finansach — skuteczna interwencja w dziedzinie walutowej. Przy tej okazji Roosevelt podkreślił, że jest przeciwny stabilizacji dolara, gdyż „gospodarczo uzasadniony” jego poziom nie został jeszcze odnaleziony, że przytem wskazane jest wzięcie w ręce losów dolara i osłabienie wpływów na walutę amerykańską międzynarodowej spekulacji. Wreszcie, znajdujemy w ówczesnych wyrażeniach Prezydenta niedwuznaczne aluzje co do dolara „przyszłości”, zachowującego się „słabą siłą nabywczą” przez kilkadziesiąt lat. Praktycznie, interwencja walutowa wyraziła się w stworzeniu rządowego rynku złota, powierzeniu Refico zakupów złota w kraju i zagranicą po cenach, wyższych od światowej i wciąż podwyższanych w celu uzyskania ciągłej niżki waluty.

Perypetie trzeciego etapu, słynnego w Europie z uwagi na amerykańskie zakupy złota, są dobrze znane. Sprowadzają się one do tego, że ten rodzaj interwencji — głównie z uwagi na szczupłość zaangażowanych środków — zupełnie się nie powiódł, gdyż faktyczny kurs dolara był najpierw niższy, a potem stale wyższy od urzędowego, wynikającego z urzędowej ceny złota. Natomiast przejściowo wywołana została panika, wyrażająca się w ucieczce od dolara, odpływie zagranicę kapitałów i spadku papierów państwowych.

Przypomnieć wypada, że w tym okresie akcja, zapoczątkowana w poprzednich etapach, a więc interwencja w życiu gospodarczym, trwa i rozwija się; nie jest ona jednak w stanie wydatnie zahamować spadku produkcji, który nastąpił po lipcu

r. ub. Spadek ten trwa prawie do końca 1933 r. Jednocześnie rozwój robót publicznych i inne formy interwencji zaczynają coraz więcej wysuwać na czoło problemy finansowania odbudowy, którym dotąd poświęcano raczej tylko zdawkową uwagę.

W międzyczasie dokonały się w administracji przesunięcia personalne dużej wagi, będące wyrazem rozbieżności opinii w stosunku do nowej polityki monetarnej. Istotnie, na końcowe miesiące r. ub. przypada okres zdecydowanej niepewności co do dalszych losów waluty, będący jednocześnie okresem walk obozów: inflacjonistycznego, stabilizacyjnego i innych.

W miarę zbliżania się nowego roku i wyczerpywania się funduszy Skarbu, pochłanianych przez interwencję, zagadnienie zdobycia środków na akcję odbudowy zaczyna coraz więcej zaprzętać uwagę rządzących. W pierwszych dniach stycznia r. b. Roosevelt staje dwa razy przed Kongresem, przycem w pierwszym orędziu ponownie wypowiada się za mestabilizowaniem dolara w poszukiwaniu gospodarczo uzasadnionego jego poziomu oraz ogólnie daje do zrozumienia, że „gospodarka planowa” — wbrew początkowym zamiarom — ma stać się na dalszą przyszłość stałym systemem. W drugim orędziu Roosevelt dość dokładnie omówił potrzeby finansowe „odbudowy”, wymieniając przewidywaną sumę deficytów lat budżetowych 1933/34 oraz 1934/35 na \$ 10 mld. i dając wyraz przekonaniu, że rok 1935/36 nie wykaże już deficytu.

Teraz już problem zdobycia funduszy na dalsze kontynuowanie akcji odbudowy staje się, niewątpliwie, jednym z najważniejszych problemów do rozwiązania. Szykowana już od pewnego czasu reforma walutowa, mająca pójść w kierunku „nacionalizacji” całego zapasu złota, ustalenia nowego urzędowego parytetu dolara i zdecydowanego opanowania fluktuacji waluty — ma na celu załatwienie problemów nie tylko wyłącznie walutowych.

W dn. 15/1 r. b. Roosevelt występuje ze słynnym orędziem w sprawie zamierzonej reformy walutowej; w dn. 1/11 r. b. reforma ta, po przyjęciu przez Ciało Ustawodawcze z formalnymi tylko zmianami, wchodzi w życie. Rząd przejmuje na własność po dawnej cenie \$ 20 67 za uncję całej zapas złota monetarnej, znajdujący się w Stanach Zjedn., ustala nową zawartość złota w dolarze i tworzy z zysków, otrzymanych z przełknięcia zapasów złota po nowym kursie, fundusz 2-miljardowy, przeznaczony do interwencji walutowej oraz operacji w stylu open market policy.

Na podstawie nowej ustawy nowy dolar, stabilizowany „aż do odwołania”, wart jest 59 05 dawnych centów. Znacznie wyższy kurs giełdowy umożliwia rozpoczęcie poważnego pompowania złota z Europy, szacowanego w okresie pierwszych 20 dni lutego na ok. 4 mld. fr. fr. Transporty te zwiększają zasoby amerykańskie i dają możliwość emisji dalszych ilości złotych certyfikatów.

Obecna stabilizacja dolara nie ma być ostateczna. Tak przynajmniej twierdzi Roosevelt. Problem obniżki dolara i uzyskania tą drogą haussy cen i ożywienia pozostaje pozornie w dalszym ciągu głównym celem polityki gospodarczej Prezydenta. Nie ulega jednak wątpliwości, że — w istocie — problem finansowania odbudowy i zdobycia na ten cel niezbędnych środków odgrywa nie mniejszą rolę w planach Rządu amerykańskiego. Reforma walutowa bezpośrednio dostarczyła i dostarczać będzie pewnej ilości tych środków; pośrednio zaś — przez opanowanie waluty — pozwoli ona na posunięcia, które przedtem mogłyby pociągnąć za sobą niepożądane skutki.

Ale całej sumy, niezbędnej na podtrzymanie ożywienia i dalszy rozwój interwencji na odcinku zatrudnienia i cen — reforma walutowa nie da. Mimo wpływów obozu inflacyjnego, Roosevelt wzdraga się z posunięciami, któreby nosiły cechy jawnej, oficjalnej inflacji. A jednak inflacja w tej czy innej formie wydaje się już obecnie koniecznością.

Przez cały okres rządów Roosevelta dokonano na rynku wewnętrznym szeregu operacji pożyczkowych średnich rozmiarów. Ostatnio — od grudnia r. ub. — akcja ta z konieczności się wzmogła. Sekretarz Skarbu Morgenthau jest wyrazicielem opinii, że pożyczki wewnętrzne będą mogły pokryć całe zapotrzebowanie Stanów Zjednoczonych na gotówkę dla finansowania odbudowy. Trudno sobie wyobrazić, żeby środków tych dostarczyło społeczeństwo. Niewątpliwie, finansowanie odbudowy drogą pożyczek wewnętrznych będzie formą nieco zamaskowanej inflacji, gdyż: 1) pożyczki te przeważnie zostaną pochłonięte przez banki, z natury rzeczy coraz bardziej zależne od Rządu; 2) skolei pożyczki w portfelach banków posłużą do rozwinięcia szerokiej akcji kredytowej. Akcja ta, dotychczas — z braku zaufania — słabo się rozwijająca, z chwilą opanowania banków przez wpływy rządowe, opanowania, związanego z akcją sanacyjną w bankowości — niewątpliwie przybierze na sile.

Ostatnie sprawozdania ze stanu produkcji amerykańskiej brzmią coraz bardziej optymistycznie. Znosi się znów na boom.

podobny do tego, któremu kres położył krach z lipca r. ub. Dla zahamowania spekulacji wprowadza się nawet ostrą kontrolę giełd pieniężnych i rynków towarowych. Interwencja ogarnia coraz to nowe odcinki; akcja rządowa staje się coraz bardziej skomplikowaną.

W chwili obecnej istnieje już ingerencja Rządu amerykańskiego zarówno w dziedzinie produkcji rolniczej i przemysłowej, jak i w zakresie zatrudnienia, obrotu, finansów i waluty. Interwencja ta stale musi być rozszerzana, i, jak słychać, środki finansowe stale muszą być powiększane. W szczególności niepokojący staje się problem dalszego zatrudnienia bezrobotnych, od pewnego czasu pracujących na robotach publicznych. Środki na ten cel grożą lada chwila wyczerpaniem się i są zdobywane niemal dosłownie z dnia na dzień. Aby uniknąć katastrofy, Roosevelt nie będzie mógł dopuścić ani na chwilę osłabienia tej interwencji, to też, z konieczności, być może oficjalnie niewyznawanej, problem zdobycia środków wysunąć się musi na czoło amerykańskiej polityki gospodarczej.

b. w.

KRONIKA ZAGRANICZNA

M. IN. NA PODSTAWIE RAPORTÓW I DONIESIEŃ POLSKICH PLACÓWEK ZAGRANICZNYCH

AUSTRIA

AKCJA POPIERANIA WYWOZU.—

Całokształt akcji popierania eksportu austriackiego, prowadzonej usilnie przez czynniki rządowe i miarodajne sfery gospodarcze, obejmuje również akcję propagandy zagranicznej na rzecz towarów austriackich, organizację służby informacyjnej, a przede wszystkim utrzymywanie stałego kontaktu z zagranicznymi odbiorcami. Przez szereg traktatów handlowych już zawartych, przez dążenie do powiększenia ich liczby, Rząd austriacki stara się stworzyć przemysłowi eksportowemu podstawy rozwoju. Przez obniżenie kosztów produkcyjnych drogą obniżenia danin publicznych i wysokości świadczeń społecznych — Rząd zmierza do podniesienia zdolności konkurencyjnej towarów austriackich.

Ta aktywna polityka handlowa Rządu otworzyła dla wielu gałęzi austriackiego eksportu nowe możliwości rozwoju. Miarodajne czynniki austriackie zdają sobie jednak sprawę, że najkorzystniejsze nawet umowy handlowe nie spełnią swego celu, jeśli nie będą uzupełnione odpowiednio zorganizowaną służbą propagandową i informacyjną oraz pomocą przy nawiązywaniu i utrzymywaniu kontaktu z zagranicznymi rynkami.

Powstała więc konieczność znalezienia instytucji, która przez posiadanie odpowiedniego aparatu i doświadczeń sprostałaby temu ważnemu zadaniu. Wszystko wskazuje na to że wybór Rządu padł na „Handelsmuseum”. Nastąpiło to niejako pośrednio — przez wybór na prezydenta Dr. Stafelli, prezydenta „Oesterr. Verkehrs-bureau”, któremu Rząd powierzył zadanie organizacji prywatnej akcji popierania eksportu. Tak więc „Handelsmuseum” staje się centralą austriackiej akcji popierania eksportu, mającą skoncentrować całą propagandę eksportu w ścisłej współpracy z półpaństwem biurom podróży („Oesterr. Verkehrs-bureau”).

Austriackie Muzeum Handlowe, które powstało w związku z wystawą światową

w 1873 r. najpierw jako rzeczywiste muzeum, rozbudowało się z biegiem lat i przemiło swój cel pierwotny, stając się instytucją prywatną (z firm i korporacji eksportowych), zajmującą się rozwojem stosunków handlowych pomiędzy Austrią a zagranicą, działającą jednakże w porozumieniu z rządowymi instytucjami gospodarczymi. Bezpośredni kontakt „Handelsmuseum” z Rzadem został w 1923 r. zerwany, i Muzeum, które nie zaprzestało swej intensywnej działalności, pozostało instytucją o charakterze zupełnie prywatnym.

„Handelsmuseum” rozporządza w Wiedniu kompletnie urządzonym biurem, w którego zakres wchodzi służba informacyjna, dział tłumaczeń, dział inkasa, rejestr przedstawicieli zagranicą, kartoteka dostawców i kartoteka odbiorców zagranicznych. Dobrze postawiony jest też dział prasowy, którego zakres nie ogranicza się tylko do współpracy z prasą austriacką codzienną i fachową, ale obejmuje wydawnictwa własne, a mianowicie: „Ausland-Nachrichtendienst”, informator dla członków „Handelsmuseum”, wychodzący co 10 dni i informujący o możliwościach eksportowych i działalności „Handelsmuseum”, oraz „Wirtschaftsberichte”, miesięcznik wysyłany zagranicę.

Aparat zagraniczny „Handelsmuseum” składa się z ok. 150 ekspozytur, pracujących dotychczas honorowo i częściowo za pokryciem kosztów własnych. Rozbudowa tego aparatu zagranicznego, oparcie go na systemie płatnym, wyposażenie w odpowiednie środki pomocnicze — stanowią pierwsze zadanie „Handelsmuseum” w jego akcji, zmierzającej do popierania eksportu. Jako pomocnicza instytucja ma być obecnie wysunięta do współpracy z „Handelsmuseum” w propagandzie eksportu austriackiego „Verkehrsbureau” ze swoimi 951 oddziałami i przedstawicielstwami zagranicznymi. „Handelsmuseum” żąda też wzmocnienia działalności urzędów poselskich i konsularnych i planowej ich współpracy z „Handelsmuseum”.

Do akcji propagandy austriackich to-

warów i nawiązywania kontaktu z zagranicą należy też urządzenie wystaw towarów austriackich zagranicą (ostatnio w Sztokholmie) oraz podróże propagandowe przedstawicieli poszczególnych gałęzi przemysłu eksportowego; podróże propagandowe urządzone są w ścisłym porozumieniu i z udziałem „Handelsmuseum”. Do nich zaliczyć należy ostatnio podjętą podróż przedstawicieli przemysłu tekstylnego do Szwecji, a obecnie podróż wybitnych austriackich przemysłowców do Stanów Zjedn. Am. Zadaniem delegacji jest nawiązanie bliższego kontaktu z kołami rządowymi i przemysłowymi w celu zbadania możliwości wzmoczenia wywozu z Austrii do Stanów Zjedn. W programie akcji delegacji austriackiej znajduje się kwestja zniesienia dla austriackich towarów ceł dodatkowych, które nałożone zostały na wszystkie kraje, popierające eksport swoich wytworów przez refundację podatkową. Zniesienie ceł dodatkowych na towary austriackiego pochodzenia otworzyłoby możliwości eksportowe dla wielu wytworów austriackiej produkcji, które obecnie nie wytrzymują konkurencji na rynku amerykańskim.

Podkreślić należy jeszcze powstanie instytucji, niezwiązanej wyłącznie z akcją popierania eksportu, t. j. utworzenie osobnego referatu propagandy gospodarczej (dla turystyki, eksportu towarów, zbytu wewnętrznego, krajowej produkcji i t. d.) przy Ministerstwie dla Handlu i Komunikacji. Utworzenie referatu propagandy gospodarczej ma stanowić pierwszy krok do ujęcia i skupienia w rękach Rządu całości tej propagandy z wykluczeniem zarówno od propagandy wewnętrznej, jakoteż zewnętrznej elementów, nie noszących wyraźnego piętna prorożadowego. W referacie tym chce Rząd scentralizować i skoordynować dotychczas luźno idące poszczególne działy propagandy życia gospodarczego Austrii dla wzmocnienia jego siły penetracyjnej. Istnieje również nieskrystalizowany jeszcze bliżej zamiar wciągnięcia poszczególnych koł gospodarczych do współpracy z tym referatem.

INDJE BRYTYJSKIE

LIKwidACJA ZATARGU INDYJSKO-JAPONSKIEGO. — W styczniu r. b. zostały ostatecznie uzgodnione pomiędzy Rządem indyjskim a japońskim nowe podstawy wzajemnych stosunków handlowych, opartych dotychczas o konwencję handlową z 1904 r. Obie strony przyznają sobie nawzajem KNU oraz wyrażają zgodę na podjęcie rokowań w sprawie zmiany stawek celnych, w wypadku gdy oddziaływają one ujemnie na stosunki handlowe jednej ze stron, jak również rokowań w sprawie zastosowania środków, mających na celu wyeliminowanie ujemnych skutków wahań kursowych walut.

W pierwszym wypadku strony rezerwują sobie prawo dokonywania takich zmian celnych, jakie uznają za konieczne z punktu widzenia ochrony własnych interesów, co nie wyklucza jednak prawa strony przeciwnej do ubiegania się w drodze rokowań o rewizję dokonanych posunięć celnych dla wyeliminowania ujemnych skutków zmiany.

W drugim wypadku Rząd indyjski, niezależnie od zawartych już porozumień, rezerwuje sobie prawo wprowadzania nowych lub zmiany specjalnych stawek celnych na artykuły, wytworzone lub wyprodukowane w Japonii, niezależnie od stawek celnych, mających zastosowanie do analogicznych artykułów, wytworzonych lub wyprodukowanych w innym kraju, w takim stosunku, w jakim uznaje za konieczne z punktu widzenia ujemnych skutków, wywołanych wahaniami kursu yena w stosunku do rupii po dn. 31/XI 1933 r. Przem Rząd indyjski wyraża gotowość — na prośbę Rządu japońskiego — poddania szczegółowemu rozważeniu wszystkich ubocznych czynników, które mogą wpłynąć na zwyskę cen eksportowych towarów japońskich, jako to: zakupów przez Japonię surowców na rynkach zagranicznych, przesławień w cenach na rynku wewnętrznym Japonii i dostosowania stawek do wysokości, umożliwiającej wyeliminowanie ujemnych skutków deprecjacji yena w stosunku do rupii. Jednocześnie Rząd indyjski zobowiązuje się nie przeprowadzać żadnych zmian tych stawek celnych w okresie

przynajmniej 5 tygodni od dnia wejścia w życie konwencji. Odwrotnie, Rząd japoński rezerwuje sobie prawo do wprowadzenia lub zmiany specjalnych stawek celnych, analogicznych do powyższych, na towary, wytworzone lub wyprodukowane w Indiach, z zastrzeżeniem jednak, iż to prawo nie będzie przysługiwało Rządowi japońskiemu, o ile wartość kursowa rupii w stosunku do yena nie spadnie poniżej wartości 732 yenów. Poza tem Rząd indyjski zobowiązuje się do utrzymania stawek celnych na japońskie wyroby bawełniane na poziomie, nie przewyższającym 50% ad valorem lub 5½ anny za lb na towary gładkie szare i 50% ad valorem na wszelkie inne.

Uzgodnione też zostało, iż dowóz japońskich wyrobów bawełnianych do Indji regulowany będzie na podstawie ilości zakupionej w ciągu roku przez Japonię indyjskiej bawełny surowej, przy czem przy wywozie przez Japonię 1 miljn. bel bawełny uzyskuje ona prawo rocznego dowozu 325 miljn. jardów wyrobów bawełnianych. W wypadku niedociągnięcia przez Japonię do powyższej ilości w okresie roku, zostaje ona ograniczona w swym wywozie wyrobów bawełnianych w stosunku 2 miljn. jardów przy każdym niedociągnięciu 10 tys. bel. Jeśli zaś okaże się, że wywóz przez Japonię bawełny indyjskiej przewyższy ustalony 1 miljn. bel, to uzyskuje ona wówczas prawo zwiększenia swego dowozu wyrobów bawełnianych o 1,5 miljn. jardów na każde 10 tys. bel nadwyżki wywozu bawełny. Ogólna jednak ilość dowozu wyrobów bawełnianych nie może przekroczyć w ciągu roku 400 miljn. jardów.

Porozumienie powyższe ma wejść w życie natychmiast po wypianie ratyfikacji i obowiązować do dn. 31 marca 1937 r. Stan beztraktatowy, jaki istniał pomiędzy Indiami a Japonią wskutek wymówienia przez Rząd angielski w maju r. ub. konwencji handlowej z 1904 r. — został zlikwidowany. Umowa kładzie jednocześnie kres z jednej strony bojotowi przez bawełnianych przedziałników japońskich zakupów bawełny indyjskiej, z drugiej — antydumpingowemu cłom indyjskim, wprowadzonym w czerwcu r. ub. przeciwko japońskim towarom bawełnianym.

Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH

ARTYKUŁY SPOŻYWCZE I KOLONJALNE

ZE ŚWIATOWYCH RYNKÓW ZBOŻOWYCH. — Ceny w okresie 16 ÷ 28/II r. b. kształtowały się następująco (w walucie danego kraju, w Buenos Aires i Liverpoolu — w \$, w Hamburgu — w Hfl. — za 100 kg):

	16+22/II	23,+28/II	Wzrost (+) lub spadek (-) %
Pszennica:			
Berlin . . .	19'22	19'22	—
Praga . . .	149'50	149'50	—
Chicago . .	3'29	3'29	—
Buenos Aires	1'94	1'95	+ 0'5
Liverpool .	2'49	2'49½	+ 0'2
Wiedeń . .	38'40	—	—
Hamburg . .	4'63	4'53	- 2'2

Zyto:			
Berlin . . .	16'00	16'00	—
Praga . . .	108'00	108'00	—
Chicago . .	2'40	2'36	- 1'7
Wiedeń . .	21'43	—	—
Hamburg . .	2'55	2'60	+ 8'0

Owies:			
Berlin . . .	14'80	14'80	—
Praga . . .	79'00	79'00	—
Chicago . .	2'62	2'52	- 3'9
Buenos Aires	1'21½	1'22	+ 0'4
Liverpool .	3'30	3'13	- 5'2
Wiedeń . .	19'30	—	—
Hamburg . .	2'46	2'38	- 3'3

Jęczmień browarowy:			
Berlin . . .	17'95	17'95	—
Praga . . .	100'75	100'75	—
Chicago . .	3'00	3'00	—
Wiedeń . .	—	—	—
Hamburg . .	2'75	2'75	—

Jęczmień zwykły:			
Berlin . . .	—	—	—

PRZEDRUK DOZWOŁONY, LEÓZ Z PODANIEM ŹRÓDŁA

REDAKCJA I ADMINISTRACJA:

ELEKTORALNA 2 (parter)

Telefony: 5 12 66 (Red.), 5 12 73 i 5 35 35 (Adm.), 11 92 68 (Druk.).

Biura czynne od godziny 9 do 3 po południu.

KONTO CZEKOWE P. K. O. 701

PRENUMERATA W KRAJU: kwartalnie — zł 15, półrocznie — zł 30, rocznie — zł 60; **ZAGRANICĄ:** kwartalnie — zł 25, półrocznie — zł 50, rocznie — zł 100.

CENY OGŁOSZEŃ HANDLOWYCH (przed tekstem) w zeszytach zwykłych: IV str. okładki — zł 1 200; II i III str. okł. — zł 900; ½ str. okł. — zł 500; str. zwyczaj.: 1 str. — zł 600, ½ str. — 350, ¼ str. — zł 200, 1/8 str. — zł 110. Przy ogłoszeniach kombinacyjnych, petitowych oraz tabelarycznych do cen powyższych dolicza się 30%.

CENY OBWIESZCZEŃ SPÓŁEK AKCYJNYCH (za tekstem): 1 str. — zł 200, ½ str. — zł 110, 1/3 str. — zł 80, ¼ str. — zł 70, 1/6 str. — zł 55, 1/8 str. — zł 40, 1/16 str. — zł 20. Za ogłoszenia liczbowe, tabelaryczne, bilanse i t. p. do cen powyższych dolicza się 50%.

Redaktor naczelny: **CZESŁAW PECHE**

Redaktor: **WACŁAW SZURIG**

Redaktor działu finansowo-skarbowego:
PAWEŁ MICHAŁSKI

Redaktor działu rolniczego:
LEONARD KRAWULSKI

Redaktor działu komunikacyjnego:
JOZEF GIEYSZTOR

Wydawca: Sp. Wyd. z ogr. odp. „PRZEMYSŁ I HANDEL”

OBWIESZCZENIA SPÓŁEK AKCYJNYCH

II OGŁOSZENIE

R. Dratt i S-ka Fabryka Maszyn Rolniczych i Odlewnia Żelaza w Chełmie, Spółka Akcyjna

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 17 marca 1934 r. o godzinie 17 w kancelarii Notariusza Bleszyńskiego w Chełmie, odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem obrad:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej za 1933 r.; 3) Zatwierdzenie bilansu, rachunku strat i zysków, uchwalenie sposobu pokrycia strat oraz udzielenie Zarządowi absolutorjum; 4) Wybory Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 5) Wnioski akcjonariuszów.

Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Zgromadzeniu, winni dokonać formalności, przepisane art. 59 Prawa o Spółkach Akcyjnych z 1928 r.

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

Przemysł Mydlarski i Perfumeryjny Fryderyk Puls

zawiadamia, iż w dn. 15 marca 1934 r. o godz. 18 odbędzie się w lokalu firmy przy ul. Wierzbowej 11 w Warszawie

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

Porządek dzienny zawiera: 1) Wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu i Komisji Rewizyjnej, bilansu i rachunku zysków i strat za 1933 r. oraz udzielenie Zarządowi absolutorjum; 3) Zatwierdzenie preliminar. budżet. na 1934 r.; 4) Wybór członków Zarządu oraz Komisji Rewizyjnej; 5) Upoważnienie Zarządu do kredytowania się w instytucjach finansowych, do nabycia nieruchomości i do sprzedaży jednej lub kilku nieruchomości, stanowiących własność Spółki; 6) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w niniejszym Zebraniu, winni złożyć swe akcje lub dowody ich zdeponowania w uprawnionych instytucjach najpóźniej do dn. 8 marca 1934 r.

II OGŁOSZENIE

ZARZĄD

Fabryki Mydeł i Perfom „Warszawskie Laboratorium Chemiczne“ SPÓŁKA AKCYJNA

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 14 marca 1934 r. o godz. 17 w lokalu Zarządu Spółki w Warszawie przy ul. Złotej Nr. 61, odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego;
- 2) Przyjęcie sprawozdania Komisji Rewizyjnej, zatwierdzenie sprawozdania Zarządu i bilansu Spółki za 1933 r., oraz pokwitowanie Zarządu z czynności tegoż roku;
- 3) Uchwała o pokryciu strat;
- 4) Zatwierdzenie budżetu i planu działań na 1934 r.;
- 5) Wybór członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej na miejsce ustępujących;
- 6) Określenie wynagrodzenia członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 7) Upoważnienie Zarządu do uzupełnienia swej listy drogą kooptacji na 1934 r. (§ 15 Statutu);
- 8) Wnioski akcjonariuszów

Walne Zgromadzenie będzie ważne bez względu na ilość przedstawionych akcji.

Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Zgromadzeniu, winni na 7 dni przed terminem złożyć Zarządowi swe akcje lub odnośne kwity depozytowe.

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

„Towarzystwo Przemysłowo-Budowlane Plachecki i Plekutowski“

zawiadamia, że w dn. 24 marca 1934 r. o godz. 12 w pierwszym terminie, o godz. zaś 14 w drugim terminie w kancelarii Notariusza Romana Jelnickiego odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z porządkiem dziennym:

- 1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdań Zarządu i Komisji Rewizyjnej oraz bilansu i rachunku zysków i strat za 1933 r.;
- 2) Powzięcie uchwały co do pokrycia straty bilansowej za 1933 r.;
- 3) Udzielenie Zarządowi absolutorjum z działalności za 1933 r.;
- 4) Udzielenie absolutorjum Komisji Rewizyjnej oraz wybór 2 członków Zarządu i 5 członków Komisji Rewizyjnej.

Powszechny Bank Depozytowy, Spółka Akcyjna w Warszawie

zawiadamia niniejszem PP. Akcjonariuszów, że w dn. 28 marca 1934 r., o godz. 12 w poł., odbędzie się w Warszawie przy ul. Długiej 48, w lokalu Banku

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór Przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Rady, Dyrekcji i Komisji Rewizyjnej; 3) Zatwierdzenie bilansu oraz rachunku zysków i strat; 4) Podział zysków za rok operacyjny 1933; 5) Ustalenie budżetu na 1934 r.; 6) Wybory władz Banku; 7) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, zyczący sobie wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, obowiązani są złożyć swoje akcje lub świadectwa depozytowe przynajmniej na 7 dni przed terminem Zebrania w Kasie Banku w Warszawie przy ul. Długiej 48 lub w firmie Johnson Matthey & Co. Ltd., w Londynie przy ul. Hatton Garden 73/83.

I OGŁOSZENIE

Kolej Lokalna Borki Wielkie—Grzymałów, Spółka Akc. w likwidacji

Stosownie do postanowień §§ 11 — 20 statutu podpisany Zarząd Spółki Akcyjnej „Kolej Lokalna Borki Wielkie — Grzymałów w likwidacji“ zwołuje niniejszem

XXIX ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

Spółki Akcyjnej „Kolej Lokalna Borki Wielkie — Grzymałów“ na dz. 26 marca 1934 r. o godz. 10 przedpoł. w lokalu Biura Małopolskich Kolei Lokalnych we Lwowie, ul. Jagiellońska Nr. 1 II p. (Gmach Galic. Kasy Oszczędności).

Przedmiotem obrad będą:

- 1) Rozpatrzenie sprawozdania Likwidatorów z czynności oraz Komisji Rewizyjnej (Rady Nadzorczej) o zamknięciu rachunków za okres od 1 października do 31 grudnia 1933 r. i uchwała co do udzielenia absolutorjum Likwidatorom i Komisji Rewizyjnej (Radzie Nadzorczej); 2) Uchwała co do użycia nadwyżki; 3) Przyjęcie do wiadomości dokonania kooptacji członka Komisji Rewizyjnej (Rady Nadzorczej).

Po myśli postanowień § 21 statutu każda akcja daje prawo uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu, jeżeli zostanie złożona przynajmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia w Kasie Spółki lub w Oddziale Banku Gospodarstwa Krajowego we Lwowie i nie będzie odebrana przed ukończeniem tegoż.

Ewentualne dodatkowe wnioski do porządku dziennego lub jego uzupełnienia mogą być zgłoszone najpóźniej w dn. 10 marca 1934 r. w Biurze Małopolskich Kolei Lokalnych we Lwowie, ul. Jagiellońska Nr. 1, II p. (Gmach Galic. Kasy Oszczędności).

Lwów, dn. 23 lutego 1934 r.

Likwidatorowie:

Mgr. inż. Bogdanowicz m.o., Ludwik Keck mp., Nestor Pawełczak mp., Inż. Paweł Prachtel-Morawiański

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej Elektrownia w Piotrkowie

Piotrków Tryb.

ma zaszczyt podać do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że w dn. 28 marca 1934 r. o godz. 11 przed poł. w lokalu przy ul. Czackiego L. 8 m. 6 w Warszawie, odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Sprawozdanie Zarządu z działalności Spółki w 1933 r.;
- 2) Sprawozdanie Rady Nadzorczej;
- 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu, bilansu, oraz rachunku strat i zysków za rok operacyjny 1933;
- 4) Udzielenie absolutorjum Radzie Nadzorczej oraz Zarządowi Spółki;
- 5) Wybór zastępcy na miejsce ustępującego członka Rady Nadzorczej;
- 6) Wyznaczenie wynagrodzeń dla członków Rady Nadzorczej;
- 7) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze mogą zgłaszać w terminie do dn. 14 marca 1934 r. do Zarządu Spółki w Piotrkowie Tryb. sprawy dodatkowe, nieobjęte powyższym porządkiem dziennym.

PP. Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, powinni — w myśl Statutu — na 7 dni przed datą Walnego Zgromadzenia złożyć swe akcje w biurze Zarządu Spółki w Piotrkowie Tryb. lub dowody złożenia akcji u notariusza, w krajowej instytucji kredytowej, w Banku de Bruxelles w Brukseli lub też w „Société Générale d'Entreprises Electriques et Industrielles" (Electrobel) w Brukseli.

II OGŁOSZENIE

Rada Nadzorcza i Zarząd Spółki Akcyjnej

„Persil“ Polska Spółka Akcyjna Bydgoszcz w Bydgoszczy

ma zaszczyt prosić PP. Akcjonariuszów Spółki na

II ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

odbyć się mające w dn. 16 marca 1934 r. o godz. 17.30 w siedzibie Spółki w Bydgoszczy, przy ul. Gdańskiej Nr. 46, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu i rachunku strat i zysków za 1933 r. oraz podział takowych;
- 3) Udzielenie Radzie Nadzorczej i Zarządowi absolutorjum;
- 4) Wybór Rady Nadzorczej;
- 5) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, życzący sobie wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszów, winni złożyć swoje akcje w biurze Spółki w Bydgoszczy, przy ul. Gdańskiej Nr. 46 conajmniej 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

Zamiast akcji złożone mogą być poświadczenia, stwierdzające złożenie akcji u notariusza albo w instytucji kredytowej krajowej. Zaświadczenie takie ma tylko wówczas znaczenie, o ile w niem wymieniona będzie liczba akcji i stwierdzenie, że akcje te nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia.

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

Przechowywania i Przewozu Mebli i Towarów A. Wróblewski i S-ka

niniejszym zawiadamia, że — zgodnie z art. 56 prawa o spółkach akcyjnych — odbędzie się w dn. 26 marca 1934 r. o godz. 12 w biurze Spółki przy ul. Marszałkowskiej 108

DOROCZNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem obrad:

- 1) Wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu;
- 3) Zatwierdzenie bilansu, rachunku strat i zysków za 1933 r.;
- 4) Podział zysków i zatwierdzenie budżetu na 1934 r.;
- 5) Wybory do Zarządu i Komisji Rewizyjnej, wyznaczenie ich wynagrodzenia;
- 6) Wnioski.

Na zasadzie art. 59 prawa akcyjnego właściciele akcji obowiązani są zgłosić swe prawa do głosu na 7 dni przed Zebraniem.

Zarząd Towarzystwa Kopalni Węgla „Flora“, Spółka Akc.

ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszów, iż z dn. 1 marca 1934 r. rozpocznie

WYMIANĘ DOTYCHCZASOWYCH AKCYJ OKAZIČIELSKICH

Towarzystwa na akcje nowe. Wymiana uskuteczniána będzie w biurze Zarządu Towarzystwa w Warszawie, Al. Jerozolimskie 28, w godz. od 10 do 13.

I OGŁOSZENIE

Rada Nadzorcza

Spółki Akcyjnej Eksploatacji Soli Potasowych

ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszów, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w dn. 30 marca 1934 r. o godz. 12 w sali posiedzeń Banku Gospodarstwa Krajowego w Warszawie, al. Jerozolimska 1, z następującym porządkiem obrad:

- 1) Sprawozdanie Zarządu za rok gospodarczy 1932/33;
- 2) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej;
- 3) Zatwierdzenie bilansu, oraz r-ku strat i zysków;
- 4) Udzielenie władzom Spółki pokwitowania;
- 5) Wybór pisma, w którym obok „Monitora Polskiego“ i „Polski Gospodarczy“ umieszczane być mają ogłoszenia Spółki;
- 6) Oznaczenie wynagrodzenia dla członków Rady Nadzorczej;
- 7) Oznaczenie wynagrodzenia dla urzędujących członków Komisji Rewizyjnej;
- 9) Wybór Komisji Rewizyjnej na rok 1933/34.

U w a g a. — Akcjonariusze, reprezentujący $\frac{1}{10}$ część kapitału akcyjnego, mają prawo zgłaszania dodatkowych spraw na porządek dzienny. Zgłoszenie to powinno być uskutecznione nie później jak na 14 dni przed Walnym Zgromadzeniem.

Posiadanie akcji wartości nominalnej ≥ 100 upoważnia do oddania jednego głosu na Walnym Zgromadzeniu. Aby móc wykonać prawo głosowania musi każdy akcjonariusz, nie później jak na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia, złożyć akcje z bieżącym kuponem w Kasach Banku Gospodarstwa Krajowego w Warszawie, lub oddziału we Lwowie, względnie w Zarządzie Spółki we Lwowie, pl. Smolki 5. Akcjonariusze otrzymują na złożone akcje pisemne poświadczenie, służące jednocześnie jako legitymacja do wzięcia udziału w Walnym Zgromadzeniu. Legitymacja służyc może osobie, w niej wymienionej, lub należycie wykazanemu pełnomocnikowi.

W ciągu 7 dni przed Walnym Zgromadzeniem mogą akcjonariusze przeglądać w biurach Zarządu Spółki wszelkie przedłożenia i dokumenty, przygotowane na Walne Zgromadzenie.

Zarząd Spółki Akcyjnej

„Towarzystwo Elektryczne Okręgu Częstochowskiego“ w Częstochowie

ma zaszczyt podać do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że w dn. 28 marca 1934 r. o godz. 9.30 w lokalu przy ul. Czackiego 8, m. 6 w Warszawie odbędzie się

VIII ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór przewodniczącego Zgromadzenia;
- 2) Stwierdzenie prawomocności Zgromadzenia;
- 3) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej;
- 4) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdań, bilansu oraz rachunku strat i zysków;
- 5) Postanowienie odnośnie salda rachunku strat i zysków;
- 6) Pokwitowanie władz Spółki z wykonania przez nie obowiązków;
- 7) Wynagrodzenie Rady Nadzorczej;
- 8) Wolne wnioski Akcjonariuszów.

U w a g i. — 1) PP. Akcjonariusze mogą w ciągu siedmiu dni od dnia ukazania się niniejszego ogłoszenia zgłaszać dodatkowe sprawy do porządku dziennego Walnego Zgromadzenia;

2) PP. Akcjonariusze mają prawo w ciągu siedmiu dni przed Walnym Zgromadzeniem żądać wydania odpisu wniosków w sprawach, objętych porządkiem dziennym;

3) PP. Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni na siedem dni przed terminem Zgromadzenia złożyć w biurze Zarządu Spółki w Częstochowie swoje akcje lub dowody złożenia akcji u notariusza, w instytucji kredytowej krajowej, w Banque de Bruxelles w Brukseli, lub też w „Compagnie Générale d'Entreprises Electriques et Industrielles“ w Brukseli.

Sąd Okręgowy w Krakowie, Wydział II Handlowy
dn. 29 września 1933 r. II Firm. 1216/33 B. II 224

Do ts rejestru handlowego Oddział „B” przy firmie:

**„Oświęcim” Zjednoczone Fabryki Maszyn i Samochodów
Spółka Akcyjna**

wpisano dodatkowo: Dzień wpisu: 30 września 1933 r. Członkiem Rady Zawiadowczej ustanowiony został Dr. Jan Riha, zam. w Pradze X Karlin. Wpisano na podstawie zgłoszenia z dn. 29 września 1933 r. i odpisu protokołu Walnego Zgromadzenia z dn. 30 lipca 1933 r.

Sąd Okręgowy w Krakowie, Wydział II Handlowy
dn. 12 października 1933 r. II. Firm. 1271/33 B. II 224

Do ts rejestru handlowego Oddział „B” przy firmie:

**„Oświęcim” Zjednoczone Fabryki Maszyn i Samochodów
Spółka Akcyjna w Krakowie**

wpisano dodatkowo: Dzień wpisu 12 października 1933 r. Członek Rady Zawiadowczej Dr. Bolesław Rychlewski ustąpił. Wpisano na podstawie zgłoszenia z dn. 12 października 1933 r.

I OGŁOSZENIE

Spółka Akcyjna dla Eksploatacji Leźniska „Zamek Pieskowa Skała”

zawiadamia, że

Z e b r a n i e R o c z n e

odbędzie się w dn. 25 marca o godz. 5 po południu w lokalu Zarządu przy ul. Em. Plater 35 5.

Porządek: 1) Zatwierdzenie sprawozdania za 1933 r.; 2) Uchwalenie budżetu na 1934 r.; 3) Wybory władz; 4) Wolne wnioski.

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej p. f.

„Zjednoczona Fabryka Żarówek”, Spółka Akcyjna w Warszawie

ogłasza niniejszym na mocy uchwały Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów, z dn. 30 czerwca 1933 r., oraz postanowienia Ministra Przemysłu i Handlu z dn. 9 lutego 1934 r.

subskrypcję na 1600 sztuk nowoemitowanych akcji

po cenie emisyjnej, równej cenie nominalnej zł 114 za akcję.

Dotychczasowym Akcjonariuszom, w terminie do dn. 1 kwietnia 1934 r., przysługuje prawo poboru po jednej akcji nowej emisji na każdą akcję emisji poprzednich po cenie nominalnej zł 114.

Subskrypcja, tudzież wpłata ceny za nowoemitowane akcje, dokonane być winny w biurze Spółki w Warszawie, przy ul. Nowowiejskiej Nr. 13.

I OGŁOSZENIE

**Zarząd Towarzystwa Budowy i Eksploatacji Domów, Sp. Akc.
Warszawa**

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 24 marca 1934 r. o godz. 18 odbędzie się w siedzibie Zarządu Towarzystwa w Warszawie, Nowy Zjazd Nr. 1

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE SPÓŁKI

z następującym porządkiem dziennym obrad:

- 1) Wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu;
- 3) Zatwierdzenie bilansu oraz rachunku strat i zysków za rok operacyjny 1933;
- 4) Udzielenie absolutorjum Zarządowi;
- 5) Ustalenie wynagrodzenia dla członków władz Spółki;
- 6) Wybór 1 członka Zarządu i 5 członków Komisji Rewizyjnej na miejsce ustępujących;
- 7) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, życzący wziąć udział w powyższym Zgromadzeniu, winni najpóźniej do dn. 17 marca włącznie złożyć w Zarządzie Towarzystwa Budowy i Eksploatacji Domów, S. A., Warszawa, Nowy Zjazd Nr. 1, akcje lub świadectwa depozytowe instytucji finansowych.

Zarząd

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Składnica Straży Pożarnych, Spółka Akcyjna

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 25 marca 1934 r. o godz. 13 w lokalu Spółki przy ul. Kopernika 33 w Warszawie odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem obrad:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu;
- 3) Rozpatrzenie bilansu za 1933 r.;
- 4) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej;
- 5) Uchwała w sprawie pokrycia strat;
- 6) Wybór członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 7) Wnioski akcjonariuszów.

Akcjonariusze, zamierzający uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni — stosownie do art. 59 prawa o spółkach akcyjnych — złożyć w Zarządzie Spółki, Kopernika 33, akcje lub kwity depozytowe najpóźniej do dn. 18 marca 1934 r.

Zarząd Spółki Akcyjnej

„Steinhagen i Saenger, Fabryki Papieru i Celulozy”

SPÓŁKA AKCYJNA

zawiadamia, iż w poniedziałek dn. 26 marca 1934 r. o godz. 17 w lokalu Biura Zarządu Spółki, mieszczącego się w Warszawie, przy ul. Smolnej Nr. 17, odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór przewodniczącego;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu, bilansu i rachunku zysków i strat za rok operacyjny 1933 oraz pokwitowanie Zarządu i Rady Nadzorczej z wykonania obowiązków;
- 3) Powzięcie uchwały o podziale zysków i o określeniu wysokości dywidendy, jak również powzięcie uchwały w sprawie wypłaty Akcjonariuszom z funduszu rezerwy specjalnej do dyspozycji PP. Akcjonariuszów;
- 4) Uchwała w sprawie odstąpienia części gruntu, będącego własnością Spółki przy fabryce papieru w Pabjanicach, Magi-stratowi miasta Pabjanic.
- 5) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, pragnący dodatkowo zgłosić na porządek dzienny swoje wnioski, winni zawiadomić o tem Zarząd piśmiennie przed dn. 12 marca r. b.

PP. Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć — w myśl art. 59 Prawa o Spółkach Akcyjnych — w biurze Zarządu nie później, jak na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia, swoje akcje lub zaświadczenia notariusza, instytucji kredytowych krajowych wzgl. Banque de Paris et des Pays-Bas, stwierdzające, że akcje zostały złożone do przechowania i nie będą wydane właścicielowi przed terminem Walnego Zgromadzenia.

I OGŁOSZENIE

**Zarząd Towarzystwa Przemysł Tłuszczowy Schicht-Lever
Spółka Akcyjna, Warszawa, Nowy Zjazd Nr. 1**

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, iż w dn. 24 marca 1934 r. o godz. 17 odbędzie się w siedzibie Zarządu Towarzystwa w Warszawie, Nowy Zjazd Nr. 1

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE SPÓŁKI

z następującym porządkiem obrad:

- 1) Wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu;
- 3) Zatwierdzenie bilansu oraz rachunku strat i zysków za rok operacyjny 1933;
- 4) Udzielenie absolutorjum Zarządowi;
- 5) Ustalenie wynagrodzenia dla członków władz Spółki;
- 6) Wybór 2 członków Zarządu i 5 członków Rady Nadzorczej na miejsce ustępujących;
- 7) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, życzący wziąć udział w powyższym Zgromadzeniu, winni najpóźniej do dn. 17 marca włącznie złożyć w Zarządzie Towarzystwa Przemysł Tłuszczowy Schicht-Lever, S. A., Warszawa, Nowy Zjazd Nr. 1, akcje lub świadectwa depozytowe instytucji finansowych.

Zarząd Stoczni Gdynskiej, Spółka Akcyjna

w G d y n i

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 12 marca 1934 r. o godz. 13 odbędzie się w Biurze Stoczni w Gdyni

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE SPÓŁKI

z następującym porządkiem dziennym:

1) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej z działalności za 1932/33 r.;

2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1932/33 r.;

3) Udzielenie absolutorjum Zarządowi i Radzie Nadzorczej;

4) Rozpatrzenie spraw, wynikających z par. 45 Statutu Spółki, i powzięcia decyzji w tych sprawach;

5) Zmiany następujących paragrafów Statutu Spółki: par. 4 — uzupełnia się wskazówkami wykonania przelewu praw własności akcji, par. 7 — uzupełnia się wskazówką, że Walne Zgromadzenie Nadzwyczajne może być zwołane wskutek postanowienia Rady Nadzorczej, par. 11 — skreśla się wskazówki co do udziału w Walnych Zgromadzeniach posiadaczy akcji na okaziciela, wobec tego, że akcje są imienne, par. 14 — wprowadza się wskazówkę, że w razie nieobecności prezesa i wiceprezesa Rady Nadzorczej przewodniczy jeden z członków Rady Nadzorczej na Walnych Zgromadzeniach, par. 27 — prowadzenie protokołu posiedzeń Zarządu, par. 31 — wprowadza się wybór Rady Nadzorczej w drodze głosowania oddzielnymi grupami w myśl art. 91 prawa o spółkach akcyjnych, par. 38 — ustalenie roku operacyjnego od 1 listopada do 31 października;

6) Przedłużenie bieżącego roku operacyjnego do 30 października;

7) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, reprezentujący przynajmniej $\frac{1}{10}$ część kapitału akcyjnego, mają prawo — na mocy par. 9 Statutu — zgłoszenia dodatkowych spraw.

PP. Akcjonariusze mają prawo uczestniczenia w powyższym Zgromadzeniu, jeżeli są zapisani do księgi akcyjnej przed dn. 4 marca bieżącego roku.

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej p. f.

Składy Towarowe „Warrant”, Spółka Akcyjna w Łodzi

niniejszem zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 29 marca 1934 r. o godz. 17 w lokalu Spółki przy ul. Al. Tadeusza Kościuszki Nr. 15 odbędzie się — zgodnie z paragr. 21 i 28 Statutu — w pierwszym terminie

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór przewodniczącego Zgromadzenia; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu i Komisji Rewizyjnej oraz bilansu i rachunku strat i zysków za 1933 r. oraz uchwały w przedmiocie zużycia osiągniętego zysku; 3) Udzielenie pokwitowania władzom Spółki z ich czynności; 4) Zatwierdzenie kooptowanych członków w drodze paragr. 38 Statutu; 5) Wybór 2 członków Zarządu na miejsce ustępujących w drodze paragr. 37 Statutu; 6) Wybór członków Komisji Rewizyjnej; 7) Ustalenie wynagrodzenia dla poszczególnych członków Zarządu oraz dla Komisji Rewizyjnej; 8) Ustalenie budżetu.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć posiadane akcje — w myśl paragr. 26 Statutu — nie później jak na 7 dni przed dniem Walnego Zgromadzenia w kasie Spółki. Akcjonariusze, pragnący wnieść dodatkowe sprawy na porządek dzienny Walnego Zgromadzenia, winni zgłosić je najpóźniej na 14 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

II OGŁOSZENIE

Zarząd firmy „Zakłady Przemysłu Włókienniczego „Dobrzynka“

Spółka Akcyjna w Pabjanicach

ogłasza, że Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów odbyte w dn. 30 listopada 1933 r. uchwaliło

obniżyć kapitał akcyjny Spółki

ze zł 3 000 000 do zł 1 000 000 drogą umorzenia części akcji i przez zmniejszenie nominalnej wartości akcji.

Zarząd wzywa wierzycieli Spółki do zgłoszenia swych roszczeń w ciągu 3 miesięcy, licząc od daty ostatniego ogłoszenia.

Walne Zgromadzenie Spółki Akcyjnej „Optima“ dla Wyrobów Czekoladowych i Cukierniczych w Krakowie

odbędzie się w dn. 28 marca 1934 r. o godz. 18 w biurach Spółki w Krakowie Podgórzu przy ul. Krakusa 7 z następującym porządkiem dziennym:

1) Przyjęcie do zatwierdzającej wiadomości zmianę statutu uzgodnionego z rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 22 marca 1928 r. o spółkach akcyjnych, a uchwaloną na Walnym Zgromadzeniu dn. 21 sierpnia 1930 r.;

2) Przyjęcie do zatwierdzającej wiadomości poprawek w nowym statucie, poczynionych przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu, względnie Skarbu;

3) Przyjęcie do zatwierdzającej wiadomości udzielenia zabezpieczenia hipotecznego na rzecz Powszechnego Banku Kredytowego, S. A. w Krakowie, jak również na rzecz Kasy Oszczędności m. Krakowa dla skonwertowania pożyczki;

4) Sprawozdanie zawiadowców z czynności za 1933 r.;

5) Sprawozdanie rewizorów Spółki z badania ksiąg i bilansu za 1933 r.;

6) Przyjęcie do wiadomości bilansu za 1933 r., udzielenie Radzie Nadzorczej i Zarządowi absolutorjum i uchwalenie rozdziału czystego zysku;

7) Wybór Rady Nadzorczej;

8) Wybór rewizorów na 1934 r.;

9) Uchwalenie marki prezencyjnej dla Rady Nadzorczej;

10) Uchwalenie poborów Zarządu;

11) Uchwalenie wynagrodzenia dla Rewizorów za 1933 r.;

12) Wnioski.

Rada Nadzorcza

Par. 17. — Celem wykonania prawa głosowania należy zgłosić akcje, uzasadniające prawo głosowania, najpóźniej na dni 8 przed terminem Walnego Zgromadzenia (par. 20).

Wszelkie wnioski odnośnie do zmiany powyższego porządku dziennego wzgl. umieszczenie innych należy zgłaszać najdalej do dni 14 przed datą Zgromadzenia, t. j. do dn. 13 marca 1934 r.

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej Łódzka Huta Szklana „GENA“

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 22 marca r. b. o godz. 5 popoł. odbędzie się w siedzibie Spółki w Łodzi przy ul. Nowej Nr. 18/20

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

o następującym porządku dziennym:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego;

2) Sprawozdanie Zarządu z działalności Spółki za rok operacyjny 1933 oraz odczytanie protokołu Komisji Rewizyjnej;

3) Zatwierdzenie bilansu, rachunku zysków i strat, podziału zysków za rok operacyjny 1933 oraz udzielenie władzom Spółki absolutorjum;

4) Wybór nowego członka Zarządu w myśl paragrafu 32 statutu Spółki;

5) Wybór Komisji Rewizyjnej;

6) Zatwierdzenie budżetu na rok operacyjny 1934;

7) Wolne wnioski.

W razie braku quorum, wymaganego § 25 statutu, Zwyczajne Walne Zgromadzenie odbędzie się w tymże lokalu w dn. 28 marca r. b. o godz. 5 popoł. Drugie Zebranie będzie prawomocne bez względu na ilość reprezentowanych na niem akcji.

W myśl statutu Spółki, Akcjonariusze korzystają z prawa głosu, o ile conajmniej na siedem dni przed terminem Zgromadzenia złożą w biurze Zarządu swoje akcje, świadectwa tymczasowe lub kwity denozywowe instytucji kredytowych, państwowych lub akcyjnych.

I OGŁOSZENIE

W związku z uchwałami Nadzwyczajnych Walnych Zgromadzeń Akcjonariuszów

Modrzejowskich Zakładów Górniczo-Hutniczych, Sp. Akc. i Towarzystwa Zakładów Metalowych B. Nantke w Warszawie, Sp. Akc.

z dn. 22 lutego 1934 r. w sprawie zamierzonej fuzji powyższych spółek Zarząd Modrzejowskich Zakładów Górniczo-Hutniczych, S. A., jako Zarząd przyszłej spółki obejmującej, zawiadamia zgodnie z art. 145 pr. o sp. akc. o zamiarze złączenia majątku obu spółek.

I OGŁOSZENIE

ZARZĄD

Kaliskiej Manufaktury Pluszu i Aksamitu

W KALISZU

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 24 marca 1934 r. o godz. 18 w lokalu Zarządu w Kaliszu odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW SPÓŁKI

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej z działalności za 1933 rok operacyjny;
- 2) Odczytanie protokołu Komisji Rewizyjnej;
- 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu oraz rachunku strat i zysków i udzielenie absolutorjum władzom Spółki za 1933 rok operacyjny;
- 4) Zniesienie Rady Nadzorczej;
- 5) Ustalenie następującego brzmienia statutu: „Statut. Na podstawie art. 170 Ustawy z dn. 22 marca 1928 r. o prawie akcyjnym („Dz. Ust. R. P.“ Nr. 29, poz. 383) i uchwały Walnego Zgromadzenia z dn. 29 kwietnia 1933 r. istniejąca od 1912 r. Spółka Akcyjna pod firmą „Kaliska Manufaktura Pluszu i Aksamitu, Spółka Akcyjna”, ustala następujące brzmienie swego statutu:

§ 1. — Firma Spółki brzmi: „Kaliska Manufaktura Pluszu i Aksamitu, Sp. Akc.”; § 2. — Siedzibą Spółki jest miasto Kalisz; § 3. — Przedmiotem działalności Spółki jest prowadzenie fabryki wyrobów pluszu, aksamitu i wyrobów włókienniczych, zarówno na rachunek własny, jak i na zlecenie, oraz otwieranie oddziałów, składów konsygnacyjnych i sklepów w Polsce i zagranicą; § 4. — Kapitał zakładowy Spółki wynosi zł 3 000 000, podzielony jest na 30 000 akcji na okaziciela po zł 100 nominalnej wartości każda. § 5. — Władzami Spółki są: Walne Zgromadzenie, Zarząd, Komisja Rewizyjna; § 6. — Walne Zgromadzenie jest ważne, jeśli ilość reprezentowanych na niem akcji stanowi najmniej 1/3 kapitału zakładowego Spółki; § 7. — Zarząd Spółki składa się z 1 do 3 członków, wybranych przez Walne Zgromadzenie z pośród akcjonariuszów lub z poza ich grona na przeciąg 1 roku; § 8. — Walne Zgromadzenie może przy zatwierdzeniu bilansu powziąć uchwałę w przedmiocie tworzenia jeszcze innych kapitałów (funduszy) rezerwowych na pokrycie szczególnych strat lub wydatków; § 9. — We wszystkich wypadkach statutem specjalnie nie uregulowanych obowiązują przepisy prawa o spółkach akcyjnych;

§ 1. — Firma Spółki brzmi: „Kaliska Manufaktura Pluszu i Aksamitu, Sp. Akc.”; § 2. — Siedzibą Spółki jest miasto Kalisz; § 3. — Przedmiotem działalności Spółki jest prowadzenie fabryki wyrobów pluszu, aksamitu i wyrobów włókienniczych, zarówno na rachunek własny, jak i na zlecenie, oraz otwieranie oddziałów, składów konsygnacyjnych i sklepów w Polsce i zagranicą; § 4. — Kapitał zakładowy Spółki wynosi zł 3 000 000, podzielony jest na 30 000 akcji na okaziciela po zł 100 nominalnej wartości każda. § 5. — Władzami Spółki są: Walne Zgromadzenie, Zarząd, Komisja Rewizyjna; § 6. — Walne Zgromadzenie jest ważne, jeśli ilość reprezentowanych na niem akcji stanowi najmniej 1/3 kapitału zakładowego Spółki; § 7. — Zarząd Spółki składa się z 1 do 3 członków, wybranych przez Walne Zgromadzenie z pośród akcjonariuszów lub z poza ich grona na przeciąg 1 roku; § 8. — Walne Zgromadzenie może przy zatwierdzeniu bilansu powziąć uchwałę w przedmiocie tworzenia jeszcze innych kapitałów (funduszy) rezerwowych na pokrycie szczególnych strat lub wydatków; § 9. — We wszystkich wypadkach statutem specjalnie nie uregulowanych obowiązują przepisy prawa o spółkach akcyjnych;

- 6) Wybór członków Zarządu oraz dyrektora Zarządzającego;
- 7) Wybór członków Komisji Rewizyjnej;
- 8) Wynagrodzenie władz Spółki;
- 9) Upoważnienie Zarządu do otwierania kredytów w instytucjach bankowych i u osób prywatnych, oraz zaciągania długów lub krótko terminowych pożyczek z ubezpieczeniem hipotecznym;
- 10) Druk nowych akcji;
- 11) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w posiedzeniu Zgromadzenia, winni — stosownie do § 18 Statutu — nie później niż na 7 dni przed terminem Zgromadzenia złożyć swoje akcje, bądź odnośne dowody posiadania akcji na ręce Zarządu do biura Spółki w Kaliszu, ul. Szopena 27. W razie niedojścia Zebrania do skutku w terminie wymienionym, następane Walne Zgromadzenie odbędzie się w dn. 24 kwietnia 1934 r. o tejże porze i w tymże lokalu i będzie prawomocne bez względu na ilość reprezentowanych na niem akcji.

Komisja Likwidacyjna

Warszawskiego Towarzystwa Terebowego, Sp. Akc. w likwidacji

zawiadamia, że

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW SPÓŁKI

wyznaczone zostało na dz. 26 marca 1934 r. o godz. 18 i odbędzie się w Warszawie przy ul. Czackiego Nr. 3 w lokalu Stowarzyszenia Techników w sali Nr. 3 z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór przewodniczącego; 2) Odczytanie protokołu Walnego Zgromadzenia z dn. 30 sierpnia 1933 r.; 3) Sprawozdanie Komisji Likwidacyjnej; 4) Odczytanie protokołu Komisji Rewizyjnej; 5) Sprawa zatwierdzenia bilansów za lata 1930, 1931 i 1932 r. oraz wyborów uzupełniających do Komisji Likwidacyjnej; 6) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu za 1933 r.; 7) Upoważnienie Komisji Likwidacyjnej do sprzedaży placów; 8) Wybory członków Komisji Rewizyjnej; 9) Wolne wnioski.

Na zasadzie art. 26 Statutu Spółki, akcjonariusze korzystają z prawa głosu, o ile akcje ich zostaną zameldowane w biurze Komisji Likwidacyjnej w Warszawie przy ul. Narbutta Nr. 1, w godzinach 9 — 14 w dniu powszednie przez przedstawienie akcji, lub bankowych dowodów posiadania akcji najpóźniej na 7 dni przed Walnym Zgromadzeniem.

II OGŁOSZENIE

Kolej Żelazna Lwów — Bełżec, Spółka Akc. w likwidacji

Likwidatorowie Kolei Żelaznej Lwów — Bełżec S. A. w likwidacji zawiadamiają niniejszem PP. Akcjonariuszów Spółki, że

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

Spółki Akcyjnej Kolej Żelazna Lwów — Bełżec odbędzie się we Lwowie, dn. 15 marca 1934 r. o godz. 12 w lokalu Poszechnego Banku Kredytowego, ul. Jagiellońska 5—7 z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór przewodniczącego;
- 2) Bilans zamknięcia na dz. 17/VI 1933 r. i bilans otwarcia likwidacji na dz. 18/VI 1933 r. oraz udzielenie absolutorjum byłemu Zarządowi i Radzie Nadzorczej za okres do 17/VI 1933 r.;
- 3) Termin składania rachunków likwidacyjnych;
- 4) Sprawa zwrotu kosztów Towarzystwu Kolei Lwów — Czerniowce — Jassy.

Warunki prawa do głosowania na Walnym Zgromadzeniu określa § 19 statutu Spółki.

Lwów, w marcu 1934 r.

Likwidatorowie

II OGŁOSZENIE

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

firmy Juljusz Meisl, Import Kawy i Herbaty, Sp. Akc.

odbędzie się dn. 16 marca 1934 r., o godz. 11, w biurze firmy Juljusz Meisl, Import Kawy i Herbaty, S. A. w Warszawie, ul. Bryłowska 22/24, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Przyjęcie do wiadomości i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu, ustalenie bilansu rocznego i udzielenie absolutorjum po wysłuchaniu rewizorów rachunkowych; 2) Powzięcie uchwały w przedmiocie użycia czystego zysku; 3) Zatwierdzenie kooptacji i wybór członków Zarządu w miejsce ustępujących; 4) Zatwierdzenie kooptacji i wybór Komisji Rewizyjnej na rok administracyjny 1934 i ustalenie ich wynagrodzenia; 5) Wnioski.
- Uprawnieni do głosowania na Walnym Zgromadzeniu są akcjonariusze, którzy najpóźniej na siedem dni przed Walnym Zgromadzeniem złożą akcje, uzasadniające ich prawo do głosowania wraz z niezapadłymi kuponami w kasie Spółki lub w Poszechnym Banku Kredytowym w Warszawie, w oddziałach tego Banku we Lwowie, Krakowie i Bielsku. Posiadanie akcji nominalnej wartości zł 100 daje prawo do jednego głosu na Zwyczajnym Walnym Zgromadzeniu. Prawo głosowania może być wykonane osobiście, bądź też przez pełnomocnika. Pełnomocnictwo musi być pisemne i przedłożone Zarządowi najpóźniej na 3 dni przed Walnym Zgromadzeniem. Pełnomocnik nie musi być akcjonariuszem Spółki.

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

Warszawskie Fabryki Śrub i Drutów J. Wolanowski

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że w dn. 15 marca 1934 r. o godz. 1 po poł. w lokalu Spółki przy ul. Glinianej Nr. 5 odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIJUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu oraz bilansu i rachunku strat i zysków za rok operacyjny 1932/33; 2) Wybór członków Zarządu na miejsce ustępujących z powodu ukończenia kadencji; 3) Wybór Komisji Rewizyjnej; 4) Zmiana statutu. Dotychczasowe brzmienie § 4: „Do składania oświadczeń i podpisywania w imieniu Spółki wystarcza współdziałanie 2 członków Zarządu lub jednego członka Zarządu łącznie z prokurentem lub 2 prokurentów. Prezes Zarządu podpisuje w imieniu Spółki samodzielnie”, zostaje zmienione na: „Do składania oświadczeń i podpisywania w imieniu Spółki wystarcza współdziałanie dwóch członków Zarządu lub jednego członka Zarządu łącznie z prokurentem”.

Sąd Okręgowy w Krakowie, Wydział II Handlowy

dn. 28 września 1933 r.

II Firm. 1193/33 B. II 213

Do ts. rejestru handlowego, oddział „B” przy firmie:

POLSKO-SZWAJCARSKA FABRYKA CZEKOLADY SUCHARD, SPÓŁKA AKCYJNA W KRAKOWIE

wpisano dodatkowo: Dzień wpisu: 11 października 1933. Zmieniono § 2 punkt a) statutu w ten sposób, że firma Spółki podpisana będzie przez dwóch członków Zarządu, upoważnionych uchwałą Zarządu do łącznego podpisywania Spółki. Zmieniono § 23 statutu, powiększając liczbę członków Zarządu do dziewięciu. Zmieniono § 27 statutu przez nadanie mu brzmienia „Zarząd postanawia uchwałą, którzy członkowie Zarządu pojedynczo, a którzy tylko łącznie i z którymi członkami Zarządu upoważnieni będą do zastępstwa Spółki i podpisywania firmy Spółki”. Członkami Zarządu wybrani zostali Georges Benard, Bernard Ohrenstein i Henryk Próchnik. Wszyscy członkowie Zarządu, za wyjątkiem Bernarda Laxa, Józefa Laxa, Harrego Laxa i Samuela Laxa, z których każdy z osobna upoważniony jest do samoistnego podpisywania firmy Spółki, upoważnieni zostali do zastępowania Spółki i podpisywania firmy Spółki w ten sposób, że każdy z nich będzie uprawniony do zastępstwa Spółki i podpisywania firmy Spółki tylko łącznie z członkiem Zarządu Józefem Laxem, albo Bernardem Laxem albo Harrym Laxem albo ze Samuelem Laxem. Wpisano na podstawie zgłoszenia z 23 września 1933, protokołu Walnego Zgromadzenia z 30 maja 1933 i protokołu posiedzenia Zarządu z 9 czerwca 1933.

I OGŁOSZENIE

Polskie Towarzystwo Handlowe, Spółka Akc. w Krakowie

zawiadamia PP. Akcjonariuszy, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w dn. 20 marca 1934 r. o godz. 12 w poł., w sali konferencyjnej Polskiego Towarzystwa Handlowego w Krakowie, przy ul. Sławkowskiej L. 3 (Hotel Saski), z następującym porządkiem dziennym:

1) Odczytanie protokołu z ostatniego Walnego Zgromadzenia; 2) Sprawozdanie Rady Nadzorczej z czynności za 1933 r. z przedłożeniem bilansu i rachunku strat i zysków; 3) Sprawozdanie wyłonionej z Rady Komisji Rewizyjnej, z wnioskiem na udzielenie absolutorium Zarządowi Spółki; 4) Rozdział czystego zysku; 5) Wybór członków Rady Nadzorczej; 6) Wolne wnioski Akcjonariuszy.

Właściciele akcji, chcąc wykonać przysługujące im prawo głosowania, powinni złożyć swe akcje, bez arkuszy kuponowych, najdalej do dn. 13 marca 1934 r. w kasie Polskiego Towarzystwa Handlowego, S. A. w Krakowie, ul. Sławkowska L. 3 (Hotel Saski). Akcjonariusze, którzy wykazali w ten sposób swoje prawo głosowania, otrzymają karty legitymacyjne, opiewające na ich nazwisko, z wymienieniem ilości złożonych akcji i przysługujących na nie głosów. (Każde 20 szt. akcji nom. wart. a zł. 25 względnie 1 akcja nom. wart. zł. 150 daje prawo do 1 głosu). Legitymacja służyć może wyłącznie osobie, w niej wymienionej, lub pełnomocnikowi, należycie wykazanemu.

Sąd Okręgowy w Krakowie, Wydział II Handlowy

dn. 10 stycznia 1934 r.

II Firm. 7/34 B. II. 233

Do ts. rejestru handlowego, oddział „B” przy firmie:

SEMPERIT POLSKIE ZAKŁADY GUMOWE, S. A. W KRAKOWIE

wpisano dodatkowo: Dzień wpisu: 10 stycznia 1934. Liczbę członków Zarządu podwyższono do 5 osób. Zawiadowcy: Hugo Goldschmid i Dr. Juda Zimmermann ustąpili. Zawiadowcami wybrano: Tadeusza Epsteina, Witolda Ostrowskiego, Moritza Reithoffera. Oskar Krejciak wybrany został na dyrektora zarządzającego. Prokurę udzielono Mojżeszowi Kanarkowi, kupcowi w Krakowie, ul. Straszewskiego 2, który wraz z Oskarem Krejciakiem ma prawo podpisywania firmy w miejsce członka Rady Zawiadowczej. Wpisano na podstawie podania z dn. 3 stycznia 1934 r. i uchwał Walnego Zgromadzenia i Rady Zawiadowczej z dn. 14 grudnia 1933 r.

I OGŁOSZENIE

ZARZĄD

Pierwszej Warszawskiej Palarni Kawy, Cykorji i Surogatów Kawy „Pluton” T. i M. Tarasiewiczów, Spółka Akc. w Warszawie

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 28 marca 1934 r. o godz. 17 w lokalu przy ul. Żytniej Nr. 10 w Warszawie odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIJUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór Przewodniczącego Zebrania; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej za 1933 r.; 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu, oraz rachunku strat i zysków za 1933 r. i udzielenie Zarządowi pokwitowania; 4) Podział zysków za 1933 r.; 5) Zatwierdzenie budżetu na 1934 r.; 6) Wybory członków Zarządu i członków Komisji Rewizyjnej; 7) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, którzy zyczą sobie uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni najpóźniej na 7 dni przed Walnym Zgromadzeniem złożyć w biurze Zarządu w Warszawie przy ul. Żytniej Nr. 10 swoje akcje lub kwity na zdeponowane akcje u notariusza lub w instytucji kredytowej krajowej.

I OGŁOSZENIE

ZARZĄD

Towarzystwa Inżynieryjno-Budowlanego J. Karbowski i J. Kurowski Spółka Akcyjna w Warszawie

ogłasza, że na dz. 24 marca 1934 r. o godz. 6 po poł. zwołuje się

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIJUSZÓW

tej firmy w lokalu firmy przy ul. Marszałkowskiej 17, z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór Przewodniczącego; 2) Wybór Zarządu i Komisji Rewizyjnej i 3) Wolne wnioski.

XXXVI WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIJUSZÓW

Bielsko-Bialskiego Browaru Akcyjnego, Spółka Akc.

W BIELSKU

odbędzie się w dn. 27 marca 1934 r. o godz. 4 popoł. w lokalu towarzystwa w Bielsku (Browar, ul. Cieszyńska 78) z następującym porządkiem dziennym:

1) Odczytanie sprawozdania i przedłożenie zamknięcia bilansowego per 1932/33; 2) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej; 3) Powzięcie uchwały o rozdziale zysków, wzgl. pokryciu strat; 4) Wybory do Rady Nadzorczej; 5) Wybory do Komisji Rewizyjnej.

PP. Akcjonariusze, zyczący brać udział w powyższym Zgromadzeniu, zechcą — w myśl § 10 statutu Towarzystwa — złożyć swe akcje w kasie Towarzystwa za otrzymaniem karty legitymacyjnej najpóźniej na 8 dni przed Walnym Zgromadzeniem.

Sierszańskie Zakłady Górnicze**Spółka Akcyjna w Sierszy****V NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW**

naszej Spółki Akcyjnej odbędzie się w sobotę dn. 24 marca 1934 r. o godz. 11 przed poł., w sali posiedzeń Związku Przemysłowców w Krakowie przy ul. Szpitalnej 15. II. p.

Porządek dzienny:

- 1) Wybór Przewodniczącego Walnego Zgromadzenia;
- 2) Wybór Zarządu;
- 3) Wybór Rady Nadzorczej;
- 4) Wybór Komisji Rewizyjnej;
- 5) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariuszom przysługuje prawo zgłoszenia dodatkowych spraw na porządek dzienny V Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia, które będą pomieszczone w drugim ogłoszeniu o tem Walnem Zgromadzeniu. Zgłoszenia te winny być doręczone (listem poleconym) w siedzibie Spółki w Sierszy koło Trzebini, w terminie nieprzekraczalnym do dn. 7 marca 1934 r. (art. 57 Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 22 marca 1928 r. „Dz. U. R. P.” Nr. 39, poz. 383).

PP. Akcjonariusze, którzy zechcą wykonać prawo głosu na tem Nadzwyczajnym Walnem Zgromadzeniu, winni akcje, które mogą być bez kuponów, złożyć najpóźniej do dn. 17 marca 1934 r. godz. 12 w poł., w siedzibie Spółki w Sierszy koło Trzebini. Zamiast akcji mogą być złożone zaświadczenia, wydane na dowód złożenia akcji u notariusza lub w Domu Bankowym H. Ripper i S-ka w Krakowie, Rynek Główny 17, względnie w jednej z instytucyj kredytowych w kraju albo w Wiedniu w „Mercurbanku”, S. A., Wien I, Wollzeile 1 — 3.

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

„Elektrownia w Kielcach”

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszy, że w dn. 28 marca r. b. o godz. 10.30 w Warszawie, w lokalu przy ul. Czackiego Nr. 8 m. 6, odbędzie się

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZY**

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór Przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej;
- 3) Zatwierdzenie bilansu i rachunku zysków i strat za rok operacyjny 1933 oraz udzielenie absolutorjum władzom Spółki;
- 4) Skompletowanie Rady Nadzorczej przez wybór jednego członka na miejsce P. Louis de Wolf, który zrzekł się mandatu;
- 5) Wyznaczenie obowiązków i wynagrodzenia wybranego członka Rady Nadzorczej.

W myśl art. 57 prawa o spółkach akcyjnych, akcjonariusze mogą zgłaszać dodatkowe sprawy do powyższego porządku dziennego, które wymienione zostaną wówczas w ogłoszeniu następnym.

Akcje na okaziciela dają prawo uczestnictwa w Walnem Zgromadzeniu, jeżeli zostaną złożone przynajmniej na siedem dni przed terminem Zgromadzenia, t. j. najpóźniej w dn. 21 marca 1934 r. w biurze Spółki w Kielcach przy ul. św. Leonarda Nr. 4, i jeżeli nie będą odebrane przed ukończeniem tegoż Zgromadzenia. Zamiast akcji mogą być złożone zaświadczenia, wydane na dowód złożenia akcji u notariusza, w polskich instytucjach kredytowych, lub w firmie „Compagnie Générale d'Entreprises Électriques et Industrielles”, Bruxelles, Place du Trone No. 1.

Zaświadczenia winny wymieniać liczbę akcji, oraz zawierać oświadczenie, że akcje nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia.

**ZWYCZAJNE WALNE ZEBRANIE
AKCJONARJUSZÓW****Spółki Akcyjnej Gospodarstwa Krajowego „Ekonomia”**

odbędzie się w dn. 24 marca 1934 r. o godz. 17 w Warszawie przy ul. Wareckiej 11 a z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego;
- 2) Odczytanie i przyjęcie protokołu z poprzedniego W. Z.;
- 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu, oraz rachunku zysków i strat za 1933 r.;
- 4) Powzięcie uchwały o pokryciu straty;
- 5) Skwitowanie władz spółki z wykonania przez nie obowiązków;
- 6) Upoważnienie Zarządu do parcelacji;
- 7) Wolne wnioski.

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

„Jurata” Uzdrowisko na Łódzkiej Heli

ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszów, że w dn. 28 marca 1934 r. o godz. 18 odbędzie się w lokalu Hotelu Bristol przy ul. Krakowskie Przedmieście 42, w Warszawie

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW**

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie Zgromadzenia przez Prezesa Rady Nadzorczej i wybór Przewodniczącego Walnego Zgromadzenia;
- 2) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej za ubiegły rok operacyjny 1933;
- 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdań i bilansu Spółki za 1933 rok operacyjny i udzielenie absolutorjum Zarządowi i Radzie Nadzorczej;
- 4) Zatwierdzenie preliminarza budżetowego na 1934 rok operacyjny;
- 5) Wybory członków Zarządu;
- 6) Wybory członków Rady Nadzorczej;
- 7) Upoważnienie Zarządu do wydzierżawiania i poddzierżawiania terenów uzdrowiska, a również do nabywania, sprzedaży i obciążania nieruchomości Spółki;
- 8) Sprawa podwyższenia kapitału zakładowego do wysokości zł 2 000 000;
- 9) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnem Zgromadzeniu Akcjonariuszów, winni złożyć posiadane akcje — w myśl art. 23 Statutu — nie później jak na 7 dni przed dniem Walnego Zgromadzenia. Członek Zarządu, P. M. Benislawski (Warszawa, Pl. Żelaznej Bramy 3, m. 8 — telefon 2-43-22) został upoważniony do przyjmowania wyżej wspomnianych akcji.

W ogłoszeniu firmy

Bank Handlowy w Łodzi, Spółka Akcyjna

drukowanem w zesz. 6 tyg. „Polska Gospodarcza” wydrukowano w Aktywach: d) akcje zł 182 400 23 — gdy powinno być zł 182 400 27, oraz w Pasywach: Banki lora zagraniczne zł 19 108 21 — gdy powinno być zł 19 108 91.

Prenumerując

„Lot Polski”

popieracie L. O. P. P.

Prenumerata roczna zł 12 — P. K. O. 7.860

Warszawa — Długa 50

Samolot skracza podróż!!!

„Huta Żelazna Kraków”. Spółka Akcyjna w Krakowie

Rachunek bilansu z dn. 31 grudnia 1932 r.

WINIEN. — R-k zakładów fabrycznych zł 4 505 993·17; R-k banków i P. K. O. zł 2 478·10; R-k gwoździ i drutu zł 3 419·71; R-k żelaza zapas sztabowego zł 226 870·80; zapas bloków zł 178 894·00; razem zł 405 764·80; R-k kaucyj zł 1 000·00; R-k walorów zł 1 812·50; R-k kasy (gotówka) zł 4 344·94; R-k surowców i materiałów zł 92 167·22; R-k zaliczek zł 1 915·00; R-k automobilu zł 9 000·00; R-k udziałów zł 66 500·00; R-k dłużników zł 100 968·35; R-k strat i zysków, strata za 1931 r. zł 113 578·73; Strata za 1932 r. zł 571 959·16; Razem zł 685 537·89; Suma zł 5 880 901·68.

MA. — R-k kapitału akcyjnego zł 1 010 000·00; R-k rezerwy ogólnej zł 226 576·99; dla odnow. zakładów fabryczn. zł 391 072·11; dla różnic walutowych zł 432 928·44; dla amortyz. zakładów fabr. zł 1 311 299·65; II. amortyz. z przechowania nieruchomości zł 1 500 000·00; Fund. rezerw. do dyspozycji Rady Zawiadowczej zł 43 835·44; Rezerwy podatkowej zł 2 874·14; Razem zł 3 908 586·77; R-k akceptów zł 232 700·00; R-k wierzycieli zł 727 454·84; R-k banków zł 130·00; R-k strat u klientów Centraln. Biura Polskich Fabryk Gwoździ i Drutu zł 2 030·07; Suma zł 5 880 901·68.

Rachunek strat i zysków za 1932 r.

STRATA. — R-k walorów zł 3 420·22; R-k gwoździ i drutu zł 6 880·24; R-k żelaza zł 55 596·38; R-k surowców i różnych materiałów zł 43 551·45; R-k odsetek zł 108 715·86; R-k odszkodow. Syndykatu Polskich Hut Żelaznych zł 1 335·47; R-k kosztów zł 61 005·65; R-k podatków zł 39 004·12; R-k utrzymanie koni i wozów zł 3 659·17; R-k list płatniczych zł 51 497·15; R-k ubezpiecz. w Kasie Chorych zł 11 051·20; R-k premij ubezpiecz. zł 27 793·58; R-k ubezpiecz. bezrobocia zł 1 294·25; R-k płac miesięczn. zł 123 345·00; R-k operacyj zł 1 211·22; R-k różnic kursowych zł 230·00; R-k strat u klientów Syndykatu Polskich Hut Żelaznych zł 96 110·13; R-k strat i zysk. przenies. strata z 1931 r. zł 113 578·73; Suma zł 749 289·82.

ZYSK. — R-k zużli zł 2 323·60; R-k walcowania miedzi zł 61 428·33; R-k bilansu, strata za 1931 r. zł 113 578·73; za 1932 r. zł 571 959·16; Razem zł 685 537·89; Suma zł 749 289·82.

Rachunek bilansu z dn. 31 grudnia 1933 r.

WINIEN. — R-k zakładów fabrycznych zł 4 510 093·17; R-k kaucyj zł 1 000·00; R-k walorów zł 1 812·50; R-k kasy (gotówka) zł 5 559·32; R-k gwoździ i drutu zł 1 769·20; R-k żelaza (zapas żelaza sztabowego i walcówki) zł 138 560·44; R-k materiałów i surowców zł 99 580·20; R-k zaliczek zł 699·00; R-k automobilu zł 9 000·00; R-k udziałów zł 66 500·00; R-k banków i P. K. O. zł 25 944·26; R-k subskrypcji Pożyczki Narodowej zł 3 272·00; R-k dłużników zł 96 148·68; R-k sum przechodnic zł 5 366·53; R-k strat i zysków, strata za 1931 r. zł 113 578·73; za 1932 r. zł 571 959·16; za 1933 r. zł 92 762·60; Razem zł 778 300·49; Suma zł 5 743 605·79.

MA. — R-k kapitału akcyjnego zł 1 010 000·00; R-k rezerwy ogólnej zł 226 576·99; dla odnow. zakładów fabrycznych zł 391 072·11; dla różnic walutowych zł 432 928·44; dla amortyz. zakładów fabrycznych zł 1 311 299·65; II. rezerwy amortyz. z przechowania nieruchomości zł 1 500 000·00; Funduszu rezerwowego do dyspoz. Rady Zawiadowczej zł 43 835·44; rezerwy podatkowej zł 2 874·14; Razem zł 3 908 586·77; R-k strat u klientów Centraln. Biura Polsk. Fabr. Gwoździ i Drutu, Warszawa, zł 2 030·07; R-k strat u klientów Syndykatu Polsk. Hut Żelaznych, Katowice, zł 0·60; R-k banków zł 84·18; R-k akceptów zł 267 000·00; R-k wierzycieli zł 555 904·17; Suma zł 5 743 605·79.

Rachunek strat i zysków za 1933 r.

STRATA. — R-k gwoździ i drutu zł 810·99; R-k surowców i materiałów zł 386 708·04; R-k podatków zł 48 072·57; R-k list płatniczych zł 68 990·11; R-k ubezpieczenia w Kasie Chorych zł 10 509·96; R-k premij ubezpiecz. zł 17 219·65; R-k ubezpieczenia bezrobocia zł 1 461·53; R-k płac miesięcznych zł 114 280·00; R-k reparacyj zł 4 352·59; R-k Funduszu Pracy zł 1 456·61; R-k kosztów zł 38 240·03; R-k odsetek zł 61 208·60; R-k utrzymanie koni i wozów zł 583·02; R-k strat i zysków, strata za 1931 r. zł 113 578·73; za 1932 r. zł 571 959·16; Razem zł 685 537·89; Suma zł 1 439 431·59.

ZYSK. — R-k żelaza zł 482 391·92; R-k odszkodowań Syndykatu Polsk. Hut Żelazn. zł 1 900·86; R-k zużli zł 8 040·27; R-k różnic kursowych z walut zł 76 861·33; R-k walcowania miedzi zł 80 397·12; R-k starego żelaza zł 11 539·60; R-k bilansu, strata za 1931 r. zł 113 578·73; za 1932 r. zł 571 959·16; za 1933 r. zł 92 762·60; Razem zł 778 300·49; Suma zł 1 439 431·59.

Zarząd Spółki Akcyjnej „Polska Nafta” w Warszawie

zawiadamia PP. Akcjonariuszy, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

odbędzie się w dn. 22 marca 1934 r. o godz. 11 rano w kancelarii notariusza Juliana Siennickiego w Warszawie, ul. Kaucyńska 6 z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór Przewodniczącego; 2) Odczytanie protokołu z ostatniego Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia; 3) Sprawozdanie Zarządu za lata bilansowe 1931/32/33; 4) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej; 5) Zatwierdzenie bilansów oraz rachunków zysków i strat za wyżej wymienione lata; 6) Udzielenie absolutorjum władzom Spółki; 7) Zmniejszenie kapitału zakładowego; 8) Zmiana statutu: dotychczasowe brzmienie § 10: „Zarząd składa się najmniej z dwóch członków, wybieranych przez Walne Zgromadzenie na przeciąg trzech lat administracyjnych” — proponowana zmiana § 10: „Zarząd składa się z jednego lub więcej członków, wybieranych przez Walne Zgromadzenie na przeciąg dwu lat administracyjnych”; 9) Upoważnienie Zarządu do obciążenia wzgl. sprzedaży obiektów Spółki; 10) Wybory członków Zarządu, Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej.

Na podstawie i w terminach, wskazanych w prawie o spółkach akcyjnych, składają akcjonariusze swe akcje oraz zgłaszają ewentualne wnioski w biurze Zarządu Spółki w Warszawie, ul. Żórawia 11 m. 3.

Zakłady Przemysłowe „Standard-Gips”, Spółka Akc.

Bilans na dz. 31 grudnia 1933 r.

STAN CZYNNY. — 1) Nieruchomości: a) budynki zł 201 682·20; b) maszyny i urządzenia fabryczne zł 369 661·53; c) place i tereny kopalniane zł 23 640·77; d) bocznice i tory kolejowe zł 14 034·64; 2) Ruchomości zł 6 031·11; 3) Narzędzia i sprzęty zł 2 368·46; 4) Koszty organizacyjne zł 17 590·97; 5) Remanenty: a) materiały pomocnicze zł 14 453·54; b) fabrykaty gotowe zł 2 549·00; c) surowiec zł 8 826·80; 6) Gotowizna zł 1 732·07; 7) Papiery wartościowe zł 1 094·47; 8) Kaucje zł 403·30; 9) Weksle w portfelu zł 7 083·97; 10) Dłużnicy zł 5 058·61; 11) Odbiorcy zł 32 103·25; 12) Sumy przechodnie zł 1 036·22; 13) Strata zł 46 034·00; Ogółem Stan Czynny zł 755 384·91.

Różni za Gwarancje zł 33 551·47.

STAN BIERNY. — 1) Kapitał akcyjny zł 600 000·00; 2) Bank Gospodarstwa Krajowego w Warszawie zł 68 304·50; 3) Wierzyciele zł 10 508·09; 4) Kredyt długoterminowy zł 50 000·00; 5) Akcepty własne zł 25 742·76; 6) Odbiorcy zł 140·93; 7) Sumy przechodnie zł 688·63; Ogółem Stan Bierny zł 755 384·91. Gwarancje zł 33 551·47.

Rachunek strat i zysków na dz. 31 grudnia 1933 r.

STRATA. — 1) Robocizna, materiały i koszty fabryczne zł 121 208·58; 2) Koszty ogólne zł 51 950·46; Ogółem zł 173 159·04. ZYSKI. — 1) Osiągnięto ze sprzedaży i wartość remanentów zł 127 125·04; 2) Strata zł 46 034·00; Ogółem zł 173 159·04.

Warszawski Młyn Parowy. Spółka Akcyjna w Warszawie Objazdowa 2

Bilans za czas od 1 sierpnia 1932 do 31 lipca 1933 r.

AKTYWA. — Towary zł 7 4409·98; Kasa zł 562·16; Dłużnicy zł 370 646·55; Banki zł 1 846·85; Weksle zł 48 470·63; Sumy przechodnie zł 13 799·35; Zaliczki, zaliczenia, kaucje zł 2 520·40; Budynki, maszyny i różne urządzenia zł 3 347 139·90; Konie zł 6 772·00; Różnica kursu na pożyczce £ zł. 130 582·45; Groch i proso zł 33 250·00; Strata za 1932/33 r. zł 57 390·84; Ogółem zł 4 087 391·11.

PASYWA. — Kapitał zakładowy zł 1 999 500·00; Kapitał amortyzacyjny zł 1 333 925·92; Kapitał zapasowy zł 95 553·63; Wierzyciele zł 263 856·73; Banki zł 8 210·46; Akcepty zł 137 239·57; Sumy przechodnie zł 58 532·44; Podatki zł 1 504·99; Towarzystwo Kredytowe Przemysłu Polskiego, pożyczka zł 189 065·37; Fundusz kar zł 2·00; Ogółem zł 4 087 391·11.

Rachunek strat i zysków na dz. 31 lipca 1933 r.

WINIEN. — Amortyzacja 1932/33 zł 54 715·26; Koszty handlowe i podatki zł 186 208·30; Ogółem zł 240 923·56. MA. — Różne zyski zł 185 532·72; Strata za 1932/33 r. zł 57 390·84; Ogółem zł 240 923·56.

Zakłady Chemiczne „Laokoon“, Spółka Akc. we Lwowie

Bilans per 31 grudnia 1932 r.

STAN CZYNNY		zł
Kasa	5 652 57	
Gotówka w P. K. O.	2019 04	
Papiery wartościowe i udziały	5 375 00	
Rymesy nieeskontowane	18 866 89	
Dłużnicy	169 264 83	
Remanenty	89 104 47	
Maszyny i urządzenia	28 158 69	
	<hr/>	
	318 441 49	

STAN BIERNY		zł
Kapitał zakładowy	115 000 00	
Kapitały rezerwowe	38 971 81	
Wierzyciele i sumy przechodnie	142 908 72	
Traty	14 700 00	
Niepodjęte dywidendy	5 736 60	
Czysty zysk	1 124 36	
	<hr/>	
	318 441 49	

Rachunek zysków i strat

		zł
Koszty ogólne, handlowe, techniczne i inne straty	275 264 56	
Zysk czysty	1 124 36	
	<hr/>	
	276 388 92	
	<hr/>	
Zysk brutto	276 388 92	

Browar Kuntersztyn, Spółka Akc. w Grudziądzu

Bilans na dz. 30 września 1933 r.

STAN CZYNNY. — 1) Majątek płynny: Kasa i sumy do dyspozycji zł 86 654 14; Weksle zł 3 799 90; Efekty zł 1 292 01; Dłużnicy zł 746 856 42; Zapasy zł 205 915 78; 2) Majątek inwestowany: Grunty zł 82 439 60; Budynki i lodownie zł 1 478 726 54; Maszyny i urządzenia zł 808 042 30; Naczynia i skrzynie zł 372 027 84; Utensylja zł 159 781 58; Tabor zł 212 176 20; Udziały w innych firmach zł 450 000 00; Rk. przejść. różnic kursowych zł 6 199 59; Strata za 1932/33 r. zł 126 022 49, mniej zysk z przeniesienia zł 1 615 69 — zł 124 406 80; Razem zł 4 738 318 70.

Dłużnicy za gwarancje zł 4 000 00; Weksle gwarancyjne i depozyty zł 422 658 63; Zabezpieczenia hipoteczne zł 626 345 78.

STAN BIERNY. — 1) Kapitały własne: Kapitał akcyjny zł 1 400 000 00; Fundusz rezerwowy zł 185 000 00; Fundusz amortyzacyjny zł 1 129 595 53; Rezerwa podatkowa zł 30 000 00; 2) Kapitały obce: Zobowiązania długoterminowe zł 706 566 96; Wierzyciele zł 929 781 65; Dywidenda zł 4 530 00; Rk. przejść. różnic kursowych zł 352 844 56; Razem zł 4 738 318 70.

Gwarancje udzielone zł 4 000 00; Różni za weksle gwarancyjne i depozyty zł 422 658 63; Różni za zabezpieczenia hipoteczne zł 626 345 78.

Rachunek zysków i strat na dz. 30 września 1933 r.

STRATY. — Koszty ruchu zł 54 524 16; Butelki i skrzynie zużycie zł 63 865 90; Koszty zbytu zł 269 442 60; Koszty handlowe zł 164 019 41; Odsetki zł 21 896 44; Amortyzacje zł 212 945 53; Efekty zł 3 000 00; Stracone pretensje zł 31 382 10; Rezerwa podatkowa zł 30 000 00; Razem zł 851 076 14.

ZYSKI. — Zysk z przeniesienia zł 1 615 69; Fabrykacja zł 660 190 32; Napoje bezalkoholowe i inne zł 3 093 40; Piwa obce zł 75 30; Słodownia Wejherowo zł 47 108 75; Różnice kursowe zł 14 585 88; Strata za 1932/33 r. zł 126 022 49, mniej zysk z przeniesienia zł 1 615 69 — zł 124 406 80; Razem zł 851 076 14.

I OGŁOSZENIE

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

Banku Akceptacyjnego, Spółki Akcyjnej

odbędzie się w dn. 23 marca 1934 r. o godz. 11 w lokalu Spółki w Warszawie przy ul. Nowogrodzkiej 50, z następującym porządkiem obrad:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu i rachunku zysków i strat za czas od 1 czerwca 1933 r. do 31 grudnia 1933 r.; 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie budżetu wydatków za czas od 1 czerwca 1933 r. do 31 grudnia 1933 r.; 4) Udzielenie absolutorjum Radzie, Dyrekcji i Komisji Rewizyjnej; 5) Podział zysków za 1933 r.; 6) Określenie wynagrodzenia dla członków Komisji Rewizyjnej; 7) Wybory członków Rady; 8) Zatwierdzenie budżetu wydatków na 1934 r.; 9) Wolne wnioski akcjonariuszów (§ 54 prawa o spółkach akcyjnych).

Dyrekcja Banku Akceptacyjnego, Sp. Akc.

(-) Z. Czalbowski, (-) K. Grosman

Warszawskie Towarzystwo Pożyczkowe na Zastaw Ruchomości SPÓŁKA AKCYJNA

Bilans w dn. 31 grudnia 1933 r.

STAN CZYNNY. — Kasa i banki zł 1 967 427 29; Papiery wartościowe kapitału zapasowego zł 267 244 92; Nieruchomości zł 1 201 018 83; Ruchomości i urządzenia zł 98 353 36; Zaliczenia zł 13 421 394 00; Zastawy, spadłe z licytacji zł 1 280 151 00; Sumy przechodnie — międzyokresowe i różni zł 557 047 15; Razem zł 18 792 636 55.

Depozyty zł 295 782 50.

STAN BIERNY. — Kapitał akcyjny zł 2 000 000 00; Kapitał zapasowy zł 436 123 23; Fundusz amortyzacyjny zł 163 200 95; Rezerwa na podatek dochodowy za 1932 r. zł 83 709 00; Fundusz im. A. Ożarowskiego zł 12 834 65; Fundusz przezorności i pomocy zł 58 352 25; Akcepty zł 15 353 199 88; Dywidenda niepodniesiona zł 19 785 00; Rezerwa na straty na zastawach, spadłych z licytacji zł 8 771 10; Sumy przechodnie — międzyokresowe i różni zł 348 876 17; Zysk do podziału zł 307 784 32; Razem zł 18 792 636 55.

Różni za depozyty zł 295 782 50.

Rachunek strat i zysków za 1933 r.

WINIEN. — Procenty od akceptów zł 1 401 740 40; Koszty handlowe zł 924 647 54; Podatki zł 72 403 74; Świadczenia socjalne i ofiary zł 45 613 95; Amortyzacja zł 22 600 45; Straty na zastawach, spadłych z licytacji i różni zł 153 666 95; Zysk do podziału zł 307 784 32; Razem zł 2 928 457 35.

MA. — Specjalne rezerwy z zysków r. 1930, 1931 i 1932 zł 172 134 70; Procenty i opłaty od zaliczeń zł 2 700 580 47; Procenty od r-ków bieżących w bankach zł 29 361 42; Zyski różni zł 2 114 60; Dochód z nieruchomości zł 24 266 16; Razem zł 2 928 457 35.

Walne Zgromadzenie postanowiło wydzielić z zysków za 1933 r. na kapitał zapasowy (§ 39 Statutu Towarzystwa) zł 13 584 32, na dywidendę po zł 10 od 20 000 szt. akcji zł 200 000 00, na podatek dochodowy za 1933 r. z przeniesieniem pozostałości do rezerwy na pokrycie strat na zastawach, spadłych z licytacji zł 94 200 00, Razem zł 307 784 32.

Towarzystwo Teatrów Stołecznych, Spółka Akcyjna

Bilans na dz. 31 grudnia 1933 r.

AKTYWA. — Szkoła zł 1 076 453 35; Teatr, Karowa zł 18 811 406 48; Ruchomości zł 209 698 47; Pożyczka Narodowa zł 1 000 00; Kasa zł 4 624 18; Wykłady zł 19 268 08; Dolny lokal w szkole zł 5 900 00; Protestowane weksle zł 5 839 10; Strata zł 1 701 03; Razem zł 2 135 890 89.

PASYWA. — Kapitał zakładowy 250 000 00; Dłużnicy i wierzyciele zł 654 154 68; Zadłużenia hipoteczne zł 294 475 00; Sumy przechodnie zł 268 911 51; Akcepty zł 643 349 70; Kaucje zł 25 000 00; Razem zł 2 135 890 89.

Rachunek strat i zysków

Koszty handlowe zł 293 998 24.

Dochód z teatrów zł 206 432 72; Dochód ze szkoły zł 85 864 49; Straty zł 1 701 03; Razem zł 293 998 24.

BIBLIOTEKA EKONOMICZNA

TYGODNIKA

„POLSKA GOSPODARCZA”

DAWNIEJ

„PRZEMYSŁ i HANDEL”

		z			z
1 — 18)	bez serji — wyczerpane.		42)	Tom XXIV — <i>Stefan Konopski</i> . — Ochrona celna w poszczególnych państwach w świetle badań międzynarodowych (wyczerp.)	1'00
19)	Tom I — <i>J. Kulikowski</i> . — Bankowość polska i problem jej sanacji. 1926 (wyczerp.)	1'20	43)	XXV — <i>Henryk Romanowski</i> . — Obrót bezgotówkowy (wyczerpane)	1'00
20)	II — <i>Dr. J. Podkomorski</i> . — O właściwej formie monopolu spirytusowego w Polsce, 1926	0'70	44)	XXVI — <i>Karol Bajer</i> . — Zarys uprzemysłowienia Woj. Łódzkiego ze specjalnem uwzględnieniem przemysłu włókienniczego	1'50
21)	III — <i>Dr. F. Młynarski</i> . — Międzynarodowe znaczenie spadku złotego, 1926	1'50	45)	XXVII — <i>Dr. Stanisław Wachowiak</i> . — Targi i wystawy w Polsce	1'00
22)	IV — <i>St. Pszczółkowski</i> . — Stabilizacja kursu złotego, 1926 (wyczerp.)	1'20	46)	XXVIII — <i>Jan Miklaszewski</i> . — Ogólny rzut oka na rozwój produkcji leśnej i obrotu drzewnego Polski współczesnej	2'50
23)	V — <i>Inż. Cz. Klarner</i> . — Dorobek czterech miesięcy (dwie mowy program.), 1926	1'00	47)	XXIX — <i>Inż. Czesław Klarner</i> . — Zagadnienie mieszkaniowe w niepodległej Polsce	2'00
24)	VI — <i>Dr. L. Barański</i> . — Uwagi nad obiegiem pieniężnym w Polsce w latach 1924—1926, 1926	1'50	48)	XXX — <i>Inż. Jędrzej Moraczewski</i> . — Roboty publiczne	0'80
25)	VII — <i>F. Prochaska</i> . — Klauzula największego uprzywilejowania (wyczerp.)	1'50	49)	XXXI — <i>Władysław Gieysztor</i> . — Przedsiębiorstwa państwowe	1'00
26)	VIII — <i>A. Siebeneichen</i> . — Rozwój czy upadek portu gdańskiego (wyczerp.)	1'20	50)	XXXII — <i>Józef Kożuchowski</i> . — Wojna w życiu gospodarczem Polski	1'00
27)	IX — <i>J. Gieysztor</i> . — Tranzyt jako problem międzynarodowy	1'00	51)	XXXIII — <i>Dr. Marcin Szarski</i> . — Bankowość polska (wyczerp.)	1'50
28)	X — <i>Gustaw Taube jr.</i> — Komercjalizacja Warszawy	1'50	52)	XXXIV — <i>Inż. Dr. Stanisław Olszewski</i> . — Fosforyty polskie i ich znaczenie gospodarcze	1'00
29)	XI — <i>Wincenty Jastrzębski</i> . — Zadania i metody pracy Komisji Ankietowej (wyczerp.)	1'00	53)	XXXV — <i>Prof. Dr. Witold Staniewicz</i> . — Uwagi o reformie stosunków rolnych w Polsce	1'50
30)	XII — <i>Stanisław Pszczółkowski</i> . — Kredyty zagraniczne i ich rola w polskiej polityce kredytowej	2'50	54)	XXXVI — <i>Janusz Butler</i> . — Konkurencja portów bałtyckich w świetle współzawodnictwa kolei polskich i niemieckich	1'50
31)	XIII — <i>Z. R. Gawroński</i> . — Zwalczenie trustów w Stanach Zjednoczonych	2'00	55)	XXXVII — <i>Adolf Peretz</i> . — Od kartelu do koncernu	3'00
32)	XIV — <i>S. Fr. Królikowski</i> . — W sprawie metody obliczania stawek celnych (wyczerp.)	1'50	56)	XXXVIII — <i>J. Mieszalski</i> . — Wpływ wzrostu budżetów na obciążenie dochodu społecznego zagranicą i w Polsce	1'50
33)	XV — <i>St. Starzyński</i> . — Położenie klasy robotniczej po przewrocie majowym	1'20	57)	XXXIX — <i>Feliks Młynarski</i> . — Reforma waluty dewizowo-złotowej	1'50
34)	XVI — <i>J. Kulikowski</i> . — Rozbudowa miast i jej finansowanie	2'00	58)	XL — <i>Dr. Henryk Gruber</i> . — Stan kwestji mieszkaniowej w Polsce	1'00
35)	XVII — <i>S. Szwalbe</i> . — Polityka państwa w zakresie obrotu żytem (wyczerpane)	2'00	59)	XLI — <i>Stanisław Sasorski</i> . — Podstawy rewizji ustawy o zaopatrzeniu emerytalnem	1'50
36)	XVIII — <i>S. Starzyński</i> . — Stan finansowy Polski w roku 1927	2'00	60)	XLII — <i>Tadeusz Woynowski</i> . — Kształtowanie się cen chleba w Polsce	2'00
37)	XIX — <i>Józef Kożuchowski</i> . — Kapitał zagraniczny w przemyśle polskim (wyczerp.)	2'00	61)	bez serji — <i>Stefan Starzyński</i> . — Rola Państwa w życiu gospodarczem	1'00
38)	XX — <i>Henryk Rozenberg</i> . — Polityka Państwa w dziedzinie zaopatrzenia ludności w chleb (wyczerpane)	1'50	62)	— <i>Stefan Starzyński</i> . — Życie gospodarcze a ustrój państwa	1'50
39)	XXI — <i>Zygmunt Karpiński</i> . — Waluta złota i pozłacana	1'50			
40)	XXII — <i>Jerzy Lubowicki</i> . — Zasady reformy podatkowej	3'00			
41)	XXIII — <i>Marjan Turcki</i> . — Problem aktywizacji bilansu handlowego	3'00			

DO NABYCIA WE WSZYSTKICH KSIĘGARNIACH ORAZ BEZPOŚREDNIO W ADMINISTRACJI TYG. „POLSKA GOSPODARCZA” — WARSZAWA, ELEKTORALNA 2, POK. 26

„POLMIN”

Państwowa Fabryka Olejów Mineralnych

CENTRALA: LWÓW, ULICA AKADEMICKA 7

TELEFONY: 102-20 do 102-23

RAFINERJA W DROHOBYCZU

REPREZENTACJA W GDAŃSKU
POLISH PETROLEUM COMPANY
KREBSMARKT 7/8

PRZEDSTAWICIELSTWA ZAGRANICZNE
WE WSZYSTKICH STOŁECZNYCH
MIASTACH EUROPY

DZIĘKI DŁUGOLETNIJ PRAKTYCE RAFINERYJNEJ I DOŚWIADCZENIOM NA POLU TECHNIKI SMARNICZEJ, DOSTARCZAMY PRODUKTY SMAROWE NAJWYŻSZYCH GATUNKÓW PO JAK NAJŚCIŚLEJ SKALKULOWANYCH CENACH. ———

WŁAŚCIWE ZASTOSOWANIE WYSOKOWARTOŚCIOWYCH OLEJÓW I SMARÓW „POLMIN”, DOSTOSOWANYCH DO WARUNKÓW PRACY WSZYSTKICH MASZYN I SILNIKÓW, ZAPEWNIĄ UZYSKANIE WSZELKICH KORZYŚCI, ZWIĄZANYCH Z RACJONALNĄ GOSPODARKĄ SMARNICZĄ.

**OLEJE I SMARY AUTOMOBILOWE „POLMIN”
SĄ DO NABYCIA WE WSZYSTKICH NASZYCH ODDZIAŁACH ORAZ
W PIERWSZORZĘDNYCH SKŁADACH Z AKCESORJAMI SAMOCHODOWEMI**

ODDZIAŁY: BIAŁYSTOK, BYDGOSZCZ, DOLINA GDYNIA, JAROSŁAW, KALISZ,
KOWEL, KRAKÓW, LUBLIN, LWÓW, ŁÓDŹ, PIŃSK, PŁOCK, POZNAŃ,
RÓWNE, SIEDLCE, STRYJ, SOSNOWIEC, TOMASZÓW MAZOWIECKI,
TORUŃ, WARSZAWA, WILNO ———

PAŃSTWOWY BANK ROLNY

INSTYTUCJA CENTRALNA
WARSZAWA, UL. NOWOGRODZKA 50

ODDZIAŁY: ODDZIAŁ GŁÓWNY W WARSZAWIE—UL. NOWOGRODZKA 50.
ODDZIAŁ WE LWOWIE—UL. PIŁSUDSKIEGO 25, ODDZIAŁ W WILNIE—
UL. WIELKA POHULANKA 24, ODDZIAŁ W POZNANIU—UL. KANTAKA 10,
ODDZIAŁ W GRUDZIĄDZU—UL. SIENKIEWICZA 18, ODDZIAŁ W KATO-
WICACH—UL. 3 MAJA 9, ODDZIAŁ W ŁUCKU—UL. PIŁSUDSKIEGO 15,
ODDZIAŁ W KRAKOWIE—PLAC SZCZEPAŃSKI 8, ODDZIAŁ W PIŃSKU—
LOHISZYŃSKA 18, ODDZIAŁ W LUBLINIE — UL. KAPUCYŃSKA 1,
ODDZIAŁ W KIELCACH—UL. SIENKIEWICZA 57, AGENTURA W GDYNI.

ADRES TELEGRAFICZNY INSTYTUCJI CENTRALNEJ „CENTROPEBROL”
ADRES TELEGRAFICZNY ODDZIAŁU „P F B R O L”

KAPITAŁ ZAKŁADOWY, CAŁKOWICIE WPLĄCONY *z* 130 MILIONÓW

PAŃSTWOWY BANK ROLNY

UDZIELA DŁUGOTERMINOWYCH POŻYCZEK AMORYZACYJNYCH W 7% LISTACH ZASTAWNYCH NA KUPNO GRUNTU I NA INWESTYCJE ROLNE; UDZIELA DŁUGOTERMINOWYCH KREDYTÓW NA WSZELKIEGO RODZAJU MELJORACJE ROLNE W 7% OBLIGACJACH MELJORACYJNYCH; UDZIELA DROBNYM I ŚREDNIM GOSPODARSTWOM ROLNYM KRÓTKOTERMINOWYCH KREDYTÓW OBROTOWYCH ZA POŚREDNICTWEM SPÓŁDZIELNI I SAMORZĄDOWYCH KAS POŻYCZKOWO-OSZCZĘDNOŚCIOWYCH; DOSTARCZA DROBNYM I ŚREDNIM GOSPODARSTWOM ROLNYM KREDYTU TOWAROWEGO W NAWOZACH SZTUCZNYCH ZA POŚREDNICTWEM SPÓŁDZIELNI I KAS SAMORZĄDOWYCH NA DOGODNYCH WARUNKACH KREDYTOWYCH; KUPUJE MAJĄTKI ZIEMSKIE NA PARCELACJĘ I PODEJMUJE SIĘ PARCELACJI KOMISOWE; PRZYJMUJE WKŁADY Z 6 MIESIĘCZNYM TERMINEM WYPowiedzenia ZA OPROCENTOWANIEM ROCZNEM W WYSOKOŚCI 6 OD STA. Z 3 MIESIĘCZNYM TERMINEM WYPowiedzenia ZA OPROCENTOWANIEM ROCZNEM W WYSOKOŚCI 5 OD STA. Z 1 MIESIĘCZNYM TERMINEM WYPowiedzenia ZA OPROCENTOWANIEM ROCZNEM 4 OD STA. NA KAŻDE ŻĄDANIE ZA OPROCENTOWANIEM ROCZNEM 3 OD STA. ORAZ NA KSIĄŻECZKI OSZCZĘDNOŚCIOWE ZA OPROCENTOWANIEM 5 OD STA ROCZNIE.

7% LISTY ZASTAWNE PAŃSTWOWEGO BANKU ROLNEGO SĄ ZABEZPIECZONE HIPOTEKAMI GOSPODARSTW WIEJSKICH, CAŁYM MAJĄTKIEM PAŃSTWOWEGO BANKU ROLNEGO, ORAZ GWARANCJĄ SKARBU PAŃSTWA. MAJĄ ONE WSZELKIE PRAWA PAPIERÓW PUPILARNYCH I PRZYJMOWANE SĄ PRZEZ SKARB PAŃSTWA NA KAUCJE I WADJA, ORAZ NA POCZET PODATKU MAJĄTKOWEGO OD WSZYSTKICH PŁATNIKÓW TEGO PODATKU. 7% OBLIGACJE MELJORACYJNE PAŃSTWOWEGO BANKU ROLNEGO OPIEWAJĄ NA ZŁOTE W ZŁOCIE, ORAZ NA RÓWNOWARTOŚĆ TYCHŻE W DOLARACH STANÓW ZJEDNOCZONYCH AMERYKI PÓLNOECNEJ; POSIADAJĄ GWARANCJĘ SKARBU PAŃSTWA, ORAZ BEZPIECZEŃSTWO PUPILARNE; PRZYJMOWANE SĄ PRZEZ SKARB PAŃSTWA NA KAUCJE I WADJA; WOLNE SĄ OD PODATKU OD KAPITAŁÓW I RENT